

กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด
อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

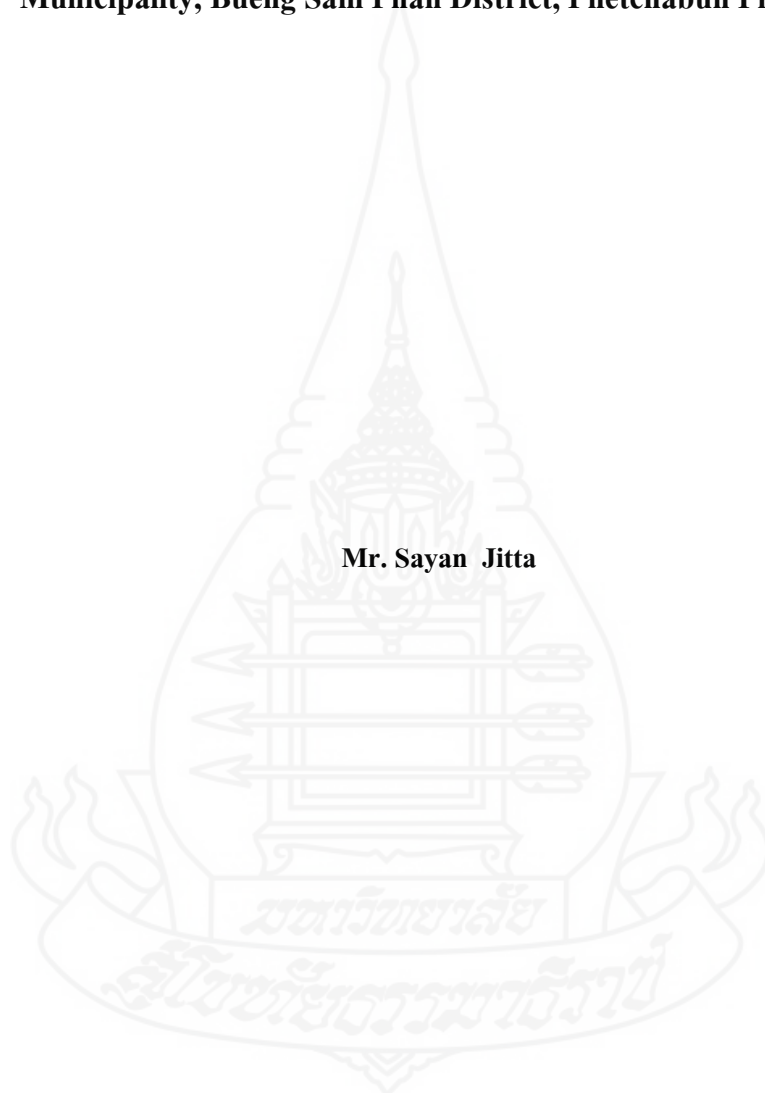

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2553

**The Process of Building Public Politics in the Sub Samor Tod Sub-district
Municipality, Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province**

Mr. Sayan Jitta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

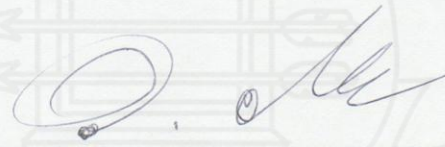
2010

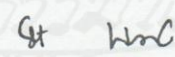
หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด
อำเภอป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อและนามสกุล นายสายัญ จิตดา
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เขียมไพรวิน
2. รองศาสตราจารย์รูปนรรต พรหมอินทร์

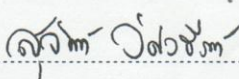
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2553

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เขียมไพรวิน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์รูปนรรต พรหมอินทร์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบล
ชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความรู้ความ
จากรองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวรรณ ประธานกรรมการที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์
ฐปนรรต พรหมอินทร์ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้
ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้
 ณ ที่นี้

ธรรมดาของการเรียนปริญญาโทมาตรฐานของคนอื่น ๆ อาจใช้เวลาสั้น ๆ แต่ผู้ศึกษากลับ
ใช้เวลาเรียนไม่น้อย ในห้วงเวลาที่ผ่านมานี้ร่วมกับการทำงานไปด้วย ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ
ผู้บริหารเทศบาลตำบลชัยสมอทอด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และคณะกรรมการ
ชุมชนทุกชุมชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกให้
ความร่วมมือและสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ที่มีส่วนสำคัญในการวิจัย ครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดา ที่ให้การสนับสนุน คุณสุรัตน์ จิตตา
(ภรรยา) เด็กหญิงวรินทร์ จิตตา และเด็กชายกิตติพิชญ์ จิตตา ที่คอยเป็นกำลังใจ ตลอดจนครู
อาจารย์ที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้แก่ผู้ศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้
ความช่วยเหลือและแนะนำในการวิจัย ทำให้การวิจัย ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี หากมีความผิดพลาด
ประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับด้วยความเต็มใจ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ฉบับนี้ผู้ศึกษาขอมอบ
ให้กับผู้มีส่วนร่วมทุกท่าน

สายัญ จิตตา

กันยายน 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด

อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัย นายสายัญ จิตตา รหัสนักศึกษา 2498001243 ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

(การเมืองการปกครอง) อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน

(2) รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์ ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษา (1) ขั้นตอนและวิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ (2) ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ และ (3) ข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบเจาะจง 3 กลุ่มรวม 26 คน กลุ่ม 1 ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร 4 คน กลุ่ม 2 ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ 12 คนและกลุ่ม 3 ตัวแทนภาคประชาชน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ขั้นตอนในการสร้างการเมืองภาคประชาชน คือ (1.1) การให้ความรู้ทางการเมือง (1.2) สร้างความสำนึกทางการเมือง โดยมีวิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชน คือ การฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง (2) ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยที่จะสร้างการเมืองภาคประชาชน คือ ผู้นำท้องถิ่นมีเจตนาที่ประสงค์ที่จะสร้างการเมืองภาคประชาชน และให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ และบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเมืองในการถ่ายทอดความรู้ (3) ข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน คือ (3.1) ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความตื่นตัวทางการเมืองและก่อตั้งรวมตัวขึ้นเองโดยธรรมชาติ (3.2) เทศบาลจะต้องจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองทุกรูปแบบ เพื่อประชาชน ชุมชน และภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในด้านการกำกับดูแลท้องถิ่น

คำสำคัญ กระบวนการ การสร้าง การเมืองภาคประชาชน เทศบาลตำบลชัยสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์

Thesis title: The Process of Building Public Politics in the Sub Samor Tod Sub-district Municipality, Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province

Researcher: Mr. Sayan Jitta; **ID:** 2498001243; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Vivat Iampriwan, Associate Professor; (2) Thapanat Prom-in, Associate Professor; **Academic year:** 2010

Abstract

The objectives of this research were study to: (1) the steps and methods; (2) supporting factors and (3) recommendations for the process of building public politics in the Sub Samor Tod Sub-district Municipality, Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province.

This was a qualitative research. The sample population of 26 people was divided into 3 groups, chosen through purposive sampling, consisting of 4 local administrative leaders, 12 local legislators and 10 representatives of the general public. Data were collected to using interview forms and analyzed to using content analysis.

The results showed that (1) The two major steps in building public politics were political education and building political consciousness. The major methods were training sessions and direct political participation. (2) The supporting factors were having local leaders who had the intention of building public politics, were willing to provide financial support and were able to provide training support by offering the services of personnel who were knowledgeable about politics and were able to pass on that knowledge. (3) Recommendations for continuing to build public politics are (3.1) the people should participate in politics, be politically aware and should naturally come together in groups; and (3.2) the municipality should use every possible method of public relations to encourage the citizens, communities, and civil society to take an active role in local administration, while the role and power of the central and regional government bodies in the locality should be reduced.

Keywords: Process, Building, Public politics, Sub Samor Tod Sub-district, Phetchabun Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย	8
แนวคิดประชาสังคม	12
แนวคิดการเมืองภาคประชาชน	19
แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลາทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง	20
ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
ส่วนที่ 1 สถานภาพของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ตอนที่ 1 ขั้นตอนและวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน	41
ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน	48
ตอนที่ 3 แนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน	51
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	65
สรุปการวิจัย	65
อภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	86
ก แบบสัมภาษณ์	87
ข รายชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์	92
ประวัติผู้วิจัย	96

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับเพศของผู้นำฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และภาคประชาชน	38
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับอายุของผู้นำฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และภาคประชาชน	39
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาของผู้นำฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และภาคประชาชน	39
ตารางที่ 4.4 แสดงกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนในเรื่องขั้นตอนการสร้าง การเมืองภาคประชาชน	61
ตารางที่ 4.5 แสดงกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนในเรื่องวิธีการการสร้าง การเมืองภาคประชาชน	61
ตารางที่ 4.6 แสดงปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน	62
ตารางที่ 4.7 แสดงแนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน	63

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย..... 5

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเมืองภาคประชาชน เป็นแนวคิดทางการเมืองที่สำคัญในกระแสของการปฏิรูปการเมืองไทยภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่เปลี่ยนรูปของประชาธิปไตยแบบผู้แทนมาเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ข้อบกพร่องและจุดอ่อนต่างๆ ของการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยโดยผู้แทนได้ส่งผลให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยขาดประสิทธิภาพ ขาดประสิทธิผลและขาดความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน

การที่จะมาเป็นการเมืองภาคประชาชนได้ จะต้องผ่านกระบวนการกล่อมเกลாதทางการเมืองซึ่งเพลโต (Plato) นักปรัชญาการเมืองสมัยกรีกโบราณ กล่าวถึงการให้การศึกษาและการให้ประสบการณ์แก่เด็กในนครรัฐว่าเป็นช่องทางหรือวิธีการสร้างค่านิยมความเป็นพลเมืองที่เหมาะสม เพลโตจึงได้วางโครงการฝึกอบรมคน เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีค่านิยมและมีความโน้มเอียงพื้นฐานที่สอดคล้องกับบทบาทที่เขาจะมีส่วนร่วมในนครรัฐ ซึ่งจะเป็นบทบาทที่แตกต่างกันไป โดยเพลโต อธิบายว่า ค่านิยมของพลเมืองนั้น มีความเกี่ยวข้องกับเสถียรภาพและความเป็นระเบียบของสถาบันทางการเมืองด้วย ในทำนองเดียวกัน อริสโตเติล (Aristotle) ศิษย์เอกจากสำนักวิชาการอะแคเดมี (Academy) ของเพลโต ก็กล่าวเน้นว่า กระบวนการให้การศึกษาทางการเมือง (Political Education) เป็นกระบวนการสร้างค่านิยมและความโน้มเอียงทางการเมือง (Dawson and Prewitt, 1969: 6-7)

นอกจากการกล่อมเกลாதทางการเมืองแล้วปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ วัฒนธรรมทางการเมือง เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมของบุคคลในแต่ละสังคมที่มีต่อวัตถุและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง โดยวัฒนธรรมการเมืองมีส่วนกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีต่อการเมืองในรูปแบบวัตถุทางการเมืองต่าง ๆ (Political objects) ได้แก่ สถาบันทางการเมือง กระบวนการทางการเมือง อุดมการณ์ ลัทธิการเมือง นโยบายสาธารณะรวมทั้งนักการเมือง เป็นต้น นั่นเป็นผลมาจากกระบวนการอบรมกล่อมเกลาท

การเมืองที่เริ่มต้นดำเนินการมาตั้งแต่ในระดับครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา สถานประกอบการอาชีพ และสื่อมวลชนในรูปของการให้ข้อมูลข่าวสาร ระบบความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง ภายใต้ระบบการให้การเรียนรู้และประสบการณ์ทางการเมือง ดังนั้น การอบรมกลุ่มกลไกทางการเมืองโดยผ่านกลไกต่าง ๆ ทางสังคมนั้นจึงเป็นการหล่อหลอม สร้าง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีการดำเนินการในลักษณะของความต่อเนื่องและมีความพลวัต (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน: 2548)

ที่ผ่านมการเมืองของไทย ในระบบประชาธิปไตยแบบผู้แทนจึงเป็นระบบการเมืองที่อ่อนแอล้มลุกคลุกคลานและไร้ประสิทธิภาพ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 มีเจตนารมณ์ที่สำคัญก็คือ การปฏิรูปการเมืองไทยให้เป็นการเมืองของพลเมือง หรือการเมืองภาคประชาชน โดยภาพรวมแล้วจุดหมายปลายทางของการเมืองภาคประชาชนก็คือการสถาปนาระบอบประชาธิปไตยให้เป็นระบอบการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงนั่นเอง

การเมืองภาคประชาชนจึงแตกต่างไปจากระบอบประชาธิปไตยโดยผู้แทนทั้งในเชิงหลักการและวิธีการเมือง คือ การเมืองภาคประชาชนต้องยึดมั่นหลักพื้นฐานของอำนาจที่ว่า “ประชาชนในฐานะพลเมือง คือ เจ้าของอำนาจอธิปไตย” การใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนจึงเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้อยู่เสมอ แม้ว่าในทางปฏิบัติประชาชนได้มอบอำนาจอธิปไตยให้กับผู้แทนของตนไปใช้ในฐานะที่เป็น “ตัวแทน” แล้วก็ตามหลักการนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

การเมืองภาคประชาชนหรือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมก็คือการให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถมีบทบาทที่สำคัญทางการเมืองในทางตรง คือ บทบาททางการเมืองของประชาชนในส่วนของกรริเริ่มเสนอแนะ (Initiatives) นโยบาย และ กฎหมาย การลงประชามติ (Referendum) นโยบาย และกฎหมาย การประชาพิจารณ์ (Public Hearings) นโยบายและกฎหมาย และการถอดถอน (Recall)

ประเด็นปัญหาที่สำคัญก็คือทำอย่างไรจึงจะแก้ไขปัญหาคความล้มเหลวของระบบการปกครองโดยผู้แทน ผู้วิจัยมีแนวคิดว่า ต้องทำให้การเมืองการปกครองของไทยโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นให้เป็นการเมืองที่สามารถสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในระดับเทศบาล ต้องเป็นการเมืองที่มีจุดหมายทิศทางและวิสัยทัศน์ ผู้การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนซึ่งหมายถึงเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้ระบอบการเมืองการปกครองเป็นการเมืองภาคประชาชน

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลมีความเข้มแข็งจึงต้องมีการสร้างการเมืองภาคประชาชนในรูปแบบของ “ประชาธิปไตยโดยตรง” โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในรูปแบบต่างๆ เช่น

1. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นหลักในการจัดทำนโยบายแผนพัฒนาท้องถิ่นกิจกรรมโครงการ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ
 2. เทศบาลจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่ร่วมคิดร่วมตัดสินใจดำเนินการ และร่วมประเมินผลรวมทั้งติดตามผล
 3. เทศบาลจะต้องเปิดโอกาสโดยวิธีการทำประชาพิจารณ์ เวทีประชาคมโดยเทศบาลซึ่งประชาชนชุมชนจัดดำเนินการกันเอง เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมถึงเวทีจัดทำแผนชุมชนแต่งตั้งตัวแทนประชาชนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้
 4. เทศบาลจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกเพศทุกวัยบนฐานการไม่เลือกปฏิบัติ
 5. เทศบาลมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
 6. เทศบาลจะต้องให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผล คัดสรรเลือกแผนชุมชนสู่แผนพัฒนาท้องถิ่นมีการกระตุ้นให้ประชาชนใช้สิทธิของตนเองอย่างถูกต้อง
 7. เทศบาลต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการของเทศบาลและสร้างสรรค์กระบวนการกระตุ้นให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วม
 8. เทศบาลต้องส่งเสริมแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นฐานคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีการกระตุ้นให้ประชาชนใช้สิทธิของตนเองได้อย่างถูกต้อง เป็นธรรมชาติ
- การเมืองภาคประชาชน (Local self - government) หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองตนเองโดยอิสระภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่ง การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีลักษณะอย่างน้อย 4 ประการ คือ
- เป็นนิติบุคคล
 - ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นได้รับเลือกตั้งจากประชาชน
 - มีรายได้และงบประมาณเป็นของตนเอง
 - มีอิสระในการบริหารงานภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลในฐานะหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของประชาชนเพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มภาคประชาชน เช่น ส่งเสริมพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะให้กับกลุ่มต่างๆ จัดกิจกรรม โครงการร่วมกันระหว่างภาค

ส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ พัฒนาศักยภาพที่มีความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อประยุกต์ความรู้ที่ได้สู่การปฏิบัติจริง ให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติ มีการอบรมและพัฒนาศักยภาพประชาชนเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและทั่วถึง เช่น การจัดอบรมนักวิจัยชุมชน การจัดอบรมด้านอาสา การอบรมให้ชุมชนเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตน

การเมืองภาคประชาชนจึงเป็นความจำเป็นทางการเมือง(political necessity) ของประชาชนในระดับรากหญ้า หากต้องการรักษาสิทธิประโยชน์อันชอบธรรมของตนเอง (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล 2548: 16) ดังเห็นได้จากการศึกษาของประภาส ปันตบแต่งและคณะ ที่พบว่าในระหว่างปี 2531-2535 ในบรรดามติของคณะรัฐมนตรีจำนวน 2,294 มติ มีเพียง 46 มติ หรือร้อยละ 2 เท่านั้นที่เป็นการพิจารณาข้อเรียกร้องของประชาชน ในขณะที่เกือบทั้งหมดเป็นประเด็นของกลุ่มทุนไทย และต่างชาติ ตลอดจนประเด็นจากระบบข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ (ประภาส ปันตบแต่งและคณะ 2545: 38) ดังนั้นการปกครองตนเองของประชาชน จึงเป็นเรื่องจำเป็น เพราะจะทำให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ซึ่งต่างจากแต่ชนชั้นปกครองและกลุ่มผู้กุมอำนาจ ซึ่งทำเพียงเพื่ออำนาจและผลประโยชน์ของตนเท่านั้น

เทศบาลตำบลชัยสมอทอด ตั้งอยู่ที่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีพื้นที่จำนวน 7.68 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2552 (ข้อมูลจาก สำนักทะเบียนกรมการปกครอง www.Dopa.go.th) คือ ชาย จำนวน 4,616 คน หญิง จำนวน 4,787 คน รวมจำนวน 9,403 คน โดยมีความหนาแน่นของ ประชากร จำนวน 1,432.29 คน/ตารางกิโลเมตรซึ่งเมื่อพิจารณาจากจำนวนประชากรและขนาดพื้นที่แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะมีความเหมาะสมในการสร้างการเมืองภาคประชาชนในรูปแบบประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ทำนองเดียวกับประชาชนชาวเอเธนส์ในนครรัฐเอเธนส์ของกรีกโบราณได้ เพราะมีขนาดพื้นที่และประชากรไม่มาก อีกทั้งในอดีตที่ผ่านมาเทศบาลตำบลชัยสมอทอดยังไม่มีการเมืองภาคประชาชนเกิดขึ้นในเขตพื้นที่ ทำให้การพัฒนาในด้านต่างๆมีข้อจำกัด จึงควรที่จะสนับสนุนให้มีการเมืองภาคประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอดดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษากระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเมืองและประชาธิปไตยท้องถิ่นต่อไป โดยเฉพาะในระดับเทศบาลตำบล ซึ่งยกฐานะมาจากสุขาภิบาลเดิมตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาล พ.ศ. 2542 เป็นการศึกษากลุ่มการเมืองในระดับเล็กกว่าเทศบาลนคร และเทศบาลเมือง ซึ่งการศึกษาในระดับนี้ยังไม่มีมากนัก ขณะเดียวกัน ก็ต้องการที่จะอธิบายถึงลักษณะเฉพาะของการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ ตลอดจนศึกษาการดำเนินการ

ทางการเมืองของชนชั้นนำในท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาแนวทางการสร้างการเมืองภาคประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไป เพื่อที่จะนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นส่วนหนึ่งในการทำความเข้าใจและเป็นแนวทางในการพัฒนาการเมืองในท้องถิ่นให้มีการพัฒนาการทางการเมืองที่ดีขึ้น

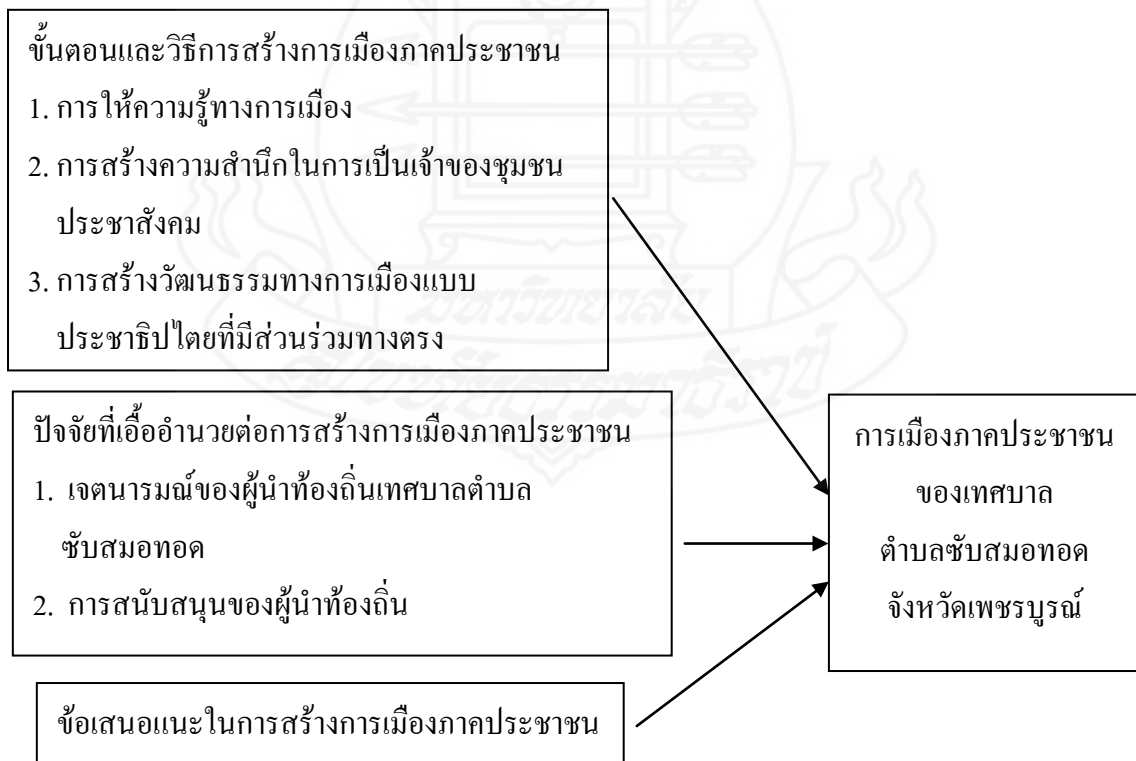
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาขั้นตอนและวิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

2.3 หาแนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษากระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ คือ ผู้นำในเทศบาลตำบล ชับสมอดทอด กลุ่มที่หนึ่ง ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาลตำบล ชับสมอดทอด จำนวน 4 คน กลุ่มที่สอง ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ชับสมอดทอด จำนวน 12 คน และกลุ่มที่สาม ตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชน หรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบล ชับสมอดทอด อำเภอ บึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน

4.3 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยในห้วงเวลา เดือน ตุลาคม 2552 - กันยายน 2553

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การเมืองภาคประชาชน หมายถึง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่มีส่วนร่วมทางตรงใน 4 ด้าน (1) การริเริ่มเสนอนโยบาย/กฎหมาย (2) การตรวจสอบการทำงาน (3) การทำประชาพิจารณ์ (4) การถอดถอน ออกจากตำแหน่ง

5.2 ขั้นตอนการสร้างการเมืองภาคประชาชน หมายถึง การวางแผน และการกำหนดนโยบายร่วมกัน ของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบล ชับสมอดทอด

5.3 วิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน หมายถึง แนวทางวิธีการดำเนินการ ใน 3 ด้าน คือ 1) การให้ความรู้ทางการเมือง โดยการสร้างทีมงานจัดทำหลักสูตรการอบรมให้ความรู้ทางการเมือง 2) การสร้างความสำนึกทางการเมืองในการเป็นเจ้าของชุมชนให้เข้มแข็งตามแนวคิดประชาสังคม (Civil Society) และ 3) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมทางตรง

5.4 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน หมายถึง พื้นฐานทางการเมืองอันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะส่งผลต่อกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน ได้แก่ เจตนารมณ์ทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองของเทศบาลตำบล ชับสมอดทอด คือ นายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล ที่จะผลักดันกระตุ้นให้มีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดผู้นำทางการเมืองเปลี่ยนแปลง

5.5 ข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน หมายถึง ข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นประเด็นหลักๆเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชนในเชิงปฏิบัติการเป็นการเมืองที่ทำให้ความสนใจประชาชนเป็นตัวแสดงหลักโดยเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง มีการเคลื่อนไหวอย่างมีจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มประชาชนเพื่อลดฐานะครอบงำของรัฐรวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางส่วนมาให้ประชาชนได้ดูแลชีวิตตนเองโดยตรง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงขั้นตอนในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

6.2 ทำให้ทราบถึงวิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

6.3 ทำให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

6.4 ทำให้ทราบแนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

6.5 สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ 2

งานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง “กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน ของเทศบาลตำบล ชับสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์” จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และ ทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย
 - 1.1 แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - 1.2 แนวคิดประชาสังคม (Civil Society)
 - 1.3 แนวคิดการเมืองภาคประชาชน
 - 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลாதางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง
2. ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1.1 แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ความหมาย

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของประชาธิปไตย (democracy) คือแนวคิดที่เชื่อว่าประชาชนมีสิทธิที่จะปกครองตนเอง การปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นระบอบการปกครองที่ยอมรับว่าประชาชนคือเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าประชาธิปไตย คือ การปกครอง “ของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน” ที่ถือว่าอำนาจหน้าที่ในการปกครองประเทศจะต้องมาจากประชาชนหรือได้รับความยินยอมจากประชาชน โดยจะมีการกำหนดวิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวไว้

โคเฮน (Cohen, 1971: 8) ได้กล่าวถึงความหมายของประชาธิปไตยใน 3 มิติ กล่าวคือ

1) ประชาธิปไตย เป็นการพิจารณาในมิติที่ว่าประชาชนในสังคมหรือชุมชน ได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจรัฐ และมีส่วนหรือบทบาทในการใช้อำนาจนั้นอย่างไร หากชุมชนใดมีความเป็นประชาธิปไตยมากย่อมหมายความว่าคนในชุมชนนั้น มีบทบาทต่อการตัดสินใจหรือการใช้อำนาจของผู้ปกครองเป็นไปในทางที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนนั้น

2) ประชาธิปไตยเป็นการพิจารณาในมิติที่ว่าประชาชนในชุมชนหนึ่งมีบทบาทหรือส่วนร่วมทางการเมืองในอันที่จะมีอิทธิพลต่อการใช้อำนาจรัฐ ในลักษณะใดและเพียงใด ซึ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมนี้ จะส่งผลให้รัฐบาลใช้อำนาจตอบสนองตรงตามความต้องการของประชาชน

3) ประชาธิปไตยเป็นการพิจารณาในมิติที่ว่าประชาชนในชุมชนหนึ่ง สามารถมีบทบาทต่อการใช้อำนาจรัฐในเรื่องใดบ้าง โดยดูจากว่าคนในชุมชนนั้นมีบทบาทหรืออิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลผ่านทางนโยบายต่างๆ มากน้อยเพียงใด

วิสุทธ์ โปธิ์แท่น (2524: 45) ได้อธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งสามารถสรุปได้ 3 แนวคิดดังนี้

แนวคิดแรก ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นรูปแบบการปกครอง หรือระบบการเมือง คือมีองค์กรต่างๆ ในการปกครองเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการปกครอง เช่น การมีสภาผู้แทนราษฎร มีพรรคการเมือง มีรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ศาลมีอิสระจากฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

แนวคิดที่สอง ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ หมายความว่า ประชาชนมีความรู้สึกและยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตยในขอบเขตแห่งกฎหมาย เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ โดยยึดถือและปฏิบัติอย่างมั่นคงตามวิถีทางแห่งกฎหมายเพื่อธำรงไว้ซึ่งหลักการแห่งประชาธิปไตย

แนวคิดที่สาม ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต หมายความว่า การปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตประจำวัน ประชาชนทุกคนเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ไม่ละเมิดหรือเอารัดเอาเปรียบสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น เคารพกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด หากประชาชนของประเทศใดไม่ยึดถือหลักประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิตประเทศนั้นก็ไม่ใช่เรียกว่าเป็นประเทศประชาธิปไตย แม้ว่าจะมีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือแม้จะมีกลไกอื่นเช่นมีรัฐธรรมนูญ มีพรรคการเมือง หรือมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2516: 9 - 12) ในบทความเรื่อง “ประชาธิปไตย: ความหมาย ปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิตใจ” กล่าวไว้ว่า หลักเกณฑ์สำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตยมี 4 ประการ ดังนี้

1) อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการออกกฎหมาย บริหาร และตุลาการ

2) หลักความเสมอภาคของบุคคล บุคคลมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในเรื่องฐานะของบุคคล โดยเฉพาะความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางการเมือง ซึ่งหมายความว่า ประชาชนพลเมืองทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในกระบวนการตัดสินใจในนโยบายการปกครองประเทศ โดยยึดหลักการสำคัญว่า “คนเดียวมีสิทธิลงคะแนนได้เสียงเดียว” (one man, one vote)

3) การยึดถือเจตนารมณ์ของปวงชน หลักการนี้ยืนยันอำนาจของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย กล่าวคือ ผู้ปกครองเป็นเพียงตัวแทนที่ใช้อำนาจแทนปวงชนไม่ใช่อำนาจของตัวเอง รัฐบาลจะต้องดำเนินการหรือจัดทำกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งตามเจตนารมณ์ของปวงชน

4) การยึดถือหลักการปกครองโดยเสียงข้างมาก และเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย การใช้อำนาจปกครองของประชาชนจะเป็นไปได้ จะต้องใช้หลักการของเสียงข้างมาก ในขณะเดียวกันจะต้องมีมาตรการป้องกันมิให้มีการกดขี่ข่มเหงคนกลุ่มน้อยเกิดขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดระบบเผด็จการของคนส่วนใหญ่

อมร รักษาสัตย์ (2541: 7 - 9) ประชาธิปไตยนั้นมีสาระและหลักการสำคัญในหลายประการดังนี้

1) ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และประชาชนเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชนหรือโดยความยินยอมของประชาชน

2) สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจทางการเมืองหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ ต้องตั้งขึ้นโดยวิถีทางแห่งการแข่งขัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความเห็นชอบของประชาชน

3) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ โดยกระทำผ่านกลไกต่างๆ หรือใช้สิทธิแสดงบทบาทต่างๆ ได้โดยตรง

4) รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิในการติชมควบคุมการทำงานของรัฐบาล และมีสิทธิที่จะเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กำหนดไว้

5) อำนาจการปกครองประเทศต้องไม่อยู่ในกำมือของคน หรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด แต่เป็นของประชาชน

6) รัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด มีการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจซึ่งกันและกัน การตัดสินใจที่สำคัญต้องเป็นไปตามเสียงข้างมาก โดยคำนึงถึงสิทธิของเสียงข้างน้อย

ประชาชนมีความเสมอภาคในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความเสมอภาคตามกฎหมาย และควมมีโอกา
เท่าเทียมกันในทุกด้าน ทุกคนมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

7) รัฐบาลต้องใช้หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม

สรุปได้ว่าประชาธิปไตยสมัยใหม่นั้นต้องขึ้นอยู่กับรากฐานแห่งหลักการที่สำคัญ
ใน 5 ประการดังนี้

1) หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) เพื่อแสดงถึง
อำนาจสูงสุดในการปกครองของประชาชนโดยแท้จริง ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของ
อำนาจโดยใช้อำนาจในการกำหนดตัวผู้ปกครองและอำนาจในการถอดถอน (Recall and Revolt)

2) หลักเสรีภาพ (Liberty) ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการกระทำหรืองดเว้นการ
กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ประชาชนต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำนั้นๆ ไม่ละเมิดสิทธิ
สิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และไม่เป็นการละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

3) หลักความเสมอภาค (Equality) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถ
เข้าถึงสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ ของสังคมที่มีอยู่จำกัดอย่างเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคครอบคลุมถึงความ
เท่าเทียมกันในโอกาสและภายใต้กฎหมาย

4) หลักการปกครองโดยกฎหมาย (Rule of Law) หลักการนี้ คือ การให้ความ
คุ้มครองแก่ประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหมดของปัจเจกบุคคล

5) หลักการเสียงข้างมากโดยเคารพเสียงข้างน้อย (Majority Rule and minority rights)
การปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประโยชน์
ของประชาชน การตัดสินใจ จึงต้องอาศัยเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ต้องให้คำนึงถึงสิทธิของเสียง
ข้างน้อยด้วยเสมอ

รูปแบบวิธีการของการปกครองแบบประชาธิปไตยอาจพิจารณาเป็น 2 รูปแบบ
วิธีการ คือ

1) รูปแบบประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) เป็นรูปแบบวิธีการที่ให้ประชาชน
ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้วยตนเอง หรือร่วมใช้อำนาจอธิปไตยได้
โดยตรงมีองค์ประกอบสำคัญ คือ (1) ประชาชนเป็นผู้ริเริ่มเสนอแนะให้มีการเริ่มต้นกระบวนการ
ทางการเมืองและ (2) ประชาชนเป็นผู้ชี้ขาดตัดสินอันเป็นการสิ้นสุดกระบวนการนโยบายสาธารณะ

2) ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) เป็นรูปแบบวิธีการ
ทางอ้อมที่ให้ประชาชนเลือกผู้แทนไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนทั้งในส่วนของกรริเริ่มเสนอแนะ
และชี้ขาด ตัดสินอันเป็นการสิ้นสุดกระบวนการนโยบายสาธารณะ

หลักการประชาธิปไตยกับการปกครองท้องถิ่น

ระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน หลักการสำคัญนี้ได้นำไปใช้ในการปกครองท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆกล่าวคือ

1) การปกครองของประชาชน การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสทางการเมืองให้ประชาชนใช้สิทธิลงคะแนนเสียง เพื่อตั้งตัวแทนของตนทำหน้าที่ในหน่วยการปกครองท้องถิ่นเปรียบเสมือนกับประชาชนมีอำนาจอธิปไตยในระดับท้องถิ่น เป็นผู้กำหนดตัวแทนของตนให้ทำหน้าที่ดำเนินกิจการแทนตน จึงนับว่าเป็นการปกครองของประชาชน

2) การปกครองโดยประชาชน การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกระบวนการทางการเมือง โดยสมัครเข้ารับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งต่างๆซึ่งมีส่วนในการกำหนดนโยบาย และกำหนดแนวทางดำเนินการของหน่วยการปกครองท้องถิ่น คือ ประชาชนเป็นผู้ปกครองตนเอง มิใช่ดำเนินการโดยบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งจากส่วนกลางหรือโดยหน่วยงานอื่น จึงเป็นการปกครองโดยประชาชน

3) การปกครองเพื่อประชาชน วัตถุประสงค์สำคัญของการปกครองท้องถิ่นคือการมุ่งให้เป็นการปกครองที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การที่ประชาชนเลือกตัวแทนดำเนินกิจกรรมหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ตรวจสอบ ติดตามผล และวิพากษ์วิจารณ์การทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นก็เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมจึงเป็นการปกครองเพื่อประชาชน

1.2 แนวคิดประชาสังคม (Civil Society)

นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายเกี่ยวกับคำว่า “ประชาสังคม” (Civil Society) ไว้ดังนี้

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (ในชูชัย ศุภวงศ์ 2541: 161-162) ให้ความหมายของประชาสังคมว่า สังคมที่ประชาชนทั่วไปมีบทบาทสำคัญ ในการจัดการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนโดยอาศัยองค์กร กลไก กระบวนการ และกิจกรรมหลากหลายที่ประชาชนจัดขึ้นหรือหมายถึงส่วนของสังคมที่ไม่ใช่ภาครัฐ (ซึ่งดำเนินงาน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย) และไม่ใช่อำนาจรัฐกิจ (ซึ่งดำเนินงานโดยมุ่งหวังผลกำไร)

รณเส อภรณ์สุวรรณ (2540: 19) เสนอแนวคิดเรื่องประชาสังคมว่า ประชาชนเป็นเจ้าของสังคมเพราะฉะนั้น สิทธิการต่อสู้ของประชาชน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของเขาก็เป็นสิทธิอันแรกๆ ที่สังคมมอบให้ส่วนช่องทางกระบวนการที่จะหาข้อยุติให้กับข้อพิพาทใดๆ มันคืออะไร มันอยู่ตรงไหน และสังคมต้องยอมรับได้

กาญจนา แก้วเทพ (ในโอกาส ปัญญาและคณะ 2542: 35-36) ได้สรุปคำนิยามเกี่ยวกับประชาสังคม ที่แตกต่างกันไปตามบริบททางสังคม ไว้ดังนี้

1. ประชาสังคม คือ พื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) ของประชาชนซึ่งกำเนิดมาจากการก่อตัวของวัฒนธรรมของชนชั้นกลาง และขยายปริมณฑล ครอบคลุมไปสู่ชนชั้น กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่หลากหลาย และสนใจร่วมพื้นที่สาธารณะนี้ ดังนั้นประชาสังคมจึงเป็นพื้นที่เกิดกิจกรรมมิได้รวมถึงประชาชนทั้งหมด หรือสังคมทั้งหมดที่ไม่ได้มีความเคลื่อนไหวสาธารณะ

2. ประชาสังคม คือ กระบวนการของประชาชนในการสร้างพื้นที่ทางการเมืองสาธารณะของตนเองโดยไม่ตกอยู่ใต้พื้นที่ทางการเมืองสาธารณะของตนเองโดยไม่ตกอยู่ภายใต้พื้นที่ทางการเมืองของรัฐ (Political Society) อันประกอบด้วยสถาบันของรัฐต่างๆ เช่น รัฐสภา รัฐบาล พรรคการเมือง กฎหมายศาล เป็นต้น หรือพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Society) ของทุน ดังนั้นประชาสังคมจึงต้องเป็นอิสระจากรัฐและทุน

3. ประชาสังคม คือ เวทีแห่งการต่อสู้ทางอุดมการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ทุนนิยมสังคมนิยมโดยรัฐ หรือทุนที่พยายามครอบงำพื้นที่ดังกล่าวแต่ไม่สามารถครอบงำได้ทั้งหมด เวทีแห่งนี้จึงมีความหลากหลายซับซ้อนทั้งขัดแย้งและร่วมมือขึ้นอยู่กับการต่อสู้ของฝ่ายต่างๆ ซึ่งอาจจะใช้ความรุนแรงหรือสันติวิธีก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาสังคมนั้นๆ ประชาสังคมจึงไม่ได้มีความหมายเป็นเวทีแห่งความสมานฉันท์อย่างเดียวกัน ดังเช่นความหมายของ “ความเป็นชุมชน” ที่สำนักชุมชนนิยมใช้

4. ประชาสังคม คือกลุ่มปฏิบัติการ (Actors) ในภาคประชาสังคมไม่จำเป็นไปตามเกณฑ์ “ชนชั้น” ที่ใช้ผลประโยชน์ (Economic Interest) เป็นตัวแบ่งตามแนววิเคราะห์มาร์กซิสต์แบบเก่า แต่เป็นไปตามแนวที่กริมชี้เสนอ คือ “กลุ่มประวัติศาสตร์” (Historical block) ที่เกิดจากกลุ่มต่างๆ ของชนชั้นต่างๆ มาร่วมมือกัน เพื่อต่อสู้กับกลุ่มอื่น ทั้งนี้โดยกลุ่มต่างๆ ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จะพยายามครอบงำ ความเป็นเจ้าของอุดมการณ์ (Hegemony) โดยการครอบงำความคิดของประชาชน และกำหนดวัฒนธรรมหลักในสังคม ดังนั้น จึงมักเห็นการเกาะตัวของกลุ่มต่างๆ ข้ามชนชั้นมาจากฐานอุดมการณ์ความคิดมากกว่าเรื่องฐานผลประโยชน์เพียงอย่างเดียว

กฤษฎา บุญชัย (ในรัตนพันธ์ ศรีคล้าย 2546: 17 - 18) ได้จำแนกทัศนะ และอุดมการณ์ของประชาสังคมไว้ดังนี้

1. ประชาสังคมแบบรัฐนิยม ถูกใช้มากในรัฐในประเทศโลกที่สาม โดยอันที่จริงเป็นการขัดกับหลักปรัชญาของประชาสังคม แต่เป็นการช่วงชิงวาทกรรม จากรัฐเพื่อที่จะคงรักษาสถานภาพทางอำนาจเดิมไว้ โดยการกระจายอำนาจ เปิดช่องให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยระดับหนึ่ง (แต่ศูนย์กลางตัดสินใจคือรัฐ) หรือการไปจัดตั้งประชาสังคมโดยรัฐดังเช่นแนวคิดประชารัฐ ซึ่ง

เป้าหมาย ก็คือ การเพิ่มศักยภาพของรัฐบาลในการจัดการ และรักษาสถานภาพรัฐไว้ในท่ามกลาง การอ่อนแอของรัฐในกระแสโลกาภิวัตน์

2. ประชาสังคมแบบทุนนิยม เป็นกระแสที่ต้องการลดบทบาทของรัฐ ในทาง เศรษฐกิจและสังคมลง เช่น บทบาทด้านสวัสดิการสังคม หรือการแทรกแซงตลาด เพื่อความมั่นคง การแปรรูปกิจการของรัฐให้เป็นเอกชนเพื่อเปิดโอกาสกลไกตลาดและทุนทำงานอย่างอิสระเต็มที่ ประชาสังคมแบบนี้มุ่งเน้นการแข่งขัน การเพิ่มประสิทธิภาพ เป็นประชาสังคมของชนชั้นกลางและ นายทุนที่ต้องการให้กลไกตลาดปลดการควบคุม และให้พลังของตลาดควบคุมรัฐได้

3. ประชาสังคมแบบเสรีนิยม หรือกลุ่มแบบอาสาสมัคร เน้นความเป็นพลเมืองที่มี จิตสำนึกทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตย มากกว่าการเป็นพลเมืองที่ดีของรัฐ(หรือลูกที่ดีของ พ่อ) โดยให้ความสำคัญกับพลังของชนชั้นกลาง กิจกรรมอาสาสมัคร กลุ่ม สมาคมอิสระที่ หลากหลายในวัฒนธรรมแบบพลเมือง มุ่งเน้นให้รัฐลดบทบาทต่อกิจกรรมสาธารณะลง แต่ก็มอง รัฐในฐานะเป็นกลางคอยตอบสนองความต้องการของประชาชน

4. ประชาสังคมแบบชุมชนนิยม อันเป็นการพัฒนาแนวคิดชุมชนเข้มแข็ง และ ขยายความเป็นชุมชนออกไปในวงกว้าง ประชาสังคมในทัศนะแบบชุมชนนิยมคือ สังคมที่เต็มไปด้วย ชุมชนในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย เน้นความร่วมมือ เอื้ออาทรตามแนวคิดชุมชน อันจะ นำไปสู่พลังที่เข้มแข็งของประชาชน ซึ่งประชาสังคมแบบชุมชนนิยมมิได้ปฏิเสธรัฐโดยตรง แต่มุ่ง เป้าไปที่การก่อตัวของชุมชนโดยตรงละเลยระดับ โครงสร้างของรัฐ หรืออีกนัยหนึ่ง ก็ยังมองว่ารัฐ เป็นกรรมการที่เอื้อประโยชน์แก่ประชาชนได้

5. ประชาสังคมแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ (New Social Movement) เป็นเรื่องของการเคลื่อนไหวบนพื้นที่สาธารณะด้วยกระบวนการประชาชนเพื่อนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกฎกติกา อุดมการณ์ทางสังคม เช่น การต่อต้าน ลัทธิทุนนิยม การ คัดค้าน การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่กระทบต่อประชาชน การแสดงสิทธิไม่ เชื่อฟังรัฐ (Civil Disobedience) เป็นต้น เป้าหมายการต่อสู้มิได้เป็นการยึดอำนาจรัฐ หรือเข้าไปสู่ใน สังคมการเมือง (Political Society) ของกลไกที่ประกอบด้วย รัฐสภา รัฐบาล พรรคการเมือง ศาล กฎหมาย ส่วนราชการ ดังเช่น ขบวนการเคลื่อนไหวในยุคเก่า แต่สนใจพื้นที่การเมืองสาธารณะเพื่อ เป็นการเปลี่ยนแปลง และให้ความกรรมของประชาชนได้ยึดพื้นที่ กำหนดความคิดและวัฒนธรรม ของสังคม อันจะนำไปสู่การปรับสัมพันธ์ภาพทางอำนาจระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ (ทุน) และภาค ประชาชนเสียใหม่

ธีรยุทธ บุญมี (2547: 19 - 22) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ “ประชาสังคม” ไว้ว่า ประชาสังคม ก็คือ การคานอำนาจระหว่างรัฐกับสังคม เป็นสังคมที่มีสมาชิกกระตือรือร้น เอาการ

เอางาน ถกเถียงร่วมกันในประเด็นของสังคมในสิ่งที่เป็นผลประโยชน์โดยรวมของภาคสาธารณะ มีหน่วยหรือองค์กรรวมทางสังคมมีลักษณะมั่นคง ถาวร เป็นพื้นฐานอยู่ก่อนซึ่งอาจเป็นประชาคมโลก ประเทศ จังหวัด หมู่บ้าน ชุมชน เป็นต้น มีการพื้นที่เปิดแห่งการช่วงชิง (open and contested space) ในหน่วยหรือองค์กรรวมมีการพบปะสนทนาหรือสื่อสารกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ความต้องการหรือบรรลุการประนีประนอมเพื่อ “ผลประโยชน์” โดยรวมของหน่วยหรือองค์กรนั้น ที่สำคัญประชาสังคมให้ความสำคัญกับพลังที่สามคือพลังสังคม

อนЕК เหล่าธรรมทัศน์ (2542: 37 - 50) ได้ให้แนวทางในการสร้างประชาสังคมไว้คือ

1. ปลุกฝังประชาสังคมให้เป็นอุดมการณ์ใหม่กับประชาชน
2. สร้างการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อสร้างประชาชนให้เป็นพลเมืองโดยการกำหนดหลักสูตรในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยให้เข้าใจในความหมายของคำว่าพลเมือง ซึ่งมีจุดเน้นที่การทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยมิใช่การปกครองของนักการเมือง และข้าราชการ โดยมีประชาชนเป็นเพียงผู้เฝ้ามองและวิพากษ์วิจารณ์ หรือเป็นเพียงผู้เรียกขอ หรือเป็นผู้กดดันบีบบังคับเอาประโยชน์จากนโยบายและโครงการของรัฐเท่านั้น หากแต่เป็นการปกครองของเราเอง เพื่อเราเองและที่เน้นมากที่สุด คือ เป็นการปกครองโดยพวกเราเองที่ไม่ได้หมายถึงแต่เฉพาะการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังหมายรวมไปถึง การรวมตัวกันขึ้นมาเป็นกลุ่มองค์กรสมาคมต่างๆ ของประชาสังคม และเข้าไปทำการแทนรัฐหรือทำการร่วมกับรัฐ
3. ปฏิรูปหรือการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตแบบกระจายตัวให้มากขึ้นให้ชนบทกลายเป็นเมืองขนาดเล็ก ขนาดกลาง และให้มีเมืองขนาดเล็ก ขนาดกลาง ในต่างจังหวัดเติบโตเป็นเมืองขนาดใหญ่ให้มากขึ้น เพื่อสร้างคนชนชั้นกลาง และการปกครองที่ทำให้ประชาชนได้รู้สึกว่าการปกครองตนเองมากขึ้นในขณะเดียวกันเมืองทั้งหลายต้องมีการปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งมีประสิทธิผลและเอื้อให้ชนชั้นกลาง ชาวเมือง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานมากที่สุด
4. เร่งสนับสนุนให้มีการค้นคว้าวิจัย ทางจิตวิทยา วัฒนธรรม และการบริหารองค์กรเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการรวมกลุ่ม และร่วมมือกับผู้คนในลักษณะที่กว้างขวางหลากหลาย เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม แบบร่วมมือทำงาน เพื่อสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งภายในองค์กรหรือสามารถประสานความขัดแย้งแตกต่างภายในองค์กร ได้เป็นอย่างดี กันจะเป็นหนทางนำไปสู่ประชาสังคมที่หลากหลายแตกต่างแต่ไม่แตกแยก
5. ให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของรัฐ เพื่อทำให้ชุมชนและกลุ่มประชาสังคม มีส่วนร่วมในกิจกรรมบ้านเมืองมากขึ้น ให้มีการสร้างแรงจูงใจทางภาษีอากรแก่ภาคธุรกิจและภาคอื่นๆ ในการจัดตั้งกลุ่ม ชุมชน ชมรม สมาคมต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเภทที่ค้ำจุนเรื่อง

ส่วนรวมกว้างไกลมากๆ และให้ช่วยกันทำให้รัฐเปลี่ยนไปมีบทบาทในการสนับสนุนประชาสังคม แก้ไขความขัดแย้ง และช่วยควบคุมกลุ่มประชาสังคมให้อำนวยประโยชน์แก่ประชาชนและส่วนรวมมากที่สุด

ซูซีย์ ศุภวงส์ และคณะ (2541) ได้ให้ความหมายของประชาสังคมว่า การที่ผู้คนในสังคมเห็นวิกฤตการณ์ หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลับซับซ้อนยากแก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การก่อจิตสำนึกร่วมกัน มารวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนหรือภาคประชาชน ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนร่วมกัน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา หรือการกระทำบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ด้วยความรัก ความสมานฉันท์ ความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการ โดยมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย

นอกจากนี้ พงศทิศาณ ชุมพล (อนุสรณ์ จอมสงัด 2549: 11-12) ได้วิเคราะห์และจำแนกแนวคิดประชาสังคมไทยไว้ 3 หลัก คือ

1) แบบชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งได้ใช้แนวคิดด้านวัฒนธรรมชุมชนเป็นฐาน หมายถึง ก่อนที่รัฐจะขยายตัวเข้าไปในหมู่บ้าน ชนบทแต่เดิมมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเองซึ่งยังคงเหลืออยู่ถึงปัจจุบันในลักษณะที่มีความเอื้ออาทรกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พึ่งตนเอง มีภูมิปัญญาของตนเองในการจัดการกับชีวิตความเป็นอยู่อย่างป็นองค์รวม โดยมีศีลธรรมเป็นตัวกำหนด กำกับควบคุมความประพฤติผ่านโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชน

2) แบบเสรีนิยมและการเมืองของพลเมือง ซึ่งมาจากแนวคิดตะวันตก แต่นำมาปรับปรุงใช้ตามสถานการณ์การเมืองไทย ซึ่งมี 2 นักคิดไทยเป็นนักคิดที่สำคัญนี้คือ ชีรยุทธ บุญมี และอเนก เหล่าธรรมทัศน์ ซึ่งทั้งสองมีความเห็นพ้องกันว่า จะต้องปลูกฝังให้ประชาสังคมเป็นอุดมการณ์ใหม่ ที่เน้นการเป็นภาคคนของรัฐ และเป็นความหลากหลายแตกต่างของกลุ่มต่างๆ ในสังคม การให้การศึกษาอบรมเพื่อสร้างประชาชนให้เป็นพลเมือง กระจายการเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้นจนเกิดเมือง มีเกษตรกรรมที่ทันสมัย พึ่งตนเองได้ ซึ่งจะมีอิสระทางการเมืองเช่นคนชั้นกลาง

3) ประชาสังคมแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งมีนักพัฒนาองค์กรเอกชนคือ กฤษณา บุญชัย ได้นำเสนอแนวคิดนี้ที่ถือว่า “ประชาสังคม” เป็นเวทีการต่อสู้ทางอุดมการณ์ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายที่ขัดแย้งและร่วมมือกัน มีการจัดรูปแบบองค์กรที่เป็นเครือข่ายมากกว่ากลุ่มที่ชัดเจน เคลื่อนไหวในประชาสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกฎเกณฑ์ กติกา อุดมการณ์และสังคมมากกว่ามุ่งยึดอำนาจรัฐโดยกระทำการในพื้นที่สาธารณะ เพื่อชักนำทางความคิดของผู้คนในสังคม โดยหวังว่าจะเป็นผลไปสู่การปรับสัมพันธภาพทางอำนาจระหว่างรัฐ ทูน และประชาชนเสียใหม่

ทางด้าน บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา (2547: 6) ได้กล่าวถึงกระบวนการประชาสังคมไทย คือการก่อรูปและประสานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายของกลุ่มประชาสังคมในระดับต่างๆ เป็นโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ (Civic Infrastructure) อันเป็นปัจจัยที่หนุนนำพัฒนาการของกระบวนการประชาสังคม ผู้คนได้มาสัมพันธ์ทำงานร่วมกันเกิดเป็นองค์กรร่วม (Umbrella Organization) ที่เชื่อมโยงองค์กรและสมาชิกเข้าด้วยกันเป็นช่องทางให้มีการสื่อสารระหว่างกัน (Channels of Communication) พุคคยแลกเปลี่ยนในประเด็นปัญหาที่สนใจร่วมกัน ระดมความคิดของผู้คนหลากหลายเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา สร้างเครือข่ายข้อมูลและแบ่งปันทรัพยากร ความสัมพันธ์ภายในเครือข่าย ประชาคมต้องไม่ใช่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ แต่เป็นการกระทำแบบพหุภาคีที่เท่าเทียมลงมือปฏิบัติในเชิงบวกและสร้างสรรค์จากจุดเล็กๆ ที่มีความเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง แม้เครือข่ายประชาสังคมจะทำงานกับภาครัฐแต่มีเป้าหมายให้ภาครัฐลดอำนาจ บทบาทหน้าที่ โดยให้ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้นโดยไม่ให้ภาครัฐครอบงำ

เกรแฮม วอลล์ และ เอช มัวร์เฮด (Graham Walls & H.Muirhead) (อ้างใน ณรงค์ บุญสวยขวัญ 2552 : 32) ได้สรุปว่า ประชาสังคมคือกลุ่มองค์กรที่สร้างความเป็นการเมืองที่จะไม่พึ่งภาครัฐหรือมีการอ้างถึงการมีอำนาจอัครที่สาม ทำให้ประชาสังคมแตกต่างจากรัฐและตลาดหรือธุรกิจ

อนุชาติ พวงสำลี (อ้างใน โอนา วิบุลากร 2544 : 44 - 45) กล่าวถึงเงื่อนไขของความ เป็น “ประชาสังคม” ไว้ดังนี้

1) สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ความเป็นกลุ่ม องค์กรที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้น มีความจำเป็นที่สมาชิกขององค์กรต้องมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกัน หากมีเช่นนั้นประชาสังคมจะไม่มีพลัง ขาดทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน

2) การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ด้วยองค์ประกอบที่มีความหลากหลาย การมีส่วนร่วมของทุกคน ทุกฝ่ายย่อมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรับรู้ การตัดสินใจ และร่วมลงมือปฏิบัติเพื่อผลักดัน เปลี่ยนแปลงที่จำเป็นร่วมกัน

3) ความเป็นธรรมชาติที่ไม่ใช่การแต่งตั้งหรือจัดตั้ง ด้วยความเป็นองค์กรของสังคมนอกเหนือจากการควบคุมจากรัฐ ประชาสังคมจึงต้องเกิดขึ้นบนเงื่อนไขของสำนึกที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกันบนพื้นฐานของการเติบโตไปอย่างธรรมชาติ หากมีการชี้นำจากรัฐจะทำให้การดำเนินกิจกรรมขาดความเป็นอิสระ ในที่สุดจะขาดความยั่งยืนต่อเนื่อง

4) มีความรัก ความเอื้ออาทร สมานฉันท์ การรวมกลุ่มของประชาสังคมบนพื้นฐานที่หลากหลายนั้น จำเป็นต้องสร้างบนพื้นฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและ

สามัคคี ความแตกต่างย่อมเกิดขึ้นได้ ความแตกต่างไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป
เงื่อนไขความรักความสามัคคีจึงเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

5) มุ่งองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ประชาสังคมต้องสร้าง
สมรรถนะความรู้ที่สามารถปรับใช้และเรียนเพิ่มได้ตลอดเวลา กลุ่มประชาสังคมต้องมีศักยภาพในการ
แสวงหาความรู้อีกด้วย

6) มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติและกิจกรรมร่วมกัน เงื่อนไขของการเรียนรู้ร่วมกัน
ของคนในสังคมจะช่วยให้เกิดพลัง “เกิดปัญญาหมู่” “เกิดใจหมู่” เงื่อนไขที่จะสร้างความเข้มแข็งให้
เกิดขึ้นกับพลังที่สาม หรือชุมชนนั้นคือเงื่อนไขแห่งการเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคม ซึ่งจำเป็น
จะต้องอาศัยเทคนิควิธีการมากมาย

7) มีการสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง เครือข่ายการร่วมมือการสื่อสาร การแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ในเรื่องความจำเป็นที่จะทำให้ประชาสังคมมีความเติบโตและขยายตัวออกอย่างมั่นคง ระบบ
การสื่อสารของประชาคมไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะมิใช่องค์กรที่สั่งการในแนวดิ่ง แต่เป็นการสื่อสารใน
แนวราบ ดังนั้น การคิดค้นรูปแบบใหม่ๆ การเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ นับเป็นแนวทาง
สำคัญของการสื่อสาร

8) มีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ จุดอ่อนของภาคประชาสังคม คือ
ความสามารถในการจัดการ ดังนั้นการสร้างประชาสังคมจะต้องวางบนพื้นฐานของการจัดการที่ดี
การจัดการที่ดีคือ ดีทั้งองค์กร ระบบ และประสิทธิภาพทั้งคนและองค์กร

จะเห็นได้ว่า ประชาสังคมในความเห็นของนักวิชาการทั้งหลาย จึงสรุปได้ว่า
ประชาสังคม เกิดจากการรวมกลุ่มที่หลากหลาย มีการร่วมกันทำกิจกรรม เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
เป้าหมาย กิจกรรมร่วมกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรม รู้จักการแก้ปัญหาของตนเอง ทั้งนี้รัฐหรือ
ภาคเอกชนจะไม่เข้าไปครอบงำ เพียงแต่ให้การสนับสนุนและร่วมกิจกรรมโดยให้กลุ่ม องค์กรนั้นๆ
เป็นตัวนำ

จากแนวคิดประชาสังคมในทฤษฎีในทัศนะของนักคิดที่กล่าวมาข้างต้น
สามารถสรุปได้ว่า ประชาสังคมคือการรวมตัวกันของกลุ่มคน เป็นเครือข่าย กลุ่ม ชมรม ร่วมกันคิด
ร่วมกันทำ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการตามเป้าหมาย มีกระบวนการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง

จากการรวบรวม ความหมาย และกลไกวิธีการสร้างประชาสังคม จะเห็นได้ว่า
จุดเน้นประการสำคัญ คือ การร่วมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ใน
ประเด็นสาธารณะ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในพื้นที่ในแง่ความคิด/จิตใจและการปฏิบัติการที่เป็น
รูปธรรมจึงจะต้องเคลื่อนไหวเชิงกลุ่ม องค์กร ชมรม สมาคม โดยทั้งนี้ต้องมีการสร้าง พัฒนา
จัดการ ปรับตัวให้มีความต่อเนื่องตลอดจนมีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรอย่างเปิดกว้าง

1.3 แนวคิดการเมืองภาคประชาชน

ความหมายของการเมืองภาคประชาชน มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการเมืองภาคประชาชน ดังนี้

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542 : 15-16) ให้ความหมายการเมืองภาคประชาชน ว่าเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดอุดมการณ์การปกครองแบบประชาธิปไตย คือ ประชาชนสามารถที่จะใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองการปกครองได้ในทางตรง หรือที่เรียกว่าประชาธิปไตยทางตรง (Direct democracy) เช่น การที่ประชาชนใช้สิทธิในการเสนอกฎหมาย หรือการใช้สิทธิในการถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารระดับสูง ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองภาคประชาชน ที่เข้าไปเคลื่อนไหวในโครงสร้างทางการเมืองในภาคที่เป็นทางการทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ดังนั้น กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน ก็คือ การเข้าไปเสริมสร้างให้ประชาชนทั้งในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล และในฐานะกลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีบทบาททางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมในระบบการเมือง

การเมืองภาคประชาชน จึงหมายถึง แนวความคิด อุดมการณ์ กระบวนการ วิธีการ และการกระทำทั้งหลายในวิถีทางหรือแนวทางประชาธิปไตย โดยสันติวิธี ซึ่งประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สามารถที่จะใช้สิทธิในอำนาจดังกล่าวได้ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมในระบบการเมืองเพื่อการสร้างเข้มแข็งทางการเมืองที่จะทำให้ตนเอง ทั้งในฐานะส่วนตัวหรือในฐานะกลุ่มชุมชนในระดับต่างๆ เข้มแข็งและช่วยตนเองได้

การเมืองภาคประชาชนในบริบทของประชาธิปไตย ประชาชนมีบทบาทสำคัญ เพราะประชาชน คือ องค์ประกอบสำคัญของสังคม ฐานรากของสังคมคือ ประชาชนจะมีบทบาทได้ดีและสังคมจะพัฒนาได้อย่างมั่นคงยั่งยืน ก็เมื่อมีประชาชนที่เข้มแข็ง

ชุมชนที่เข้มแข็งเป็นชุมชนมาจากประชาชนที่เข้มแข็งมีคุณภาพทางการเมืองที่เข้มแข็งที่เรียกว่า “การเมืองภาคประชาชนเป็นชุมชนทางการเมืองแบบประชาธิปไตย”

การเมืองภาคประชาชนในประเทศไทย

ในกรณีของไทย แนวคิดประชาสังคมและการเมืองภาคประชาชนเริ่มเป็นที่แพร่หลายในความหมายของการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมโดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานขององค์กรภาคเอกชนหรือองค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอ

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนนับแต่พุทธศักราช 2523 เป็นต้นมาได้ขยายวงเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งให้สิทธิประชาชนในการจัดตั้งรวมตัว และมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างชัดเจน

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2546 : 94) ได้ชี้ให้เห็นว่าขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งมี เอ็นจีโอเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นคู่ขนานไปกับพรรคการเมือง และสถาบันการเมือง ตลอดจนกลไกการเมืองต่างๆ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของไทยนับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบรัฐบาล เมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ทำงานผลิตผลของประชาธิปไตยและทุนนิยม เหมือนกับพรรคการเมืองกลุ่มการเมืองในสภา และสถาบันการเมืองต่างๆ ในระบอบประชาธิปไตย การมีพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยในระดับหนึ่งแต่ไม่พอ ต้องเกิด/มีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งเงื่อนไขสำคัญ อันขาดไม่ได้ของระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์มากขึ้นในสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ จำเป็นต้องมีสิ่งที่เรียกว่า “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม” (Social Movement)

ณรงค์ บุญสวขวิญญ (2552: 37) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาการเมืองภาคประชาชน ต้องมีการพัฒนาด้านกลไกและกระบวนการ นั่นคือ การพัฒนาทางด้านองค์กร การพัฒนาทางด้านความไว้วางใจ การพัฒนาทางด้านผู้นำ การพัฒนาทางการเชื่อมโยงเครือข่าย การพัฒนาทางการเกณฑ์หรือการระดม การสื่อสารและการทำให้เป็นข่าวหรือเป็นประเด็นสาธารณะ โดยที่องค์กรทางสังคมนั้นจะต้องบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ โดยผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้านให้มีความเป็นสมาชิกตื่นตัวรับผิดชอบในกิจกรรมทางการเมือง

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลາทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง

การกล่อมเกลາทางการเมือง ตามทรรศนะของปรัชญาเมธีในยุคปรัชญาการเมือง เห็นว่า เป็นการเตรียมความพร้อมของบุคคลสำหรับความเป็นพลเมือง (Citizenship) ในแบบที่พึงปรารถนาของรัฐ

อัลมอนด์และเพาเวลล์ (Almond, Gabriel A. and Powell, G. Bingham Jr, 1966: 64) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การกล่อมเกลາทางการเมือง เป็นที่มาของวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในระบบการเมืองโดยเป็นกระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

การกล่อมเกลาทางการเมืองจากคนรุ่น ไปสู่อีกรุ่นหนึ่งทำให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งจะช่วยรักษาวัฒนธรรมทางการเมืองเดิม หรือก่อให้เกิดการก่อตัวของวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ขึ้นก็ได้ อัลมอนด์ เห็นว่าการกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นหน้าที่หนึ่งในระบบการเมืองตามตัวแบบการวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural-Functional Approach) โดยเป็นหน้าที่นำเข้าสู่ระบบการเมือง หรือ Input Functions ซึ่งทำหน้าที่บำรุงรักษาระบบการเมือง

ให้คงอยู่ ในแต่ละระบบการเมือง จะมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองและโครงสร้างของระบบการเมืองอย่างต่อเนื่องโดยกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง

อีสตันและเดนนีส (Easton and Dennis, 1969: 7) อธิบายว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง เป็นวิธีการถ่ายทอดที่สังคมส่งผ่านความโน้มเอียงทางการเมือง อันได้แก่ ความรู้ ทักษะคิปปทัศนสถาน และค่านิยม จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งถ้าหากไม่มีกระบวนการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ สมาชิกใหม่ของระบบการเมืองก็จะต้องแสวงหารูปแบบความโน้มเอียงทางการเมืองใหม่ ๆ อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบการเมือง

แลงตัน (Langton, 1969) ว่าอธิบายว่า กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับวิถีของการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง ภายในสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง เป็นกระบวนการของการถ่ายทอด ที่ดำเนินการผ่านตัวการต่างๆ ของสังคม

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2516 : 88) อธิบายว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองโดยทั่วไปคือการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลซึ่งกระทำต่อกัน และเป็นกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทางการเมือง แต่ในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองทั่วไปนั้น บุคคลจะเรียนรู้ทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และสิ่งไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง ถึงกระนั้นก็ตาม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ต่างมีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลด้วย

การกล่อมเกลาทางการเมือง จึงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเกิดแบบแผนเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมืองของบุคคล อันมีส่วนสร้างบุคลิกภาพและวัฒนธรรมทางการเมือง คอว์สัน และพรีวิทท์ (Dawson, and Prewitt, 1969 : 41 - 80) กล่าวว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองสามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบคือ การกล่อมเกลาทางตรง (Direct Form) เป็นการอบรมกล่อมเกลาหรือถ่ายทอดให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา (Content) เกี่ยวกับการเมืองโดยเฉพาะ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของรัฐบาล รูปแบบของการปกครอง ลัทธิทางการเมือง เป็นต้น อีกรูปแบบหนึ่งคือ การกล่อมเกลาทางอ้อม (Indirect Form) ซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลเกิดความโน้มเอียงที่จะเป็นไปในทางการเมือง ด้วยวิธีการเรียนรู้หรืออบรมกล่อมเกลาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง แต่มีอิทธิพลทำให้เกิดการพัฒนาตนเองทางการเมือง (Political Self)

ในทัศนะของ อัลมอนต์และเพาเวลล์ (1980) รูปแบบของการกล่อมเกลาทางการเมืองนั้นจะดำเนินไปใน 2 รูปแบบกล่าวคือ

1. รูปแบบที่ชัดเจน (Manifest Transmission) เป็นการกล่อมเกลาทางการเมือง ที่แสดงออกอย่างชัดเจนในการให้ข้อมูลข่าวสาร ค่านิยม และความรู้สึกล่อสิ่งที่เป็นการเมือง เพื่อสร้างทัศนคติทางการเมือง เช่น การสอนเรื่องหน้าที่พลเมือง เป็นต้น

2. รูปแบบที่แฝงเร้น (Latent Transmission) เป็นการกล่อมเกลาที่มีผลกระทบต่อทัศนคติทางการเมืองของผู้ได้รับการกล่อมเกลาทางการเมืองในทางอ้อม เช่น ในวัยเด็กได้รับการสั่งสอนอบรมว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของเจ้านายผู้หลักผู้ใหญ่จึงทำให้เด็กสมัยนั้นอาจมีแนวโน้มให้กลายเป็นผู้ที่มีทัศนคติแบบอำนาจนิยมเมื่อเติบโตขึ้น เป็นต้น

ขั้นตอนของการกล่อมเกลาทางการเมือง

พาย (Lucian Pye, 1962: 44 - 48) กล่าวว่าไว้ว่า กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองมีลำดับขั้นตอนจำแนกได้ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรก เป็นขั้นมูลฐานเริ่มแรกคือการได้รับการอบรมฝึกฝนให้เป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งเป็นตอนที่เกิดภาวะการเรียนรู้ ทัศนคติ ค่านิยม ความชำนาญ ความสัมพันธ์กับบทบาทต่าง ๆ ของบุคคล ความรู้ทั่วไปและสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นซึ่งคนในสังคมเรียกได้ว่าเป็นขั้นของการสร้างความโน้มเอียง (Orientation) ให้บุคคลเข้าสู่ความเป็นมนุษย์ โดยการเรียนรู้วิถีในการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

ขั้นตอนที่สอง เป็นขั้นที่ก่อให้เกิดบุคลิกภาพของบุคคล อันเป็นอัตลักษณ์ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดบุคลิกภาพมูลฐานของบุคคลนั้น ในขั้นตอนนี้ บุคคลจะมีความสำนึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ขั้นตอนที่สาม เป็นขั้นที่ได้รับการกล่อมเกลาทางการเมือง อันเป็นขั้นตอนที่บุคคลเริ่มมีความรู้สึก ความสำนึก และได้รู้จักเข้าใจถึงประสบการณ์ทางการเมืองต่างๆ การกล่อมเกลาทางการเมืองในขั้นตอนนี้ก่อให้เกิดเกิดวัฒนธรรมทางการเมือง โดยถ่ายทอดผ่านตัวแทนต่างๆ ในสังคม

ขั้นตอนที่สี่ เป็นขั้นที่บุคคลมีฐานะเป็นสมาชิกของระบบการเมืองที่มีบทบาททางการเมือง โดยเป็นขั้นตอนที่บุคคลจะมีความเข้าใจการเมืองอย่างลึกซึ้งและมีทัศนคติทางการเมืองหรือที่เรียกว่ามีบุคลิกภาพทางการเมืองอย่างชัดเจนและถาวร

วัฒนธรรมทางการเมือง

กาเบรียล เอ อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2548: 7) อธิบายว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆ ของระบบการเมือง รวมทั้งพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล โดยจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ความโน้มเอียงในการรับรู้ (cognitive orientation) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจรวมทั้งความเชื่อที่มีต่อวัตถุและระบบการเมือง ความโน้มเอียงในความรู้สึกผูกพัน (affective orientation) หมายถึง ความรู้สึกผูกพันที่มีต่อวัตถุและระบบการเมือง และความโน้มเอียงในเชิงการ

ประเมินคุณค่า (evatuative orientation) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินคุณค่า เพื่อตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมและปรากฏการณ์ทางการเมือง

อัลมอนด์ และพาวเวลล์ (Almond and Powell, 1966) ให้คำจำกัดความวัฒนธรรมทางการเมืองไว้ว่า เป็น แบบอย่างของทัศนคติ (attitudes) และความโน้มเอียง ซึ่งบุคคลในฐานะสมาชิกของระบบการเมืองมีต่อการเมือง ความโน้มเอียง หมายถึง ท่าที (presuppositions) ที่จะมีการกระทำทางการเมืองแบบใดแบบหนึ่ง ในที่นี้เราจะนิยาม วัฒนธรรมการเมือง (Political culture) หมายถึง ทัศนคติ ความเชื่อ อารมณ์ และค่านิยมของคนในสังคม ซึ่งเชื่อมโยงกับ ระบบการเมือง และประเด็นต่างๆทางการเมือง ซึ่งทัศนคติเหล่านี้อาจจะไม่แสดงออกชัดเจน แต่อาจแฝงอยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชน หรือกลุ่มคนที่มีปฏิสัมพันธ์กับระบบการเมืองนั้น

พายและเวอร์บา (Lucian Pye & Sidney Verba) (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2548: 8) อธิบายว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของทัศนคติ ความเชื่อ และสภาวะแห่งจิตใจที่มีส่วนส่งเสริมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองและควบคุมให้บุคคลยอมรับกติกาในสังคม ทั้งนี้วัฒนธรรมทางการเมืองจะกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองอีกด้วย

วิลเลียม ที. บลูม (William T. Bluhm) (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2548: 8) อธิบายว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของสังคม โดยเฉพาะจะเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง วัฒนธรรมทางการเมืองมีส่วนประกอบคือ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ รวมทั้งการให้ความสนับสนุนทั่วไปจากสมาชิกภายในระบบการเมือง

ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง อัลมอนด์และเวอร์บา (Almond & Verba) (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2548: 8 - 9) ได้จำแนกประเภทของวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงอุดมคติโดยใช้ปัจจัยเกี่ยวกับความสำนึกทางการเมือง (Political consciousness) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบ (Parochial political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมด้าหลังหรือสังคมแบบจารีตประเพณี ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องการเมือง และการปฏิบัติงานทางการเมือง

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมที่มีระดับการพัฒนาก้าวหน้ากว่าสังคมแบบดั้งเดิมหรือสังคมแบบชนเผ่า/ชาวเขาลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะของการยอมรับในฐานะและอำนาจของรัฐบาล โดยคชฎีภาพมีความสนใจและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองพอควรแต่ไม่สนใจที่จะแสดงออกทางการเมืองหรือเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมที่มีระดับการพัฒนาทางการเมืองสูง เช่น ในสังคมการเมืองที่มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นต้น ประชาชนจึงมีความสนใจการเมือง มีความสำนึกทางการเมือง และมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงออกทางการเมือง โดยการมีบทบาททางการเมืองและมีพฤติกรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม คือ การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ และการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

การศึกษาวิจัยของอัลมอนต์และเวอร์บา ที่วิเคราะห์เปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนใน 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี อิตาลี และเม็กซิโก ได้เสนอ “วัฒนธรรมแบบอารยชน” (Civic political culture) ที่มีลักษณะสำคัญคือ ความรู้สึกในฐานะของความเป็นราษฎร/พลเมือง (Citizenship) จึงถือว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ นั้นเป็นภาระหน้าที่ของการเป็นพลเมือง จึงมีบทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองสูงในขณะเดียวกันก็ต้องเคารพกฎหมายบ้านเมืองของสิทธิของผู้อื่นอย่างเคร่งครัด ดังนั้น ความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตยในแต่ละสังคมจึงขึ้นอยู่กับการที่ประชาชนในฐานะสมาชิกของสังคมนั้น ๆ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic political culture)

ความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง การที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งหรือระบบย่อยของระบบการเมือง จึงส่งผลให้วัฒนธรรมทางการเมืองมีความสำคัญอย่างน้อย 5 ประการ คือ (วิวัฒน์ เขียมไพรวัน 2548: 10 - 15)

1) วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นบ่อเกิดของพฤติกรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคลจะเป็นแบบใดและมีลักษณะอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ปัจจัย คือ กระบวนการอบรมกล่อมเกลாதทางการเมือง (Political socialization process) (หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจการเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นลักษณะและประเภทของวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันย่อมส่งผลให้ลักษณะของพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคลแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น หากกระบวนการอบรมกล่อมเกลาททางการเมืองมุ่งเน้นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจและเคารพในความเป็นเจ้าคนนายคน ย่อมส่งผลให้วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบไพร่ฟ้า/อำนาจนิยม (Authoritarianism) จึงไม่สนใจที่จะมีพฤติกรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมและมักปฏิบัติความเสมอภาคของบุคคล

2) วัฒนธรรมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการอบรมกล่อมเกลาททางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีต่อการเมืองในรูปแบบวัตถุทางการเมืองต่างๆ (Political objects) ได้แก่ สถาบันทางการเมือง กระบวนการทางการเมือง อุดมการณ์/ลัทธิการเมือง

นโยบายสาธารณะรวมทั้งนักการเมือง เป็นต้น นั้นเป็นผลมาจากกระบวนการอบรมกล่อมเกลாதองการเมืองที่เริ่มต้นดำเนินการมาตั้งแต่ในระดับครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา สถานประกอบอาชีพ และสื่อมวลชนในรูปของการให้ข้อมูลข่าวสาร ระบบความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง ภายใต้ระบบการให้การเรียนรู้และประสบการณ์ทางการเมือง ดังนั้น การอบรมกล่อมเกลาทองการเมืองโดยผ่านกลไกต่าง ๆ ทางสังคมนั้นจึงเป็นการหล่อหลอม สร้าง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีการดำเนินการในลักษณะของความต่อเนื่องและมีความพลวัต

3) วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองกรณีนี้เป็นผลมาจากการที่สังคมการเมืองนั้นๆ ได้รับอิทธิพลทางความคิดทางการเมืองที่มาจากแนวคิดของชาติตะวันตก ซึ่งมักปรากฏให้เห็นในวัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นผู้นำของสังคมที่แสดงออกให้เห็นว่าสภาพของสังคมและระบบการเมืองที่เป็นอยู่นั้น มีความล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพในการสนองตอบความทันสมัยทัดเทียมกับชาติตะวันตก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนก็คือแนวคิดเรื่องการปกครองแบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งคณะเจ้านายและข้าราชการได้ทำหนังสือกราบบังคมทูลถวายความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงระเบียบราชการแผ่นดิน ร.ศ. 103 (มกราคม 2428) ข้อเสนอของเทียนวรรณในช่วง พ.ศ. 2432 - 2436 ว่าด้วย “ความฝิ่นละเมอแต่มิใช่นอนหลับ” ว่าด้วย “สมัยหรือเวลา” และ “ไปเรเวศคำแนะนำ” ที่เสนอข้อคิดเห็นเรียกร้องให้มีการปรับปรุงประเทศให้เจริญทัดเทียมกับต่างชาติโดยการปฏิรูปสังคมไทย การเลิกทาส และการปกครองประเทศด้วยความยุติธรรม นอกจากนี้เทียนวรรณยังเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหของบ้านเมืองด้วยว่า “ราษฎรจำต้องมีผู้แทน มีรัฐสภา (ปาลิเมนต์ รัฐสภา) จะสามารถแก้ไขปัญหของราษฎรป้องกันการฉ้อราษฎ์บังหลวง และกระตุ้นให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริตเพื่อประชาชน” แนวคิดเรื่องการจำกัดพระราชอำนาจของกษัตริย์ (คอนสตีติวชันเนลโมนากี) ในระยะต่อมาได้นำไปสู่การเกิดขึ้นของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (24 มิถุนายน 2475) ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งผู้นำของคณะราษฎรล้วนเป็นผู้นำในระบบราชการที่ได้รับการศึกษามาจากฝรั่งเศสและยุโรป ดังนั้นการที่ชนชั้นนำของสังคมมีวัฒนธรรมทางการเมืองและแบบใหม่ตามแบบของตะวันตกจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

4) วัฒนธรรมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางการเมือง นักรัฐศาสตร์อธิบายความหมายของการพัฒนาทางการเมืองในทรรศนะที่หลากหลาย แต่ในที่นี้ผู้เขียนเสนอว่า การพัฒนาทางการเมืองน่าจะเป็นเรื่องของ “การสร้างความเป็นสถาบัน” ให้กับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอาจกล่าวได้ว่าพัฒนาการเมืองของประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ ก็คือ “เสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย” แม้ว่าได้มีการก่อตั้งสถาบันทางการเมืองต่างๆ ที่สอดคล้อง

กับหลักการและกระบวนการประชาธิปไตย ได้แก่ รัฐธรรมนูญ รัฐสภา รัฐบาล การเลือกตั้ง และพรรคการเมือง เป็นต้น แต่กลับปรากฏว่าเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตยมีขีดจำกัด และต้องเผชิญกับการก่อตั้งรัฐประหาร ปรากฏการณ์ทางการเมืองเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตยนอกจากจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของสถาบันทางการเมืองที่จำเป็นในระบอบประชาธิปไตยแล้ว ยังขึ้นอยู่กับว่า ประชาชนในสังคมนั้น ๆ มีทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมที่ยึดมั่นศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ เพียงใด ซึ่งก็คือการที่ประชาชนในสังคมนั้นมีวัฒนธรรมทางการเมืองหรือมีบุคลิกภาพโน้มเอียงแบบประชาธิปไตย ดังนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางการเมืองในแต่ละสังคม หากการพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การบรรลุสู่เป้าหมายของความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ระบอบประชาธิปไตยที่จริงจะมีเสถียรภาพได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อระบอบและกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง การมีวิถีชีวิตและจิตใจแบบประชาธิปไตย

5) วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยในการสร้างเสริมความชอบธรรมทางการเมือง ระบบการเมืองทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองแบบเผด็จการหรือแบบประชาธิปไตย ระบบการเมืองนั้นๆ จะมีเสถียรภาพดำรงคงอยู่โดยปราศจากการต่อต้านก็ต่อเมื่อประชาชนให้การยอมรับศรัทธาต่อระบบการเมืองนั้นๆ โดยการให้การสนับสนุนร่วมมือและเชื่อฟังรัฐบาล ซึ่งแสดงว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนมีความสอดคล้องกับระบบการเมืองที่เป็นอยู่ ตัวอย่างในกรณีของการปฏิวัติของสหภาพโซเวียตใน ค.ศ. 1917 และการปฏิวัติของสาธารณรัฐประชาชนจีนใน ค.ศ. 1949 เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียและพรรคคอมมิวนิสต์จีนยึดอำนาจรัฐได้แล้วก็ทำการปลุกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับลัทธิคอมมิวนิสต์ในหมู่ประชาชนให้เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่แทนแบบเดิมเพื่อให้ประชาชนหันมาสนับสนุนระบบการเมืองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จภายใต้การชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์ ดังนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเสริมความชอบธรรมทางการเมืองให้กับระบบการเมืองทั้งหลายทั้งปวง

2. ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 สภาพทั่วไป สภาพที่ตั้งเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พิกัด $15^{\circ} 45.984' N$ $101^{\circ} 00.961' E$ 100 ม.จากระดับน้ำทะเล มีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภอบึงสามพัน ห่างจากจังหวัดเพชรบูรณ์ ประมาณ 85 กิโลเมตร ลักษณะที่ตั้งมีการคมนาคมสะดวก ระยะทางถึง กรุงเทพมหานคร ประมาณ 250 กิโลเมตร มีพื้นที่จำนวน 7.68

ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 4,800 ไร่ มีเขตการปกครองประกอบด้วยตำบลชั้นสมอทอดบางส่วน ได้แก่ หมู่ที่ 3, 4, 7, 9 และตำบลบึงสามพันบางส่วน ได้แก่หมู่ที่ 2, 3, 7, 9, 10

สภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยภาพรวมเทศบาลตำบลชั้นสมอทอด จัดเป็นชุมชนศูนย์กลางในการพัฒนาพื้นที่ของอำเภอบึงสามพัน เป็นชุมชนที่หนาแน่น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะอพยพมาจากจังหวัดต่างๆ เช่น นครสวรรค์ ลพบุรี พิษณุโลก และจากจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันบ้าง แต่จากการที่ต้องประกอบอาชีพ รวมทั้งมีวิถีชีวิตอาศัยอยู่ร่วมกัน จึงไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางด้านความเป็นอยู่แต่อย่างใด ประชาชนตั้งบ้านเรือนหนาแน่น บริเวณ 2 ฝั่งของถนนสระบุรี-หล่มสัก มีสภาพเศรษฐกิจเป็นชุมชนศูนย์กลางด้านพาณิชยกรรม อุตสาหกรรมขนาดเล็ก-กลาง และเป็นศูนย์กลางด้านเกษตรกรรม จากลักษณะดังกล่าวทำให้สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของเทศบาลตำบลชั้นสมอทอด มีความเจริญรุ่งเรืองพอสมควร

2.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมและขนส่ง เนื่องจากเทศบาลตำบลชั้นสมอทอดเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งระดับ อำเภอบึงสามพัน โดยมีทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงจังหวัด และทางหลวงชนบท ผ่านใจกลางชุมชน จึงเป็นเส้นทางหลักของชุมชน ที่ใช้ในการติดต่อกับสังคมภายนอก นับว่าการคมนาคมในเขตเทศบาลตำบลชั้นสมอทอด และการเดินทางผ่านสัญจรไปมา มีความสะดวก รวดเร็ว เส้นทางการคมนาคม คือ

1. ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 21 สายสระบุรี – หล่มสัก
2. ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3004 สายวังพิกุล - ชั้นสมอทอด
3. ทางหลวงชนบท สายชั้นสมอทอด – บึงสามพัน

2.3 ด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างทางเศรษฐกิจและรายได้ประชากร เทศบาลตำบลชั้นสมอทอดจัดเป็นชุมชนศูนย์กลาง ในการพัฒนาพื้นที่ภายในอำเภอ เป็นศูนย์กลางด้านพาณิชยกรรมพืชผลเกษตรกรรม มีการประกอบอาชีพ ด้านต่างๆ ดังนี้

- ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 70
- ประกอบอาชีพทางการเกษตร ร้อยละ 10
- ประกอบอาชีพรับจ้างและอื่นๆ ร้อยละ 20

รายได้ต่อหัวประชากรโดยเฉลี่ย 20,000 บาท/ต่อปี

การเกษตรกรรม - ประชาชนรอบนอกชุมชนในเขตเทศบาลประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีข้าว โพดเป็นพืชเศรษฐกิจในระดับอำเภอและจังหวัด

- พื้นที่การเกษตร จำนวน 480 ไร่
- ครัวเรือนในภาคเกษตรกรรม จำนวน 54 ครัวเรือน

- ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ ข้าว ข้าวโพด ผัก ถั่วเขียว ผลไม้

การอุตสาหกรรม การประกอบกิจการอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลตำบลชำบอสมอทอด ส่วนใหญ่เป็นในรูปแบบโกดัง คลังสินค้าทางการเกษตร นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมบริการขนาดเล็กประเภทศูนย์บริการซ่อม เครื่องยนต์ รถยนต์ ตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินสาย 21 สระบุรี-หล่มสักตลอดแนว

- มีโรงงาน โกดัง คลังสินค้าการเกษตร จำนวน 8 โรง

- ศูนย์บริการซ่อมเครื่องยนต์ รถยนต์ อื่นๆ จำนวน 54 แห่ง

การพาณิชย์กรรม ลักษณะการค้าในเขตเทศบาลเป็นรูปธุรกิจการค้ารายย่อยตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดิน ดินหมายเลข 21 สระบุรี-หล่มสัก และทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3004 แยกประเภทธุรกิจการค้าและการบริการ ดังนี้

- ธุรกิจค้าส่งข้าวสาร จำนวน 11 ร้าน

- ร้านค้าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร จำนวน 5 ร้าน

- ร้านค้าวัสดุก่อสร้าง จำนวน 5 ร้าน

- ร้านค้าเบ็ดเตล็ดและของชำ จำนวน 70 ร้าน

- ร้านอาหาร สถานเริงรมย์ จำนวน 10 ร้าน

- โรงแรมขนาดกลาง จำนวน 2 แห่ง

- ตลาดสดเอกชน จำนวน 4 แห่ง

- ธุรกิจด้านการเงินเช่น ธนาคาร จำนวน 5 แห่ง

คือ ธนาคารออมสิน, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารกสิกร ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด ธนาคารกรุงไทย และธนาคารไทยพาณิชย์

การท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวในเขตเทศบาลคือ จุดชมวิวดับบรรพตาราม หมู่ที่ 4 ตำบลชำบอสมอทอดและมีที่บริเวณใกล้เคียงคือบึงสามพัน ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนชมธรรมชาติเทศบาลตำบลชำบอสมอทอด จึงเป็นจุดแวะพักจิบจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยว

2.4 ด้านสังคม เทศบาลตำบลชำบอสมอทอด มีจำนวนประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2552 คือ

ชาย จำนวน 4,616 คน

หญิง จำนวน 4,787 คน

รวม จำนวน 9,403 คน

โดยมีลักษณะโครงสร้างประชากรทั่วไปเป็นลักษณะผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย และมีความหนาแน่นของ ประชากร จำนวน 1,432.29 คน/ตารางกิโลเมตร

การศึกษา ศาสนา ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมการศึกษา การจัดการศึกษาในเขตเทศบาล แบ่งเป็นระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยมีสถานศึกษา จำนวน 4 ประเภท และระดับ ดังนี้

1. โรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 1 แห่ง
2. โรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง
3. โรงเรียนเอกชน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 แห่ง
4. โรงเรียนระดับอนุบาลเอกชน จำนวน 4 แห่ง
5. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง

2.5 ด้านการเมือง-การบริหาร โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด มีโครงสร้างการแบ่งส่วนการบริหารงาน ดังนี้

1. สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 12 คน ทำหน้าที่นิติบัญญัติควบคุมตรวจสอบการบริหารกิจการของคณะฝ่ายบริหาร

2. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี และรองนายกเทศมนตรี จำนวน 2 คน มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลรับผิดชอบในการบริหารงานโดยทั่วไปของเทศบาลตามที่กฎหมายกำหนดไว้และให้เป็นไปตามนโยบายและงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี โดยรับผิดชอบการบริหารต่อสภาเทศบาล

3. พนักงานเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ของเทศบาล มีการแบ่งส่วนงานการบริหาร ออกเป็นฝ่าย โดยคำนึงถึงลักษณะงานหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานประจำและลูกจ้าง และรับผิดชอบในงานประจำทั่วไปของเทศบาล

4. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาล คือ อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายจัดตั้งเทศบาลกำหนด และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนด

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องการศึกษา ได้ดังต่อไปนี้

ประภาส ปิ่นตอกแต่ง (2541: 675 - 691) ทำการศึกษาเรื่อง “การเมืองบนท้องถนน 99 วันสมัชชาคนจนและประวัติศาสตร์การเดินขบวน ชุมชนประท้วงในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า

นโยบายและโครงการพัฒนาของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อสภาพการดำรงชีวิตของชาวบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นชนบทเป็นเงื่อนไขจำเป็น ส่วนเงื่อนไขเพียงพอมีด้านพัฒนาองค์กรและโครงสร้างโอกาสทางสังคมและการเมือง ในด้านสังคมการพัฒนาองค์กร ประกอบด้วยความเป็นองค์กรที่อิสระจากรัฐและพรรคการเมือง ความสามารถในการระดมทรัพยากรและระดมผู้เข้าร่วม การเคลื่อนไหว เป็นภาวะผู้นำรวมหมู่ การหนุนเสริมอย่างต่อเนื่องโดยองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) การบริหารจัดการ การชุมชนหรือเรียกร้องที่มีประสิทธิภาพ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ ภายในที่ได้ส่งผลต่อ การแปรความเดือดร้อนเป็นการกระทำรวมหมู่ได้ การพัฒนาองค์กรเช่นนี้ เกิดขึ้น ในบริบทสิ่งแวดล้อมที่มีโครงสร้างโอกาสทางสังคม ซึ่งปราศจากการควบคุมปราบปรามอย่างสูง

นอกจากนี้ ยังพบว่า จุดหมายของขบวนการมีลักษณะกว้างไกลกว่าการเรียกร้องให้แก้ไขความเดือดร้อนเฉพาะหน้า คือ รวมถึงการผลักดันการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎหมาย และการเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพทางอำนาจระหว่างรัฐกับชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจสาธารณะ ในด้านวิธีการต่อสู้ใช้การสร้างอำนาจด้วยการทำพันธมิตรกับองค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการตลอดจนแสวงหาความเห็นใจจากสาธารณชน โคนอาศัยความร่วมมือจากสื่อมวลชน ในการบอกเล่าปัญหาความเดือดร้อน ความทุกข์ความยากไปสู่สังคม ทั้งหมดนี้ส่งผลเป็นความสำเร็จระดับหนึ่งในการผลักดันให้รัฐบาลตอบสนองจุดหมายของขบวนการ

ยุติธรรม ศิริอุเทน (2544: 428 - 443) จากการศึกษาเรื่อง “การเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองของชาวนาอีสานกรณีศึกษา มูลนิธิเกษตรกรไทย” ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขบริบทที่เป็นสาเหตุทางสังคมของชาวนาอีสานที่เป็นสมาชิกมูลนิธิเกษตรกรไทย มีอยู่ 3 ปัจจัยคือ

1. เงื่อนไขด้านภาวะวิสัย (Objective Condition) คือ ความเดือดร้อนของชาวนาอันเนื่องมาจากปัญหาโครงสร้างเศรษฐกิจ ปัญหาหนี้สินนายทุนนอกระบบ ปัญหาหนี้สินที่เกิดจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ เช่น ความแห้งแล้ง

2. เงื่อนไขด้านอัตวิสัย (Subjective Condition) ได้แก่ ความตระหนักของผู้นำและสมาชิกของมูลนิธิของเกษตรกรไทยในความยากลำบากที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากสาเหตุด้านภาวะวิสัย ซึ่งความตระหนักนี้ได้แก่ การนำสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรึกษาหารือกันในกลุ่มชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันนำมาสู่การเรียนรู้การสร้างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมขึ้น

3. เงื่อนไขที่เสริมการเอื้ออำนวย (Facilitating Condition) ได้แก่ ความสามารถในการรวมมวลชนของผู้นำและแกนนำสมาชิกเกษตรกรไทย ซึ่งเป็นชนชั้นชาวนานำไปสู่การจัดตั้งองค์กร

ชาวนาขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหวทางสังคม และแรงสนับสนุนจากพันธมิตร นอกจากนี้ยังเกิดจากความอ่อนแอของรัฐบาลส่วนกลางที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง ทำให้เกิดช่องว่างอำนาจทางการเมือง มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมชาวนา

รูปแบบการเคลื่อนไหวทางสังคมของมูลนิธิการเกษตรกรรมไทย ปรากฏในรูปแบบของการกระทำรวมหมู่ (Collective Action) และการรวมกันเป็นหมู่คณะ (Organization Movement) ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อให้รัฐหันกลับมาสนใจในปัญหาของกลุ่มตน นอกจากนี้การเคลื่อนไหวทางสังคมของมูลนิธิการเกษตรกรรมไทย ถือว่าเป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบเก่า (Oldsocial movement) เนื่องจากการเคลื่อนไหวเพื่อผลประโยชน์ของคนชนชั้นเดียวคือ ชาวนา

ส่วนปัญหาอุปสรรคที่ทำให้การเคลื่อนไหวของมูลนิธิการเกษตรกรรมไทยไม่ประสบความสำเร็จและหยุดชะงักในบางโอกาส มีสาเหตุมาจาก 2 ปัจจัยหลักคือ

1. ปัญหาที่เกิดจากภายในองค์กร ได้แก่ การขัดแย้งทางความคิดระหว่างกลุ่มผู้นำการบริหารจัดการที่สมาชิกไม่มีส่วนรวม การทุจริตในองค์กร ความไม่เข้าใจของสมาชิกต่อแนวทางการดำเนินงานขององค์กร

2. ปัญหาที่เกิดจากภายนอกองค์กร ได้แก่ ปัญหาการต่อต้านจากรัฐและกลไกของรัฐ เช่น การออกแถลงการณ์ตอบโต้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รัฐส่งคนมา สอดแนมและข่มขู่ผู้นำ การห้ามไม่ให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน ครู เข้าร่วมชุมชนเคลื่อนไหวกับมูลนิธิ การเฉยเมยไม่ตอบสนองข้อเรียกร้องของชาวบ้านจากหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสานในปัจจุบัน เป็นการเคลื่อนไหวที่แสดงออกทางประชาธิปไตย มากกว่าการเคลื่อนไหวที่แสดงถึงแนวคิด การต่อต้านอำนาจรัฐชาวนาอีสานจะใช้ความรุนแรงก็ต่อเมื่อภาครัฐใช้กำลังบีบบังคับ การเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสานในยุคปัจจุบันไม่ได้มุ่งหวังในการยึดอำนาจรัฐหากแต่ว่าความต้องการของพวกเขาอยู่ที่การแก้ไขปัญหาพื้นฐานในสังคมของชาวนาอีสานอย่างจริงจัง

ศยามล ไกยูรวงศ์ อัจฉรา รัถยุดิธรรม และกฤษฎา บุญชัย (2545: 241 - 291) จากการศึกษาเรื่อง “ขบวนการเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือเพื่อพิทักษ์สิทธิชุมชน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์” ผลการวิจัยพบว่า การเคลื่อนไหวของคน เป็นการต่อสู้ที่พ้นไปจากกรอบทางชนชั้นที่หวังช่วงชิงอำนาจรัฐและพึงพิงอำนาจรัฐ ดังเช่น ขบวนการเคลื่อนไหวในรูปแบบเก่า แต่เป็นการต่อสู้เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมแก่ตนเองโดยมีจุดปะทะระหว่างอุดมการณ์ชาตินิยม ธรรมชาตินิยมกับอุดมการณ์สิทธิชุมชนมีการเคลื่อนไหวในทุกปริมณฑลโดยใช้กลไกทางรัฐธรรมนูญ สื่อมวลชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อขยายพื้นที่ทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบาย กฎหมาย และสถาบันทางการเมืองการปกครองในระยะยาว โดย

ชี้ให้เห็นว่า ท่ามกลางการเปิดโอกาสทางการเมือง และในสถานะที่ไร้ความหวังจากสถาบันทางการเมือง คคน. ก่อตัวขึ้น มีกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องกับทั้งในระดับท้องถิ่น ชาติและโลก มีเป้าหมายรวมกลุ่มและผนึกกำลังเพื่อแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในการจัดทรัพยากรธรรมชาติ นำมาสู่การผลักดันให้เกิดการกระจายอำนาจในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติสู่ชุมชน และผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนด้าน โครงสร้างการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนและเป็นธรรมในระดับชาติ

ประภาส ปิ่นตอกแต่ง และอนุสรณ์ อุณโณ (2545: 291 - 353) จากการศึกษาเรื่อง “ขบวนการเครือข่ายประมงพื้นบ้านภาคใต้ กรณีศึกษาสมาคมฯชาวประมงพื้นบ้านอันดามัน” ผลการวิจัยพบว่า การประมงพื้นบ้านเติบโตมาพร้อมๆ กับการขยายตัวของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม การประมงทะเลรัฐเป็นผู้สนับสนุนการทำประมงพาณิชย์อย่างแข็งขัน ส่วนการประมงพื้นบ้านภายใต้บริบทธุรกิจประมงพาณิชย์จึงเป็นไปได้อย่างกระท่อนกระแท่นและจำกัด มีสถานะต่ำถูกเอาเปรียบและไร้อำนาจต่อรองใดๆ จึงนำมาสู่รวมกลุ่ม ชมรมประมงพื้นบ้าน อันดามัน เกิดขึ้นจากการเรียนรู้เพื่อตอบโต้กับสภาพการเดือดร้อน โดยมีคนชั้นกลางในเมือง คือ นักอนุรักษ์เอกชน นักศึกษา ศิลปิน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมช่วยในกระบวนการเรียนรู้และพัฒนากลุ่มองค์กรให้เข้มแข็งขึ้น

โดยสรุปแล้วจุดหมายในการเคลื่อนไหวของสมาคมฯชาวประมงพื้นบ้านมีหลายระดับ ซึ่งเกิดขึ้นท่ามกลางกระบวนการเรียนรู้ภายใต้การเคลื่อนไหวตลอดเวลานั้น จากประเด็นปัญหาปากท้อง สู่ประเด็นเรื่องประชาธิปไตย และประเด็นเรื่องการอนุรักษ์

มณีรัตน์ มิตรปราสาท (2545: 354 - 406) จากการศึกษาเรื่อง “ขบวนการของชาวสลัมในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีของการเคลื่อนไหวในขบวนการสลัม มีวิวัฒนาการตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา สามารถกล่าวได้ว่า ความเคลื่อนไหวเรื่องการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่อยู่อาศัย กรณีการต่อต้านการไร้รัฐ เป็นประเด็นที่มีความต่อเนื่องและได้รับความร่วมมืออย่างสูง จากชาวสลัมนำมาสู่การจัดตั้งองค์กรชาวบ้าน และการเคลื่อนไหวเชิงนโยบาย กระทบรัฐ และการเคลื่อนไหวในระดับสาธารณะ โดยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่สำคัญ คือ สถานการณ์ไร้รัฐ การให้การสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนและบทบาทของรัฐ (สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง) มีการดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อช่วยเหลือสมาชิกทั้งในระดับสาธารณะและระดับชุมชนมากขึ้น มีการขยายฐานของขบวนการสลัมกว้างขวางขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็มีผลกระทบในเรื่องคุณภาพของขบวนการ กล่าวคือ ทำให้เกิดความขัดแย้ง และแบ่งแยกในขบวนการ และส่งผลให้การเคลื่อนไหวของสลัมลดความแหลมคมลงอย่างไรก็ตาม ขบวนการเคลื่อนไหวของชาวสลัมก็มุ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งความยอมรับจากสาธารณะ อันเป็นสิทธิทางสังคมอีกด้วย

โศพล ศิริไสย์ (2545: 261 - 283) จากการศึกษาเรื่อง “บนเส้นทางสู่ความเป็นประชาสังคมของชาวบ้าน: จากสมัชชาเกษตรกรรหาย่อยภาคอีสานสู่สมัชชาสังคม” ผลการวิจัยพบว่า ขบวนการเคลื่อนไหวขององค์กรชาวบ้านได้รับผลักดันจากองค์กรพัฒนาเอกชนหรือ NGOs ซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญทั้งการสร้างระบบและมีอำนาจจากการต่อรองภายใต้ปรัชญา “วัฒนธรรมชุมชน” เชื้อมั่นในศักยภาพของชาวบ้านนำมาสู่การเคลื่อนไหวที่เป็นรูปธรรมมีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเพื่อเคลื่อนไหวในนามสมัชชาเกษตรกรรหาย่อยภาคอีสาน ซึ่งแนวทางยุทธศาสตร์รูปแบบการเผชิญหน้า (conflict model strategy) ในการสร้างพลังการต่อรองกับอำนาจรัฐ เช่น การประท้วงหรือการเดินขบวนต่อต้าน เพื่อให้รัฐหันมาสนใจปัญหาชาวบ้าน รวมทั้งเรียกร้องความสนใจและความเห็นอกเห็นใจจากสาธารณะ ในขณะที่เดียวกันก็สร้างเครือข่ายพันธมิตรกับกลุ่มพลังต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ต่อมาสมัชชาเกษตรกรรหาย่อยภาคอีสานจากแรงกดดันภายใน จากสาเหตุหลายประการ การแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายและไม่วางใจกันเอง นำมาสู่การจัดตั้งสมัชชาคนจนภายใต้การนำ ของนาย นคร ศรีพิพัฒน์ คือการให้ความสำคัญกับเจรจากับภาครัฐมากกว่าการก่อม็อบหรือการประท้วง เพราะได้สรุปบทเรียนที่ผ่านมาชาวบ้านต้องสูญเสียเวลาและเงินทองไปกับการก่อม็อบประท้วงโดยไม่ได้อะไรเลย สมัชชาเกษตรกรรหาย่อยภาคอีสานยุคใหม่จะหันไปเห็นความสนใจ เรื่องปากท้องและเรื่องเศรษฐกิจมากขึ้นหากจำเป็นต้องใช้มาตรการประท้วงก็ต้องทำแต่ต้องพิจารณาให้รอบคอบมากกว่าเดิม นำมาสู่การแบ่งแยกและเกิดเป็นกลุ่ม “สมัชชาคนจน” ซึ่งมองแนวทางการเจรจากับนักการเมืองเป็นแนวทางที่ผิดพลาด เพราะไม่สามารถสร้างพลังต่อรองได้

ดังนั้นสมัชชาคนจนจึงมุ่งใช้แนวทางขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่แข็งกร้าว เพราะประการณ์ที่ผ่านมา สอนให้รู้ว่าการเจรจากับรัฐที่ผ่านมาครั้งแล้วครั้งเล่าเป็นความพยายามที่สูญเปล่า ผลการเจรจาทุกครั้งจะต้องลงเอยด้วยการตั้งกรรมการในที่สุดเรื่องก็เงียบหายไป เพราะกรรมการไม่มีกฎหมายรองรับอำนาจในการแก้ไขปัญหา และไม่ได้ความร่วมมือจากกลไกของระดับท้องถิ่น การเดินขบวนกดดันรัฐบาลจึงเป็นทางเลือกสุดท้ายที่เหลืออยู่ สมัชชาคนจนจึงเน้นการเคลื่อนไหวแบบ (ดาวกระจาย) คือ ให้กลุ่มปัญหาต่างๆ ที่มีผู้นำอยู่แล้วในแต่ละท้องถิ่นสามารถจัดประชุมได้อย่างอิสระแต่ให้มีการประสานงาน การให้การสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอด ผิดกับวิธีของสมัชชาเกษตรกรรหาย่อยภาคอีสานที่เคลื่อนไหวในลักษณะองค์กรที่จะต้องมีการประชุมลงมติของคณะกรรมการบริหารก่อน หากการเคลื่อนไหวไม่ผ่านมติของคณะกรรมการ ถือว่าเป็นการแอบอ้าง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ผู้นำในเทศบาล และตัวแทนภาคประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 26 ราย เพื่อทราบขั้นตอนและวิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชน ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน และข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นกระบวนการในการสร้างการเมืองภาคประชาชน ที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่

1.1.1 **ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น** ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และ ปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม 4 คน

1.1.2 **ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ** ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอ บึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 12 คน

1.1.3 **ตัวแทนภาคประชาชน** ได้แก่ ประชาชนชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขต เทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 **ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น** ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และ ปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวม จำนวน 4 คน

1.2.2 **ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ** ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอ บึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 12 คน

1.2.3 **ตัวแทนภาคประชาชน** ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนที่สมัครใจให้ข้อมูล จำนวน 10 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 26 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่าง โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้จากการสำรวจวรรณกรรม เป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ จากรายงานการศึกษาวิจัยของนักวิชาการต่างๆ ที่ทำการศึกษาไว้แล้ว การศึกษาจากเอกสารวิชาการต่างๆ รายงานการสัมมนาและรายงานสถิติต่างๆ

แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ฝ่ายบริหาร ผู้ฝ่ายนิติบัญญัติ และตัวแทนภาคประชาชน มีจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ขึ้นตอนและวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาจะใช้ วิธีสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยกำหนดโครงสร้างสัมภาษณ์ วางแผนสัมภาษณ์โดยนัดวัน เวลา สถานที่ จากนั้นปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยซึ่งต้องออกปฏิบัติงานวิจัยภาคสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล อย่างเป็นขั้นตอน โดย

ระยะแรกเป็นการศึกษาข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลคือ

1) ข้อมูลทุติยภูมิ จากการอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย แนวคิดการเมืองภาคประชาชน รวมถึงประเด็นจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำไปจัดเป็นกรอบแนวทางการศึกษาและอธิบายในครั้งนี้

2) ข้อมูลปฐมภูมิเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในประชากรวิจัยที่กำหนดไว้จำนวน 26 ราย โดยทำการนัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวทางการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ผู้วิจัยจะทำการติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อติดต่อวัน เวลาที่จะสัมภาษณ์ และมีการเตรียมพร้อมของผู้วิจัย ตลอดจนเตรียมความรู้ ความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ในเรื่องโดยทั่วไปก่อน และตามสัมภาษณ์ตามลำดับในแบบสัมภาษณ์ โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีความเป็นอิสระในการตอบ ขั้นตอนนี้ใช้เวลาไม่น้อยขึ้นอยู่กับประเด็นคำถามและการหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 3 ปิดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกล่าวสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากนั้นขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ในการให้ความร่วมมือด้วยดี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในกระบวนการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการศึกษา มีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะ (Logical analysis) นี้เป็นเทคนิควิธีการที่มีความสำคัญต่อการจัดระบบข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งไม่ได้วัดค่าเป็นตัวเลขที่แน่นอน เช่น ความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะหลายๆ เทคนิค เช่น การใช้เทคนิคการวิเคราะห์คำถามย่อย เป็นการแจกแจงหัวข้อของประเด็นปัญหาออกเป็นคำถามย่อยๆ หลายๆ คำถามให้ครอบคลุมสาระสำคัญของประเด็นปัญหาและพิจารณาคำตอบที่ได้ เทคนิคต่อไปคือการจัดกลุ่มของข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ ซึ่งข้อมูลแต่ละอย่างจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน เมื่อจัดกลุ่มแล้วก็จะใช้การพรรณนาเพื่อขยายความให้แก่กลุ่มที่จัดไว้ มีขั้นตอนดังนี้

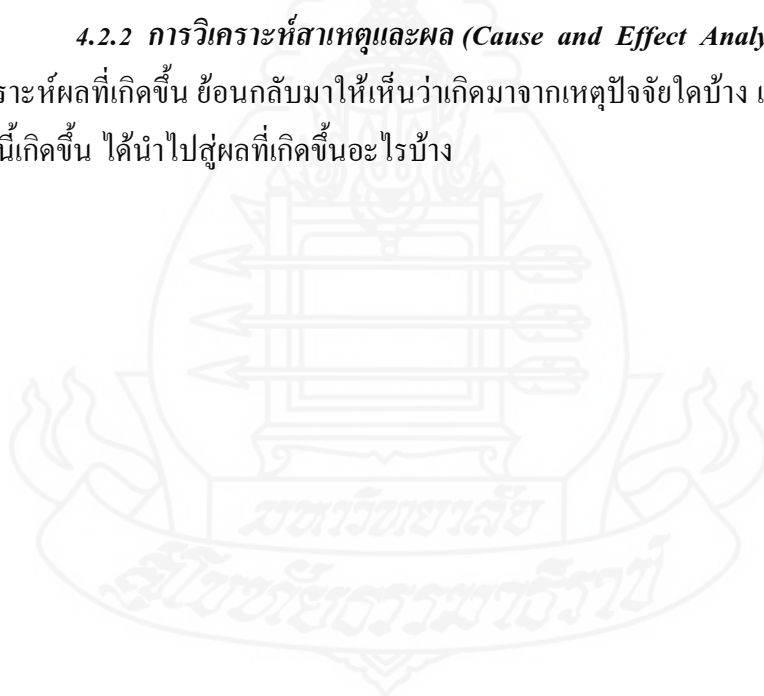
4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยแยกองค์ประกอบตามแบบสัมภาษณ์ ตามประชากรวิจัย มุ่งเก็บข้อมูลเชิงลึกและกว้าง นำข้อมูลมาเปรียบเทียบ พร้อมกับหารายละเอียดเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม คือผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นแล้วนำไปสู่การเก็บข้อมูลต่อไป ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลชนิดจำแนกข้อมูล โดย

4.2.1 การจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) โดยเป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่เป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล
- 2) กลุ่มผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด
- 3) กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด

4.2.2 การวิเคราะห์สาเหตุและผล (Cause and Effect Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น ย้อนกลับมาให้เห็นว่าเกิดมาจากเหตุปัจจัยใดบ้าง และวิเคราะห์ให้เห็นว่าเมื่อเหตุนี้เกิดขึ้น ได้นำไปสู่ผลที่เกิดขึ้นอะไรบ้าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนเทศบาลตำบลห้วยทับสมอทอด จังหวัด เพชรบูรณ์ มุ่งเน้นอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชน ปัจจัย สำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน และข้อเสนอแนะในการสร้างการเมือง ภาคประชาชนของเทศบาลตำบลห้วยทับสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยการออกแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้นำในเทศบาล ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลห้วยทับสมอทอด จำนวน 12 คน คณะผู้บริหาร ท้องถิ่น คือ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ การบันทึกคำสัมภาษณ์ในเอกสารแล้วนำมาทำการถอดรายละเอียดผลการสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อมูล ครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วนำมาเรียบเรียงตามประเด็น คำถามในการสัมภาษณ์แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ที่ กำหนดไว้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลของ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และภาคประชาชน มีจำนวน 3 ข้อ สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับเพศของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ภาคประชาชน

เพศ	ฝ่ายบริหาร คน (ร้อยละ)	ฝ่ายนิติบัญญัติ คน (ร้อยละ)	ภาคประชาชน คน (ร้อยละ)
ชาย	3 (75)	10 (83.33)	7 (70)
หญิง	1 (25)	2 (16.67)	3 (30)
รวม	4 (100)	12 (100)	10 (100)

จากตารางที่ 4.1 ฝ่ายบริหารเพศชายทั้งหมด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 เพศหญิง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติเพศชายทั้งหมด 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ส่วนเพศหญิง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ในด้านภาคประชาชนเพศชายทั้งหมด 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนที่เหลือเป็นเพศหญิง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับอายุของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และภาคประชาชน

อายุ	ฝ่ายบริหาร คน (ร้อยละ)	ฝ่ายนิติบัญญัติ คน (ร้อยละ)	ภาคประชาชน คน (ร้อยละ)
25-34 ปี	-	1 (8.33)	-
35-44 ปี	1 (25)	1 (8.33)	-
45-54 ปี	2 (50)	5 (41.67)	5 (50)
55-64 ปี	1 (25)	5 (41.67)	4 (40)
65 ปีขึ้นไป	-	-	1 (10)
รวม	4 (100)	12 (100)	10 (100)

จากตารางที่ 4.2 ฝ่ายบริหารส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 45-54 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50 อายุระหว่าง 35-44 ปี และอายุระหว่าง 55-64 ปี มีจำนวนเท่ากัน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติ มีอายุระหว่าง 45-54 ปี และอายุระหว่าง 55-64 ปี มีจำนวนเท่ากัน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 ที่เหลืออายุระหว่าง 25-34 ปี และอายุระหว่าง 35-44 ปี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ในด้านภาคประชาชนส่วนใหญ่ มีอายุ 45-54 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาอายุระหว่าง 55-64 ปี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ที่เหลือมีอายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และภาคประชาชน

การศึกษา	ฝ่ายบริหาร คน (ร้อยละ)	ฝ่ายนิติบัญญัติ คน (ร้อยละ)	ภาคประชาชน คน (ร้อยละ)
ป.4-ป.7	-	3 (25)	9 (90)
ม.ศ.1-ม.ศ.3 หรือ ม.1- ม.3	-	2 (16.67)	-
ม.ศ.4-ม.ศ.5 หรือ ม.4-ม.6 หรือ ปวช.	-	5 (41.66)	1 (10)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การศึกษา	ฝ่ายบริหาร คน (ร้อยละ)	ฝ่ายนิติบัญญัติ คน (ร้อยละ)	ภาคประชาชน คน (ร้อยละ)
ปวส. หรือ อนุปริญญา	-	-	-
ปริญญาตรี	3 (75)	2 (16.67)	-
ปริญญาโท	1 (25)	-	-
รวม	4 (100)	12 (100)	10 (100)

จากตารางที่ 4.3 ฝ่ายบริหารจำนวนมากที่สุดจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 มีจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติจำนวนมากที่สุดจบการศึกษาระดับ ม.ศ.4-ม.ศ.5 หรือ ม.4-ม.6 หรือ ปวช. มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 รองลงมาจบการศึกษาระดับ ป.4-ป.7 มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 จบการศึกษาระดับ ม.ศ.1-ม.ศ.3 หรือ ม.1- ม.3 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนเท่ากัน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ในด้านภาคประชาชนจำนวนมากที่สุดจบการศึกษาระดับ ป.4-ป.7 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ที่เหลือจบการศึกษาระดับ ม.ศ.4-ม.ศ.5 หรือ ม.4-ม.6 หรือ ปวช. มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากมีการสัมภาษณ์ผู้นำในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล และตัวแทนภาคประชาชน ครบแล้ว จึงนำข้อมูลมาประเมินผลและทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปผลการศึกษา ดังนั้นในบทนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งแยกประเด็นในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอดทำการศึกษากออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนและวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน
2. ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน
3. ข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน

ตอนที่ 1 ขั้นตอนและวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน

1.1 ขั้นตอนการสร้างการเมืองภาคประชาชน

1.1.1 การให้ความรู้ทางการเมือง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

การให้ความรู้ทางการเมือง คือ (1) ให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย (2) เพิ่มบทบาททางการเมืองให้กับประชาชนมากกว่าการทำหน้าที่ในการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวทางการเมืองภาคประชาชน เป็นการพัฒนาด้านสิทธิของประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน ชุมชน และมีพลังเข้มแข็งเพียงพอที่จะไปคานอำนาจกับพรรคการเมือง ที่จะมาแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติและผลประโยชน์ของประชาชนไป (3) การตรวจสอบควบคุมนักเลือกตั้งอย่างเป็นกระบวนการ (4) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการกำหนดนโยบาย การออกกฎหมาย และในด้านการพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้าน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยไม่มีการปิดกั้นหรือบิดเบือนจากนักการเมือง (5) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของเทศบาล โดยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและให้ประชาชนออกสิทธิออกเสียงได้ในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม และไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น นายทวีศักดิ์ อินทรานุกูล นายกเทศมนตรีตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การให้ความรู้ทางการเมืองเป็นเรื่องที่ดี ประชาชนจะได้รับความรู้ทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมของประชาชน ที่มีจุดประสงค์ให้ประชาชนได้มีการตัดสินใจในกิจกรรมทางการเมืองของรัฐ และมีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอำนาจทางการเมือง โดยความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การยอมรับความเป็นพลเมืองของประชาชนที่สามารถตัดสินใจอนาคตของตนเองได้อย่างมีความชอบธรรม ซึ่งปัจจุบันการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลยังมีน้อยมาก จึงควรที่จะให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย

และควรเพิ่มบทบาททางการเมืองให้กับประชาชนมากกว่าการทำหน้าที่ในการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวทางการเมืองภาคประชาชน ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยไป”

ด้านนายประวัติ สวงนเพชรจินดา ประธานสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การให้ความรู้ทางการเมือง เป็นสิ่งจำเป็นเพราะการให้ความรู้ด้านการเมืองที่ถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย นั้น จะทำให้ประชาชนสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามครรลองที่ถูกต้อง เป็นการเปิดโอกาสให้มีการสร้างการเมืองภาคประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านตัวแทน ประชาชนสามารถเสนอเรื่องต่างๆด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาด้านสิทธิของประชาชนสามารถดำเนินการได้นอกเหนือจากการเลือกตั้งเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น เพื่อมุ่งหวังให้การพัฒนาประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อันเป็นประมุขและสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมได้”

ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติอีกท่านหนึ่ง นางสาววัฒนาภรณ์ โพธิ์ทอง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การให้ความรู้ทางการเมือง ควรมีการวางแผน ซึ่งเป็นการยกระดับแนวความคิดประชาธิปไตย เสริมสร้างการใช้อำนาจของประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยตรง จัดทำหลักสูตรด้านการเมืองโดยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเมืองโดยเฉพาะ”

ด้านนายชาญ พลเสนา ประธานชุมชนเกาะแก้วสามัคคี กล่าวว่า “การให้ความรู้ทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆด้าน การที่ประชาชนได้มีการเลือกตั้งตัวแทนและมอบให้ตัวแทนไปทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตนนั้นมีได้หมายความว่าประชาชนหมดสิทธิทางการเมือง ประชาชนเจ้าของสิทธิสามารถเข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานของตัวแทนได้ตลอดเวลาในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิเช่นนั้นตัวแทนหรือนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งก็จะไม่มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย”

และนายสมศักดิ์ สิงห์กุล กรรมการชุมชนชัยสมอทอดเหนือ กล่าวว่า “การให้ความรู้ทางการเมือง จำเป็นอย่างยิ่งเพราะพื้นฐานการเมืองไทยมาจากสังคมอุปถัมภ์ ที่กำหนดให้ฐานะของผู้คนไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความคิดหวังพึ่ง ไม่เชื่อมั่นในอำนาจของตนเอง อยู่อย่างเอกเทศ ไม่สามัคคีรวมกลุ่มรวมก้อนกัน และเมื่อมีการรับอิทธิพลของทุนนิยม ยิ่งมาเสริมให้ระบบโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจไปรวมศูนย์ที่ตัวเมือง และไม่เป็นธรรมมากขึ้น ทรัพยากรและการจัดสรรผลผลิตไปตกอยู่กับผู้มีอำนาจ ทำให้ความเหลื่อมล้ำและช่องว่างทางรายได้ห่างกันมากขึ้น และปัจจัยที่สำคัญคือ การรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองและการปกครอง ที่ย้ายมาจากเผด็จการทหาร มาสู่พรรคการเมืองและระบบเลือกตั้ง ในขณะที่ภาคประชาชนและชนชั้นกลางยังอ่อนแอ และไม่มี

การรวมตัวเป็นองค์กรของตนที่จะคัดเลือกและตรวจสอบนักเลือกตั้งได้ ทำให้ผู้กุมปัจจัยและผูกขาดทางด้านเศรษฐกิจ เข้ามามีบทบาทในอำนาจรัฐ กลายเป็น นครธุรกิจการเมือง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ต้องระมัดระวังมิให้เป็น สภาผู้รับเหมาท้องถิ่นแทน ทั้งนี้เนื่องจากผลประโยชน์จากงบประมาณของท้องถิ่น ซึ่งจะกลายเป็นการแบ่งปันผลประโยชน์ เพื่อการร่วมมือกันของนักเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ดังนั้น จะต้องให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องแก่ประชาชนให้เห็นคุณค่าในสิทธิหน้าที่ของตน”

1.1.2 การสร้างความสำนึกทางการเมือง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

การสร้างความสำนึกทางการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด คือ (1) การร่างหรือพัฒนากฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม (2) การกำหนดเป็นนโยบายให้เป็นรูปธรรม โดยให้องค์กรต่างๆ ในชุมชนกับเทศบาลร่วมกันจัดทำแผนงาน โครงการกำหนดแนวทางร่วมกัน (3) ลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้มีอำนาจน้อยลง เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น (4) มีการวางแผนตามขั้นตอนมีการจัดตั้งงบประมาณให้ชุมชน โดยขั้นตอนการดำเนินการใดๆ ก็ตามจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นอย่างเป็นทางการ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน ชุมชน สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน สร้างประชาสังคมชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน และในการสร้างจิตสำนึกนั้นควรให้นักการเมืองท้องถิ่นรับบทบาทหน้าที่ของตน มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน ปรับปรุงด้านการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร ข่าวสารด้านการเมืองหรือความรู้ด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดการพัฒนาการทางการเมืองได้

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น

นายชาติชาย แพงวงษ์ รองนายกเทศมนตรีตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การสร้างความสำนึกทางการเมือง คือ การร่างหรือพัฒนากฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมให้องค์กรต่างๆ ในชุมชนประชาชนกับเทศบาลร่วมกันจัดทำแผนงาน โครงการกำหนดแนวทางร่วมกันให้กลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่ม อสม, กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มอื่นๆ มารวมกันให้มีความเข้มแข็งจัดตั้งในรูปคณะกรรมการ เทศบาลให้การสนับสนุนด้าน

งบประมาณ และขอสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลกลางด้วย และควรลดบทบาทและอำนาจของ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้นกว่าปัจจุบัน ปัญหาการเมืองภาคประชาชนที่เกิดขึ้น เพราะ โครงสร้างและระบบเก่าที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง การบริหารจากบนมาผู้ข้างล่าง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดผลและไม่ถูกต้อง ถ้าโครงสร้างและระบบดี จะเปิดโอกาสให้คนดีเข้ามาบริหารได้มากขึ้น และสามารถแก้ปัญหาได้ จึงต้องเปลี่ยนโครงสร้างและระบบใหม่ ที่กระจายอำนาจมาสู่ที่ท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นมีสิทธิและอำนาจอย่างชอบธรรมในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง

ด้านนายสกุล นาดี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “ควรมีการวางแผนตามขั้นตอน มีการจัดตั้งงบประมาณให้ชุมชน ปลุกจิตสำนึกและความเป็นเจ้าของชุมชน สิทธิชุมชนให้ความรู้ในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายของบ้านเมือง ให้เทศบาลสนับสนุนด้านงบประมาณจัดให้มีประชาคมให้เกิดขึ้นในชุมชน จัดทำหลักสูตรเรื่องการเมืองภาคประชาชนให้กับประชาชนในชุมชน และจะต้องสร้างกลุ่มหรือองค์กรขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ในการคานอำนาจกลุ่มทุนทั้งในรัฐและนอกรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อสังคมให้มากที่สุด ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐและให้ประชาชนกล้าแสดงออกถึงการคิดการพูดในสิ่งที่เห็นจริงเพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชุมชน”

ส่วนนายสมศักดิ์ สิงห์กุล กรรมการชุมชนชัยสมอทอดเหนือ กล่าวว่า “การสร้างจิตสำนึกทางการเมือง หรือขั้นตอนการดำเนินการใดๆก็ตามจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆเป็นรูปธรรมบนพื้นฐานเพื่อประโยชน์สุขของชุมชน สังคม และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ให้เป็นกลุ่มองค์กรที่มีคุณภาพ และมีพลังเข้มแข็ง ปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนได้”

และนายสนั่น อุดาสา ประธานกรรมการชุมชนเกาะแก้ว กล่าวว่า “ควรสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชนจึงจะสามารถพัฒนาในด้านอื่นไปพร้อมกันจัดให้การฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน สร้างประชาสังคมชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน และในการสร้างจิตสำนึกนั้นควรให้หนักการเมืองท้องถิ่นรูปแบบหน้าที่ของตน มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน ปรับปรุงด้านการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร ข่าวสารด้านการเมืองหรือความรู้ด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดการพัฒนาการทางการเมืองได้ และให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น”

1.2 วิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน

1.2.1 การอบรมให้ความรู้ทางการเมือง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

วิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ต้องให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทางการเมืองจากหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญ ในด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเมืองภาคประชาชนที่ถูกต้อง ยึดหลักตามข้อกำหนดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้านสิทธิหน้าที่ของพลเมืองและให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารโดยทั่วถึง มีการติดตามข่าวสารบ้านเมืองจากสื่อต่างๆ หลายๆ ด้าน นำมาวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง กับกลุ่มเพื่อน กลุ่มนักวิชาการ และบุคคลที่มีแนวคิดอุดมการณ์เหมือนกัน สร้างจิตสำนึกของประชาชนให้เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวมไม่ถ่วงหลงในโลภกิวัณณ์ ให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเคารพสิทธิในวิถีชีวิตของชุมชน เทศบาลจะต้องเปิดกว้างให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อเกิดความเข้มแข็งในชุมชน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อที่มีอยู่ การจัดให้มีการลงมือปฏิบัติ หรือการจำลองสถานการณ์ให้เกิดขึ้น เพื่อประชาชนจะได้มีความเข้าใจในด้านการเมืองภาคประชาชนที่เป็นรูปธรรม มีการปรึกษาหารือ หรืออภิปรายประเด็นปัญหาที่หยิบยกมาพิจารณากันอย่างกว้างขวาง ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการอภิปราย และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ในประเด็นปัญหาที่พิจารณา

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น นายพีระพงษ์ กมลเสถียร ปลัดเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การอบรมให้ความรู้ทางการเมือง ควรจัดให้มีหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญในด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เช่น ฝ่ายปกครอง นักวิชาการ สถานศึกษา จัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน ให้ประชาชนได้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทางการเมืองภาคประชาชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างถูกต้องต่อไป”

ด้านนายประกรณ์ ชูสงค์ สมาชิกเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การอบรมให้ความรู้ทางการเมือง ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิทธิของตนเองในด้าน

การเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเมือง สิทธิหน้าที่บทบาทของภาคประชาชนที่ถูกต้อง”

สำหรับนายคมกฤต คุณาสกุลเลิศ สมาชิกสภาเทศบาลอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “การอบรมให้ความรู้ทางการเมือง ควรจัดทำหลักสูตรการเมืองภาคประชาชน โดยนักวิชาการที่มีความชำนาญโดยเฉพาะ ยึดหลักตามข้อกำหนดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้านสิทธิหน้าที่ของพลเมืองและให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยทั่วถึง ติดตามข่าวสารบ้านเมืองจากสื่อต่างๆ หลากๆ ด้าน นำมาวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง กับกลุ่มเพื่อน กลุ่มนักวิชาการ และบุคคลทั้งหลายที่มีแนวคิดอุดมการณ์เหมือนกัน ร่วมกันสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่ลุ่มหลงในโลกาภิวัตน์ ให้ความสำคัญกับการรักษาสິงแวดล้อม ตลอดจนการเคารพสิทธิในวิถีชีวิตของชุมชน จัดมีกิจกรรมที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสในการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนภายในชุมชนและนอกชุมชนในการศึกษาจากชุมชนที่เข้มแข็งแล้ว ให้ผู้นำท้องถิ่นประชาชนได้รับความรู้ด้วยการอบรมเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน”

ส่วนนายประสิทธิ์ พงษ์ประยูร ประธานชุมชนบึงสามพัน กล่าวว่า “การอบรมให้ความรู้ทางการเมืองเทศบาลจะต้องเปิดกว้างให้องค์กรภาคเอกชน ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อที่มีอยู่ เช่น วิทยุชุมชน เสียงตามสายให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน จัดการฝึกอบรมให้ความรู้การเมืองภาคประชาชนให้แก่ประชาชน การจัดให้มีการลงมือปฏิบัติ หรือการจำลองสถานการณ์ให้เกิดขึ้น เพื่อประชาชนจะได้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการเมืองภาคประชาชนว่าควรมีลักษณะอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์กับชุมชนได้”

ด้านนายน้อย เคหะวัน รองประธานกรรมการชุมชนชัยภู กล่าวว่า “การอบรมให้ความรู้ทางการเมือง ควรอบรมให้ความรู้เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร โดยเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้เท่าเทียมกัน ซึ่งอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง”

และนางนงลักษณ์ คันทะพรหม ประธานกรรมการชุมชนน้ำซับเจริญ กล่าวว่า “การอบรมให้ความรู้ทางการเมือง ควรให้ความรู้ให้ตรงประเด็นในลักษณะที่ประชาชนเกิดการตื่นตัว มีการปรึกษาหารือ หรืออภิปรายประเด็นปัญหาที่หยิบยกมาพิจารณากันอย่างกว้างขวาง ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการอภิปราย และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ในประเด็นปัญหาที่พิจารณา เทศบาลจะต้องเปิดกว้างให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน

พัฒนาด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน และมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวทางการเมืองจากสื่อที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเมืองของเทศบาลตำบลชัยสมอทอดต่อไป”

1.2.2 การมีส่วนร่วมด้านการเมืองทางตรง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

การมีส่วนร่วมด้านการเมืองทางตรง คือ ต้องมีกระบวนการกล่อมเกลாதางการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ ที่บ้าน โรงเรียน ประชาสังคม และสนับสนุนโดยภาครัฐ มีการเชื่อมโยงกับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอยู่เดิม เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกินไป มีการฝึกฝนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ในครอบครัวก่อนเป็นพื้นฐาน แล้วพัฒนามาเป็นกิจกรรมของสังคม โดยกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น น.ส.พรทิพย์ ตั้งประเสริฐศรี รองนายกเทศมนตรีตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมด้านการเมืองทางตรงต้องมีกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ ที่บ้าน โรงเรียนชุมชน และมีการสนับสนุนส่งเสริมโดยภาครัฐ”

ด้านนายเมี้ยน กิริยา สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมด้านการเมืองทางตรง ควรมีการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรเชื่อมโยงกับ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอยู่เดิม เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกว่ามีการเปลี่ยนแปลงมากเกินไป แต่เป็นการให้ความรู้สึกว่า การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นสิ่งที่ใกล้เคียงกับความคิดเดิมๆ เช่น การเสนอร่างกฎหมาย คือ การเสนอความคิดในการพัฒนาหมู่บ้านตำบล ที่เดิมเคยพูดคุยกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในวงสนทนานำไปสู่การปฏิบัติ นั่นเอง”

และด้านนายสุเทพ สาทอง ประธานชุมชนศาลเจ้า กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมด้านการเมืองทางตรง ควรมีการฝึกฝนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ในครอบครัวก่อนเป็นพื้นฐาน แล้วพัฒนามาเป็นกิจกรรมของสังคม ประชาชนอยากเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง การจัดประชาคมหมู่บ้าน รับฟังปัญหาความต้องการร่วมกัน มีการอภิปรายวิพากษ์วิจารณ์

การบริหารงานของคณะผู้บริหารของเทศบาลอย่างสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการดำเนินการตามโครงการต่างๆซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนในฐานะเจ้าของอริปไตยท้องถิ่น”

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน

2.1 เจตนารมณ์ของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลชัยสมอทอด

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

ทุกฝ่ายมีความเห็นทางบวกมีเจตนารมณ์มีความต้องการที่จะสร้างการเมืองภาคประชาชนให้เกิดขึ้นในเทศบาลตำบลชัยสมอทอดเพื่อประชาชนจะได้รับรู้ในด้านบทบาทสิทธิหน้าที่ของตน และของตัวแทนในด้านการเมือง โดยจะให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณ และบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเมืองในการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการสร้างความสำนึกทางการเมือง การเมืองภาคประชาชนจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน จะทำให้การจัดทำแผนพัฒนา การจัดสรรงบประมาณของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเกิดประโยชน์แก่ประชาชน มีความปรารถนาที่ในการเปิดพื้นที่ทางการเมืองเพื่อประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมีสิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตย ควรจะให้มีการเมืองภาคประชาชนในเทศบาลเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทน ให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล ประชาชนมีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชนก่อให้เกิดประชาสังคม รวมถึงการตรวจสอบควบคุมการนักเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ การออกนโยบาย แผนพัฒนา เทศบัญญัติให้อยู่ในแนวทาง และทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น

นายพีระพงษ์ กมลเสถียร ปลัดเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “เจตนารมณ์ในการสร้างการเมืองภาคประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด นั้น มีความต้องการที่จะสร้างการเมืองภาคประชาชนให้เกิดขึ้นเพื่อประชาชนจะได้รับรู้ในด้านบทบาทสิทธิหน้าที่ของตน และของตัวแทนในด้านการเมือง โดยจะให้การสนับสนุนในด้านการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ตลอดจนด้านการงบประมาณ จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีของประชาชน อันได้แก่ เสรีภาพของสื่อมวลชน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของปัจเจกบุคคลหรือหมู่คณะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวม และลักษณะถูก ผิด ดี ชั่ว ในสังคมการเมือง รวมถึงการ

สร้างความสำเร็จทางการเมือง (Political Awareness) ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับระดับหรือฐานะทางเศรษฐกิจทางสังคมของแต่ละบุคคลตามความเหมาะสม ในการนี้จะทำหน้าที่ประสานกับคณะผู้บริหารของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด เพื่อให้ การสนับสนุน ทั้งสถานที่ และงบประมาณ ซึ่ง น่าจะเป็นนิมิตหมายที่ดีในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด”

ด้านนายสุเทพ ดิงาม สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “เจตนารมณ์ในการสร้างการเมืองภาคประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อยากจะให้มีการเมืองภาคประชาชนในเทศบาลเกิดขึ้นเพราะเห็นว่าจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน การเมืองภาคประชาชนจะทำให้การจัดทำแผนพัฒนา การจัดสรรงบประมาณของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเกิดประโยชน์แก่ประชาชนเจ้าของงบประมาณที่ได้จากเงินภาษีของประชาชน เพราะการตัดสินใจ และการกำหนดอนาคตของท้องถิ่น ควรจะเป็นเรื่องของคนในท้องถิ่นเองเท่านั้น คือ คนในท้องถิ่นจะเข้าใจสภาพปัญหา และหาทางออกของท้องถิ่นได้ และสนใจที่จะทำให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ท้องถิ่น รวมถึงสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเมืองตระหนักในผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และพวกพ้อง มีความปรารถนาที่จะให้มีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองให้มีสิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการกระทำที่มีเจตนาที่สร้างเสนอนำสิ่งที่ดีให้กับสังคมโดยยึดหลักการ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน อยากให้มีการเมืองภาคประชาชนเกิดขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทน และรวมถึงการสร้างส่วนเชื่อมโยงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น”

และนายสิทธิศักดิ์ พุ่มพวง ประธานชุมชนดาวนิมิต กล่าวว่า “เจตนารมณ์ในการสร้างการเมืองภาคประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อยากจะให้มีการเมืองภาคประชาชนในเทศบาลเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทน ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประชาชนให้มีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชนก่อให้เกิดประชาสังคม เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน ชุมชน และกลุ่มคนที่หลากหลายทำให้เกิดองค์กรที่มีคุณภาพ และพลังที่เข้มแข็งเพียงพอต่อการคานอำนาจกับกลุ่มนักการเมือง รวมถึงการตรวจสอบควบคุมการนักเลือกตั้งอย่างเป็นกระบวนการ การออกนโยบาย แผนพัฒนา เทศบัญญัติ ให้อยู่ในแนวทาง และทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ สร้างฐานสำคัญ คือ ความรักในแผ่นดินของคนในชุมชน ซึ่งจะ เป็นปัจจัยที่จะเอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมโดยธรรมชาติเพราะเห็นว่าเป็นผลประโยชน์ของผู้คนในชุมชน ดังนั้น การเมืองภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็งจึงต้องเริ่มที่ชุมชนเป็นอันดับแรก”

2.2 การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่น แนวทางคือ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้นในด้านการกำหนดนโยบายของแต่ละชุมชน การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร โดยเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน สร้างกลไกในการตรวจการทำงานของตัวแทนให้มีประสิทธิภาพด้วยการผลักดันให้เกิดการภาคประชาชนที่เข้มแข็งเข้ามาเพื่อปกป้องประโยชน์ให้กับชุมชนสังคม ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ของผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางที่จะผลักดันให้เปิดพื้นที่ทางการเมืองภาคประชาชนในหลายแง่มุม สนับสนุนด้านงบประมาณ และบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเมืองในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง และน่าจะตรงกับปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน ในทุกประเด็นกล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองในการกำหนดนโยบาย การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร โดยเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ รวมถึงการให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นนั้น ย่อมเป็นการผลักดันให้มีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองภาคประชาชน ได้เป็นอย่างดี ด้านผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ยังให้ความสำคัญในเรื่องจิตสำนึกทางการเมืองเป็นสำคัญ ผลักดันให้เกิดผู้นำทางการเมืองเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองจากเดิมที่เชื่อว่าประชาธิปไตยมีแต่การเลือกตั้งเท่านั้น ให้เป็นรูปแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ด้วยการให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองโดยตรงและสร้างค่านิยมที่ว่าประชาธิปไตยท้องถิ่นชุมชนที่เข้มแข็งด้วยการเมืองภาคพลเมืองหรือการเมืองภาคประชาชน การเปิดโอกาสให้คนหลากหลาย กลุ่มที่แตกต่างทั้งทางความคิด ความเชื่อและปฏิบัติการ ได้มีโอกาสเคลื่อนไหวอย่างเสรี การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ต้องสังกัดพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดๆ ด้วย

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น

นายทวีศักดิ์ อินทรานุกูล นายกเทศมนตรีตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การสนับสนุน คือจะต้องเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้น เช่น ในด้านการกำหนดนโยบายของแต่ละชุมชนเพื่อที่จะได้บริหารจัดการปัญหาความต้องการของแต่ละชุมชนด้วยชุมชนเอง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร โดยเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน การให้ประชาชนมี

อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ซึ่ง จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ต้องให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้เทศบาลจะให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเมืองในการถ่ายทอดความรู้”

ด้านนางสุวรรณ ไสยনারถ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “การสนับสนุนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลักดันให้เกิดการเมืองภาคประชาชนเพราะเห็นว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย แต่ไม่เห็นคุณค่า จึงทำให้ประชาชนเป็นเพียงเครื่องมือในการประกอบพิธีกรรมประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้งโดยไม่ได้สนใจเนื้อหาสาระว่าบุคคลที่เข้ามาในวงการเมืองจะต้องเข้ามาเพื่อเป็นตัวแทนของคนส่วนใหญ่ ดังนั้นจะต้องสร้างกลไกในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทนให้มีประสิทธิภาพโดยการผลักดันให้เกิดการเมืองภาคประชาชนที่เข้มแข็งเข้ามาเพื่อปกป้องประโยชน์ให้กับชุมชนสังคมต่อไป”

ด้านนายสนั่น อุดาสา ประธานกรรมการชุมชนเกาะแก้ว กล่าวว่า “การสนับสนุนจะต้องผลักดันให้เกิดผู้นำทางการเมืองเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองจากเดิมที่เชื่อว่าประชาธิปไตยมีแต่การเลือกตั้งเท่านั้นให้เป็นรูปแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ด้วยการให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองโดยตรงและสร้างค่านิยมที่ว่าประชาธิปไตยท้องถิ่นชุมชนที่เข้มแข็งด้วยการเมืองภาคพลเมืองหรือการเมืองภาคประชาชน”

และนายสุเทพ สาทอง ประธานกรรมการชุมชนศาลเจ้า กล่าวว่า “การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่นจะต้องเปิดโอกาสให้คนหลากหลายกลุ่มที่แตกต่างทั้งทางความคิด ความเชื่อ และปฏิบัติการ ได้มีโอกาสเคลื่อนไหวอย่างเสรี รวมถึงการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ต้องสังกัดพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดๆ ด้วย เพราะอาจทำให้ผู้ติดกับผลประโยชน์ของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมากกว่าผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ได้”

ตอนที่ 3 แนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน

3.1 ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

เทศบาลจะต้องสนับสนุนการวิพากษ์การเมืองเปิดพื้นที่ให้ประชาชนแสดงออกทางการเมืองมีการเคลื่อนไหวตั้งกลุ่มการเมืองอย่างเสรี ภาครัฐให้การสนับสนุนทั้งด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง โดยไม่มีการปิดกั้นรัฐต้องไม่แทรกแซงการดำเนินกิจการทางการเมืองของประชาชน

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น

นายชาติชาย แพงวงษ์ รองนายกเทศมนตรีตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการในการสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้นั้น เทศบาลควรให้การสนับสนุนการวิพากษ์ระบบการเมือง เช่น ในด้านสถานที่ การอนุญาตการใช้เสียง เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังควรให้การสนับสนุนการจัดเวทีการเมือง การให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและดำเนินการสร้างการเมืองภาคประชาชนได้อย่างถูกต้อง”

ด้านนายคำรณ คงกลิ่นดีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการในการสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้ โดยมีข้อเสนอแนะว่า ประชาชนควรมีการเคลื่อนไหวด้านการเมืองได้โดยเสรีในขอบเขตของกฎหมายที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องจากสื่อต่างๆ นอกจากนี้ยังควรมีการอบรมสัมมนาทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ”

ส่วนนายบรรจบ เอम्मะโน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการในการสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้ ควรมีการสนับสนุนให้ประชาชนวิพากษ์การเมืองอย่างเป็นทางการมากขึ้น เพราะส่วนใหญ่จะพูดคุยกันเฉพาะในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ไม่ค่อยมีผลในการสร้างการเมืองภาคประชาชนเท่าใดนัก”

และนางสุรินทร์ บุญช่วย รองประธานชุมชนตลาดสัมพันธ์ กล่าวว่า “ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการในการสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้ การสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้นั้น ภาครัฐไม่ควรจำกัดสิทธิเสรีภาพ ในการดำเนินการทางการเมือง ซึ่งควรสนับสนุนการแสดงออกของภาคประชาชน เช่น การสนับสนุนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองโดยไม่ปิดกั้น การเปิดเวทีสาธารณะให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี การเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนจัดเสวนา ชุมนุม หรือประชุมทางการเมือง โดยไม่ปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของประชาชน รัฐไม่ควรแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน ควรปล่อยให้ไปไปตามธรรมชาติเพียงแต่คอยเป็นพี่เลี้ยงดูแลให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย”

3.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบล ชัยสมอทอด

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด มีความเห็นแปลกแยกกันหลายประการ เช่น ฝ่ายบริหารไม่อยากจะให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด เพราะอาจจะสร้างความแตกแยกให้แก่ชุมชนได้ หรือควรพิจารณาเป็นรายกรณี ถ้าเป็นการเรียกร้องตามสิทธิเสรีภาพ ตามที่กฎหมายกำหนด ก็ควรสนับสนุน แต่ถ้าเป็นการเรียกร้องที่มีกลุ่มผลประโยชน์แอบแฝง ควรดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด ถ้ามีการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ส่วนรวม ด้านฝ่ายนิติบัญญัติมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีหากเกิดขึ้นได้ เพราะประชาชนจะได้ทำหน้าที่ของภาคพลเมืองไปในแนวทางที่ถูกต้องในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และให้การเคลื่อนไหวนั้นๆ ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎระเบียบ สาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองของประชาชนให้เป็นรูปธรรม การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน เกิดจากความเดือดร้อนหรือการไม่ได้รับความเป็นธรรม จากนโยบายรัฐบาล หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัญหาการขาดจิตสำนึกทางการเมือง และภาวะผู้นำของข้าราชการและนักการเมือง การทำงานภาคผู้แทนไม่สนองความต้องการให้กับประชาชนส่วนใหญ่

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น

นายทวีศักดิ์ อินทรานุกูล นายกเทศมนตรีตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด มีแนวความคิดว่าไม่อยากจะให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด เพราะอาจจะสร้างความแตกแยกให้แก่ชุมชนได้ เพราะประชาชนจะถูกแบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายที่เห็นด้วยกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหว เนื่องจากระบบการปกครองของไทยในส่วนของท้องถิ่นเทศบาลนั้น ออกแบบมาให้ประชาชนเลือกตัวแทนให้ไปทำหน้าที่บริหารองค์กร โดยมีระเบียบกฎหมายกำกับอยู่แล้ว ซึ่งควรปล่อยให้ทำหน้าที่ของตัวแทนที่ประชาชนได้ตัดสินใจเลือกเข้าไปแล้ว”

ส่วนนายชาติชาย แพงวงษ์ รองนายกเทศมนตรีตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด

ควรพิจารณาเป็นรายกรณี ถ้าเป็นการเรียกร้องตามสิทธิเสรีภาพ ตามที่กฎหมายกำหนด ก็ควรสนับสนุน แต่ถ้าเป็นการเรียกร้องที่มีกลุ่มผลประโยชน์แอบแฝง ควรดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด หรืออย่างน้อยก็ไม่ควรให้การสนับสนุน หรือแม้จะเกิดจากความเดือดร้อนจริงก็ตามแต่ ถ้าการดำเนินการ มีการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ส่วนรวม เช่น ปิดถนน พดฺติกรรมเช่นนี้ไม่ควรสนับสนุน เพราะจะเป็นการสนับสนุนให้กฎหมายอยู่เหนือกฎหมาย”

ค่านายวรพงษ์ กอสูงเนิน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวกทางารเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด เป็นเรื่องที่ดีหากเกิดขึ้นได้ เพราะประชาชนจะได้ทำหน้าที่ของภาคพลเมืองไปในแนวทางที่ถูกต้อง ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องมีการพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆ ให้ถ่วงถ้กับเรื่องที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุด้วยผล ถึงที่มาที่ไปของคั้นเรื่องและให้ผู้ที่มิหน้าที่เกี่ยวข้องได้ให้ความรู้ความเข้าใจ ข้อเสนอแนะที่ถูกต้อง และให้การเคลื่อนไหวนั้นๆต้องอยู่ในขอบเขตของระเบียบ กฎหมาย เพราะการเคลื่อนไหวกทางารเมืองของประชาชน เป็นเรื่องปกติในระบอบประชาธิปไตย การที่ประชาชนไม่สามารถพึ่งองค์การภาครัฐ รัฐบาล ฝ่ายค้าน รัฐสภา หรือองค์กรต่างๆ ได้ จึงต้องออกมาเคลื่อนไหว”

และนางจรรุญ แก้วบุญมา กรรมการชุมชนคลองยาว กล่าวว่า “แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวกทางารเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด คือ การที่องค์กรภาคตัวแทนไม่สามารถควบคุมการทุจริตคอร์ปชั่นของนักการเมือง หรือการทำงานภาคผู้แทนไม่สนองความต้องการให้กับประชาชนส่วนใหญ่โดยมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องนั้น อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวกทางารเมือง เพื่อให้อำนาจในการต่อรองของประชาชนให้เป็นรูปธรรม จึงทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวกนอกสภา ดังนั้นการเคลื่อนไหวกทางารเมืองของประชาชน เกิดจากความเดือดร้อนหรือการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากนโยบายรัฐบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากความไม่เข้าใจขององค์กรภาครัฐต่อความเดือดร้อน และปัญหาจิตสำนึกทางการเมือง และภาวะผู้นำของข้าราชการและนักการเมือง รวมถึงการที่องค์กรภาคตัวแทนไม่สามารถควบคุมการทุจริตคอร์ปชั่นของนักการเมือง หรือการทำงานภาคผู้แทนไม่สนองความต้องการให้กับประชาชนส่วนใหญ่โดยมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องนั้น อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวกทางารเมือง เพื่อให้อำนาจในการต่อรองของประชาชนให้เป็นรูปธรรม จึงทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวกนอกสภา ดังนั้นประชาชนจึงต้องมาเคลื่อนไหว ซึ่งรัฐไม่ควรใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา”

3.3 แนวทางการบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

แนวทางการบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง จะต้องมีการกระจายอำนาจให้กับประชาชน ภาครัฐทำหน้าที่เพียงผู้กำกับดูแลเท่านั้น โดยการกระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรได้มีสิทธิและอำนาจอย่างชอบธรรมในการกำหนดนโยบายในท้องถิ่นของตน เพิ่มโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรภาครัฐอย่างจริงจัง สนับสนุนทางด้านวิชาการ/ประสบการณ์ให้กับประชาชน และปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนว่าการกำหนดทางเลือกผลประโยชน์ของตนเองเป็นหน้าที่ของตนเอง โดยรัฐควรจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ลงสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ในการปกป้องรักษาและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติด้วยชุมชนเอง ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ต้องเข้ามามีบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นด้วยตัวเอง เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นน่าจะมีศักยภาพและภูมิปัญญาความสามารถที่จะทำได้ การตัดสินใจ และการกำหนดอนาคตของท้องถิ่น จะเป็นเรื่องของคนในท้องถิ่นเองเท่านั้น เจ้าหน้าที่รัฐไม่ควรเห็นการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มประชาชนต่างๆ เป็นเรื่องผิดกฎหมายหรืออยู่นอกระบบ ควรกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวม และไม่ควรวางเฉยในเรื่องที่ตนเองไม่เดือดร้อนโดยตรง

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น

นายพีระพงษ์ กมลเสถียร ปลัดเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “แนวทางการบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง คือจะต้องมีการกระจายอำนาจให้กับประชาชนภาครัฐทำหน้าที่เพียงผู้กำกับดูแลเท่านั้น เพราะโครงสร้างและระบบเก่าที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง และจากบนมาสู่ข้างล่าง รัฐบาลรวบอำนาจไว้มากเกินไป ควรที่กระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ควรให้ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของ ได้มีสิทธิและอำนาจอย่างชอบธรรมในการกำหนดนโยบายในท้องถิ่นของตน และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีมากขึ้นกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน”

ด้านนายนิติ รุ่งเจริญกิจ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “แนวทางการบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง คือ จะต้องเพิ่มโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรภาครัฐอย่างจริงจัง สนับสนุนทางด้านวิชาการ/ประสบการณ์ให้กับประชาชน และปลูกจิตสำนึกแก่

ประชาชนว่าการกำหนดทางเลือกผลประโยชน์ของตนเองเป็นหน้าที่ของตนเอง โดยรัฐควรจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ให้สู้ท้องถิ่นให้มากขึ้น และปกป้องรักษางบประมาณของท้องถิ่น ไม่ควรสร้างอำนาจรวมศูนย์ที่ส่วนกลางมากเกินไป ควรให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ในการปกป้องรักษาและคุ้มครองทรัพยากร ธรรมชาติของท้องถิ่น การอนุญาตสัมปทานต่างๆ รัฐบาลไม่ควรมีอำนาจในการอนุมัติ ควรให้เป็นอำนาจของท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำท้องถิ่น เป็นตัวแทนที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนจึงต้องการที่จะบริการสนับสนุนความต้องการของประชาชนให้มากที่สุดนั่นเอง”

ค่านายประสิทธิ์ พงษ์ประยูร ประธานชุมชนบึงสามพัน กล่าวว่า “แนวทางการบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง นั้นซึ่งการแก้ที่ความคิดของประชาชนเป็นเรื่องที่ยาก เพราะฝังรากลึกมานานจากอิทธิพลของวัฒนธรรมเชิงอำนาจอุปถัมภ์ของระบบศักดินาโบราณ แต่ในความเป็นจริงประชาชนในชุมชนนั้นๆ ควรที่จะบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นด้วยตัวเอง และประชาชนน่าจะมีศักยภาพและภูมิปัญญาความสามารถที่จะทำได้ โดยข้าราชการหรือนักการเมือง ควรจะเป็นเพียงผู้เข้ามาเสริม สนับสนุน และเป็นทีปรึกษา ส่วนการตัดสินใจ และการกำหนดอนาคตของท้องถิ่น จะเป็นเรื่องของคนในท้องถิ่นเองเท่านั้น เพราะไม่มีใครที่จะเข้าใจสภาพปัญหา และหาทางออกของท้องถิ่นได้ดีกว่าคนในท้องถิ่นเอง และไม่มีใครที่จะทำเพื่อผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ท้องถิ่นเท่ากับคนในท้องถิ่นเอง เพราะคนท้องถิ่นเป็นเจ้าของท้องถิ่น ย่อมรักและหวงแหน และชุมชนของตนเอง”

และนายสมศักดิ์ สิงห์กุล กรรมการชุมชนชัยสมอทอดเหนือ กล่าวว่า “แนวทางการบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง คือ เจ้าหน้าที่รัฐไม่ควรเห็นการเรียกร้องสิทธิของประชาชนกลุ่มต่างๆ เป็นเรื่องผิดกฎหมายหรืออยู่นอกระบบ ควรกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวม และไม่ควรวางเฉยในเรื่องที่ตนเองไม่เคียดร้อน โดยตรง โดย ภาครัฐจะต้องมีความจริงจังในการกระจายอำนาจให้กับประชาชน ให้เกียรติและศักดิ์ศรีประชาชนเปิดโอกาสให้ประชาชนคิดเองทำเองโดยเห็นคุณค่าของความเป็นตัวคนวิถีชีวิต ธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรในพื้นที่ จะต้องมึสิทธิที่จะบริหารจัดการด้วยคนของชุมชนนั้น ภาครัฐคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเป็นบางครั้ง”

3.4 แนวทางที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ประสบผลสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด

และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเทศบาลตำบลชัยสมอทอด พบว่า

แนวทางที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ประสบผลสำเร็จ จะต้องเกิดจากการที่กลุ่มประชาชนรวมตัวกันก่อตั้งขึ้นเองโดยธรรมชาติมิได้ จัดตั้งโดยหน่วยงานของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้กับสังคม ชุมชน และส่วนรวม มิใช่เกิดขึ้นโดยการชักจูงโดยกลุ่มผู้แสวงหาประโยชน์ การพัฒนากฎหมาย กำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ควบคุมบทบาทและอำนาจของ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง และปลูกจิตสำนึกทางการเมืองรวมถึงเสริมสร้าง ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน จะต้องปลูกฝังแนวความคิดอุดมการณ์ในความเป็น เจ้าชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ในการรวมตัวของการเมืองภาคประชาชน ควรอยู่ในกรอบของ กฎหมาย หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้อื่น และไม่ควรใช้ความรุนแรง สร้างหลักสูตรการเมืองภาค ประชาชนปลูกจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตยในทุกภาคส่วนของชุมชนบ้าน โรงเรียน สถานที่ ทำงาน ให้มีการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ศาสนธรรมให้กับผู้ที่ทำหน้าที่ทางการเมือง และ ปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้นักการเมืองให้เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่า ประโยชน์ของตนเอง และตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนที่ค่อยโอกาสมากที่สุด จะต้องสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของชุมชนประชาคมร่วมกันเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบใหม่ เพื่อให้ ประชาชนมีศรัทธาและตระหนักในคุณค่าของการเมืองภาคประชาชน มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาของ เทศบาลได้อย่างแท้จริง ปลูกจิตสำนึกประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกี่ยวกับการ เลือกตั้งที่ถูกต้อง สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนช่วยตรวจตราและสอดส่องการทุจริตเลือกตั้งหรือ ด้านงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาล และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง ทุกรูปแบบ

โดยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น

นายพิระพงษ์ กมลเสถียร ปลัดเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “แนวทางที่จะ ทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอดประสบผลสำเร็จ คือ จะต้อง เกิดจากการที่กลุ่มประชาชนรวมตัวกันก่อตั้งขึ้นเองโดยธรรมชาติมิได้จัดตั้งโดยหน่วยงานของรัฐ หรือกลุ่มผลประโยชน์ ในฐานะฝ่ายบริหารเห็นว่าหากประชาชนจะมีการรวมกลุ่มก่อตัวในรูปของ การเมืองภาคประชาชนก็จะไม่ปิดกั้นหรือขัดขวางขอเพียงให้การดำเนินการอยู่ภายใต้กรอบ ขอบเขตของกฎหมาย มีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้กับสังคม ชุมชน และส่วนรวม มิใช่เกิดขึ้นโดยการชักจูงโดยกลุ่มผู้แสวงหาประโยชน์นำมาอ้างในการกระทำใน

นามของภาคประชาชน หากเป็นการก่อตัวของประชาชนด้วยความเจตนาบริสุทธิ์มุ่งที่จะพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ในหลักการที่ยึดประโยชน์ของสังคมประชาชนส่วนใหญ่ทางฝ่ายบริหารยินดีให้การสนับสนุนในด้านการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาร่วมกันของทุกภาคส่วน สนับสนุนด้านงบประมาณ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาเรียนรู้ในหลักการที่ถูกต้องของการเมืองภาคประชาชน ซึ่งควรให้ประชาชน ชุมชน และภาคประชาสังคมในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการพัฒนากฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ควบคู่บทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง และปลุกจิตสำนึกทางการเมืองรวมถึงเสริมสร้างความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองทุกรูปแบบ เช่น เสียงตามสายของเทศบาล วิทยุชุมชน และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ”

นายประกรณ์ ชูสงค์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “แนวทางที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอดประสบผลสำเร็จ คือ ต้องให้ประชาชน องค์กรทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าความสำคัญองภาคประชาชน เนื่องจากว่า การเมืองภาคประชาชนนั้นมีประโยชน์อย่างยิ่งเพราะที่ผ่านมามีการดำเนินการของฝ่ายการเมืองไม่มีประสิทธิภาพจะต้องให้ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจซึ่งได้มอบหมายให้ตัวแทนไปทำหน้าที่ จะต้องตระหนักถึงประโยชน์ของประชาชนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด แก้ไขปัญหาได้ตรงจุดยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ไม่มีการปิดบังข้อเท็จจริง ในการที่จะสร้างการเมืองภาคประชาชนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการรูปแบบวิธีการของการเมืองภาคประชาชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังแนวความคิดอุดมการณ์ในความเป็นเจ้าของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ในการรวมตัวของการเมืองภาคประชาชน เพื่อไปเรียกร้องควรอยู่ในกรอบของกฎหมาย หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้อื่น และไม่ควรใช้ความรุนแรง ใช้เวลาไม่มากนัก โดยมีเหตุผล วัตถุประสงค์ในการรวมตัวที่ชัดเจน สร้างสิ่งจูงใจในการรักษาผลประโยชน์ของตนให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการรวมตัวกันให้เป็นกลุ่มให้มีโอกาสพัฒนาการให้เกิดความเข้าใจในความเป็นเจ้าของชุมชนและให้เกิดความเข้มแข็ง ซึ่งก่อให้เกิดความรักความหวงแหนในทรัพยากรของตน สังคม ชุมชนต่อไป”

ส่วนนายประวัตติ สงวนเพชรจินดา ประธานสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด กล่าวว่า “แนวทางที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอดประสบผลสำเร็จ จะต้องให้ประชาชนในเทศบาลมีความตื่นตัวต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองสร้างหลักสูตรการเมืองภาคประชาชนปลุกจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตยทุกภาคส่วนของชุมชนบ้าน โรงเรียน สถานที่ทำงาน ในด้านนักการเมืองให้มีการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ศาสนธรรม

ให้กับผู้ที่ทำหน้าที่ทางการเมือง และปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้นักการเมืองให้เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ของตนเอง และตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนที่ด้อยโอกาสมากที่สุด รวมถึงการปลูกฝังระบบประชาธิปไตย ในระบบการศึกษาของชาติ โดยเน้นทั้ง 3 ด้าน ทั้งการศึกษาภาคบังคับ การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาต่อเนื่อง โดยเน้นในภาคปฏิบัติพร้อมๆ กับการปลูกฝังด้านทฤษฎี ตัวอย่างการให้การศึกษภาคปฏิบัติในโรงเรียนภาคบังคับ เช่น เปิดโอกาสให้เด็กบริหารตนเองในบางเรื่องให้อำนาจเด็กในการจัดการกิจกรรมบางอย่างของโรงเรียน การเรียนในชั้นเรียนและระบบบริหารโรงเรียนครูอาจารย์ต้องส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมรับรู้ถึงความเป็นประชาธิปไตย อาจเรียกได้ว่าเป็นหลักสูตร “ประชาชนศึกษา” มีการอบรมความรู้เรื่องประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการให้การศึกษาในเชิงปฏิบัติจริงมากกว่าการให้ความรู้ทางทฤษฎี ทั้งนี้ต้องปลูกจิตสำนึกทางการเมืองเป็นหลัก ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรมและการศึกษาเป็นหลัก”

ด้านนายชาญ พลเสนา ประธานชุมชนเกาะแก้วสามัคคี กล่าวว่า “แนวทางที่จะทำการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอดประสบความสำเร็จ จะต้องสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของชุมชนประชาคมร่วมกันเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบใหม่ เพื่อให้ประชาชนมีศรัทธาและตระหนักในคุณค่าของการเมืองภาคประชาชน มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหามหาของเทศบาลได้อย่างแท้จริง ปลูกจิตสำนึกประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ที่ถูกต้องทำให้ตระหนักว่าการซื้อเสียงทำให้เทศบาลเสียหาย ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนไปใช้สิทธิโดยไม่หวังผลตอบแทน สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนช่วยตรวจตราและสอดส่องการทุจริตเลือกตั้งหรือด้านงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงให้กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพัฒนาการเมืองภาคประชาชน จัดทำหลักสูตร เพื่อนำมาใช้ในการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการด้านการเมืองในเทศบาลให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยสถาปนาให้เกิดพัฒนาการเมืองภาคประชาชนได้อย่างยั่งยืน กระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนเข้ากิจกรรมทางการเมืองตลอดจนส่งเสริมการใช้วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันทั้งในครอบครัวสถานศึกษา สถานที่ทำงาน ชุมชน และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสร้าง การเมืองที่รับผิดชอบตรวจสอบได้และสังคมที่เข้มแข็ง”

ส่วนนายสิทธิศักดิ์ พุ่มพวง ประธานชุมชนดวนนิมิตกล่าวว่า “แนวทางที่จะทำการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอดประสบความสำเร็จ นั้นคุณแล้วจะยากเต็มที เนื่องจากว่าประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่เห็นความสำคัญกับการเมืองภาคประชาชน และประชาชนไม่รู้เรื่องของการเมืองภาคประชาชนว่ามีความสำคัญหรือมีผลกระทบ

อย่างไรต่อตนเองจึงไม่ให้ความสนใจในเรื่องการเมืองภาคประชาชน จะต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสร้างการเมืองที่รับผิดชอบ ตรวจสอบได้และสังคมที่เข้มแข็ง เทศบาลควรเป็นหลักในการสร้างการมีส่วนร่วม พัฒนาบทบาทเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนด้านกฎหมายเป็นตัวเชื่อมประสานเครือข่าย สภาองค์กรชุมชน ให้เกิดเวทีการพูดคุย และมีบทบาทในการหนุนเสริมและช่วยเหลือด้านข้อมูล สำหรับกลไกระดับจังหวัดเสนอให้มีการเชื่อมโยงกลไกระดับท้องถิ่นกับยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด หรือเกิดโครงสร้างระดับจังหวัด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้มีผลตามตามที่ประชาชนต้องการ ควรสนับสนุนสิ่งที่ชุมชนทำดีแล้ว หรือมีอยู่แล้ว ต้องดำเนินการต่อ เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน โดยเทศบาลให้การสนับสนุน รวมถึงการสนับสนุนกลุ่มองค์กร เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มเกษตร กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น”

และนายประสิทธิ์ พงษ์ประยูร ประธานชุมชนบึงสามพัน กล่าวว่า “แนวทางที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลซำหม้อทอดประสบผลสำเร็จ ควรมีการปรับวิธีคิดแนวการทำงาน ทบทวนบทบาทของราชการ ที่มีจะยึดติดกับตัวกฎหมายซึ่งตีความกว้าง ควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านตัวแทนหรือสมาชิกสภาเทศบาล สามารถเสนอเรื่องต่างๆด้วยตนเอง เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เช่นการเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการภาครัฐ เข้าร่วมรับการประชุมสภาเทศบาล ร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ร่วมประชาคม รวมถึงการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆ และการจัดเวทีสาธารณะต่างๆ ให้กว้างขวางและหลากหลายเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชน”

จากแนวคิดต่างๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง สามกลุ่มอาจสรุปได้ ดังตารางที่ 4.1 - 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนในเรื่องขั้นตอนการสร้างการเมืองภาคประชาชน (จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างวิจัย)

ขั้นตอนการสร้างการเมืองภาคประชาชน	ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร	ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ	ผู้นำท้องถิ่นภาคประชาชน
1. การให้ความรู้ทางการเมือง	ให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย	การให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นจะทำให้ประชาชนสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้เป็นการพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีคุณภาพ	การให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องจะทำให้ประชาชนเจ้าของอำนาจเข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานของตัวแทน และเห็นคุณค่าในสิทธิและหน้าที่ของตน
2. การสร้างความสำนึกทางการเมือง	การร่างหรือพัฒนากฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม	มีการวางแผนตามขั้นตอน การจัดงบประมาณ การปลูกจิตสำนึกและความเป็นเจ้าของชุมชน	จะต้องให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นอย่างเป็นรูปธรรม และสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในฐานะเจ้าของทรัพยากรในท้องถิ่น

ตารางที่ 4.5 แสดงกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนในเรื่องวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน (จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างวิจัย)

วิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน	ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร	ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ	ผู้นำท้องถิ่นภาคประชาชน
1. วิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชน	ให้มีหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญฝึกอบรมประชาชนเพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทางด้านการเมือง ที่ถูกต้อง	ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องสิทธิ หน้าที่ ของตนเองในด้านการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	เปิดกว้างให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้านต่างๆ ในท้องถิ่นและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

วิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายบริหาร	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายนิติบัญญัติ	ผู้นำท้องถิ่น ภาคประชาชน
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง	ควรมีกระบวนการ กล่อมเกลாதาง การเมือง	ควรเชื่อมโยงกับ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอยู่เดิม	ควรมีกระบวนการกล่อม เกลათางการเมือง

ตารางที่ 4.6 แสดงปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน (จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างวิจัย)

ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายบริหาร	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายนิติบัญญัติ	ผู้นำท้องถิ่น ภาคประชาชน
1. เจตนาของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลสมอทอด	ให้การสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ งบประมาณ และการสร้างความสำนึกทางการเมือง	สร้างส่วนเชื่อมโยงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง	การมีจิตสำนึก ประชาสังคม และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
2. การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่น	เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้นให้การสนับสนุน ด้านงบประมาณ บุคลากร	สร้างกลไกในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทนให้มีประสิทธิภาพ	ผลักดันให้เกิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ประชาชนเข้ามามีบทบาททางการเมืองทางตรง

ตารางที่ 4.7 แสดงแนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน (จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างวิจัย)

แนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน	ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร	ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ	ผู้นำท้องถิ่นภาคประชาชน
1. ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้	เทศบาลให้การสนับสนุนการวิพากษ์ระบบการเมืองในด้านสถานที่และปัจจัยที่สำคัญต่างๆที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมทางการเมือง เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	ควรให้ประชาชนมีการเคลื่อนไหวด้านการเมืองได้โดยเสรี ได้รับข้อเท็จจริงจากข้อมูลข่าวสารในสื่อต่างๆ นอกจากนี้ยังควรมีการอบรมสัมมนาทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ	รัฐไม่ควรจำกัดสิทธิเสรีภาพในการดำเนินการทางการเมือง ควรสนับสนุนการแสดงออกของภาคประชาชน โดยไม่ปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของประชาชน รัฐไม่ควรแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน ควรปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติเพียงแต่คอยเป็นพี่เลี้ยงดูแลให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบล สบตอด	ควรพิจารณาเป็นรายกรณี ถ้าเป็นการเรียกร้องตามสิทธิเสรีภาพควรสนับสนุนแต่ถ้าเป็นการเรียกร้องที่มีกลุ่มผลประโยชน์แอบแฝง ควรดำเนินการตามกฎหมายอย่างเลียบขาด	เป็นเรื่องปกติเป็นการแสดงออกด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	ประชาชนเกิดจากความเดือดร้อนหรือการไม่ได้รับความเป็นธรรม จากนโยบายรัฐบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงออกมาเคลื่อนไหว

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

แนวทางข้อเสนอแนะใน การสร้างการเมืองภาค ประชาชน	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายบริหาร	ผู้นำท้องถิ่น ฝ่ายนิติบัญญัติ	ผู้นำท้องถิ่น ภาคประชาชน
3. แนวทางที่ลดบทบาท อำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการกำหนด ทางเลือกให้กับตนเอง	ควรที่กระจายอำนาจ มาสู่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และ ชุมชน ให้มากที่สุด ภาครัฐทำหน้าที่เพียง ผู้กำกับดูแลเท่านั้น	ควรจัดสรร งบประมาณให้สุ ท้องถิ่นให้มากขึ้น เพิ่ม โอกาส ช่องทางให้ ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหาร กิจการภาครัฐให้มาก ขึ้น	ข้าราชการหรือ นักการเมือง ควรจะเป็นผู้ เข้ามาเสริมสนับสนุน และเป็นที่ปรึกษา ส่วน การตัดสินใจและการ กำหนดอนาคตของ ท้องถิ่นควรให้คนใน ท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจ เอง
4. แนวทางที่จะทำให้การ สร้างการเมืองภาค ประชาชนของเทศบาล ตำบลชั้นสมอทอด ให้ ประสบผลสำเร็จ	ประชาชน ชุมชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์ ทางด้านการเมืองทุก รูปแบบ	ปลูกจิตสำนึกความ เป็นประชาธิปไตยทุก ภาคส่วน	ควรมีการเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมทางการเมืองโดยตรง โดยไม่ต้องผ่านตัวแทน ประชาชน

หมายเหตุ : ตาราง ทั้ง 4 ตาราง ข้างต้นเป็นการสรุปย่อคำสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม โดย
ผู้วิจัย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน ของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์” มุ่งเน้นอธิบายเพื่อศึกษาขั้นตอนและวิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชน ศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนและหาแนวทางข้อเสนอแนะในสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาขั้นตอนและวิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.3 หาแนวทางข้อเสนอแนะในสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาจากประชากร จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอวังสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม 4 คน กลุ่มที่ 2 ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอวังสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 12 คน และกลุ่มที่ 3 ตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอวังสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

สำหรับกลุ่มตัวอย่างวิจัย มีจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชัยสมอทอด รวม 4 คน กลุ่มที่ 2 ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด จำนวน 12 คน

และกลุ่มที่ 3 ตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบล
 ชับสมอทอดที่สมัครใจให้ข้อมูล จำนวน 10 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 26 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสัมภาษณ์เมื่อได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม
 ตัวอย่างวิจัยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงตามประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ แล้วทำการ
 วิเคราะห์เนื้อหาสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น กลุ่มผู้นำฝ่ายนิติ
 บัญญัติ และตัวแทนภาคประชาชน

เพศ

- พบว่ากลุ่มผู้นำฝ่ายบริหาร เป็นชาย 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 กลุ่มผู้นำฝ่าย
 นิติบัญญัติ เป็นชาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และกลุ่มผู้นำภาคประชาชนเป็นชาย 7 คน คิดเป็น
 ร้อยละ 70

อายุ

- พบว่ากลุ่มผู้นำฝ่ายบริหารส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 45-54 ปี จำนวน 2
 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ขณะที่กลุ่มผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 45-54 ปี และอายุ
 ระหว่าง 55-64 ปี มีจำนวนเท่ากัน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 และในด้านกลุ่มผู้นำภาคประชาชน
 ส่วนใหญ่ มีอายุ 45-54 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ระดับการศึกษา

- พบว่ากลุ่มผู้นำฝ่ายบริหารจำนวนมากที่สุดจบการศึกษาระดับปริญญาตรี
 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ขณะที่กลุ่มผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติจำนวนมากที่สุดจบการศึกษาระดับ
 ม.ศ.4-ม.ศ.5 หรือ ม.4-ม.6 หรือ ปวช. มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 และในด้านกลุ่มผู้นำภาค
 ประชาชนจำนวนมากที่สุดจบการศึกษาระดับ ป.4-ป.7 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90

ตอนที่ 1 ขั้นตอนและวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน

1.1 ขั้นตอนการสร้างการเมืองภาคประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า

ขั้นตอนในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ผู้วิจัย
 จะขอเสนอ ดังนี้

1.1.1 การให้ความรู้ทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า การให้ความรู้ทางการเมือง คือ (1) ให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย (2) เพิ่มบทบาททางการเมืองให้กับประชาชนมากกว่าการทำหน้าที่ในการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวทางการเมืองภาคประชาชน เป็นการพัฒนาด้านสิทธิของประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน ชุมชน และมีพลังเข้มแข็งเพียงพอที่จะไปคานอำนาจกับพรรคการเมือง ที่จะมาแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติ และผลประโยชน์ของประชาชนไป (3) การตรวจสอบควบคุมนักเลือกตั้งอย่างเป็นกระบวนการ (4) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการกำหนดนโยบาย การออกกฎหมาย และในด้านการพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้าน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังโดยไม่มีการปิดกั้นหรือบิดเบือนจากนักการเมือง (5) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของเทศบาล โดยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและให้ประชาชนออกสิทธิออกเสียงได้ในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม และไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

1.1.2 การสร้างความสำนึกทางการเมือง

จากการการศึกษาพบว่า การสร้างความสำนึกทางการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด คือ (1) การร่างหรือพัฒนากฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ (2) การกำหนดเป็นนโยบายให้เป็นรูปธรรม โดยให้องค์กรต่างๆ ในชุมชนกับเทศบาลร่วมกันจัดทำแผนงาน โครงการกำหนดแนวทางร่วมกัน (3) ลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น (4) มีการวางแผนตามขั้นตอนมีการจัดตั้งงบประมาณให้ชุมชน โดยขั้นตอนการดำเนินการใดๆ ก็ตามจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นอย่างเป็นทางการ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน ชุมชน สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน สร้างประชาสังคมชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน และในการสร้างจิตสำนึกนั้นควรให้นักการเมืองท้องถิ่นรับบทบาทหน้าที่ของตน มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน ปรับปรุงด้านการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร ข่าวสารด้านการเมืองหรือความรู้ด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดการพัฒนากองการเมืองได้

1.2 วิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน

1.2.1 การอบรมให้ความรู้ทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า วิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ต้องให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทางด้านการเมืองจากหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญในด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยการจัดฝึกอบรมให้

ความรู้ด้านการเมืองภาคประชาชนที่ถูกต้อง ยึดหลักตามข้อกำหนดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ด้านสิทธิหน้าที่ของพลเมืองและให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารโดยทั่วถึง มีการติดตามข่าวสารบ้านเมืองจากสื่อต่างๆ หลายๆ ด้าน นำมาวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง กับกลุ่มเพื่อน กลุ่มนักวิชาการ และบุคคลที่มีแนวคิดอุดมการณ์เหมือนกัน สร้างจิตสำนึกของประชาชนให้เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวมไม่ลุ่มหลงในโลภภักิวัฒน์ ให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเคารพสิทธิในวิถีชีวิตของชุมชน เทศบาลจะต้องเปิดกว้างให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อเกิดความเข้มแข็งในชุมชน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อที่มีอยู่ การจัดให้มีการลงมือปฏิบัติ หรือการจำลองสถานการณ์ให้เกิดขึ้น เพื่อประชาชนจะได้มีความเข้าใจในด้านการเมืองภาคประชาชนที่เป็นรูปธรรม มีการปรึกษาหารือ หรืออภิปรายประเด็นปัญหาที่หยิบยกมาพิจารณากันอย่างกว้างขวาง ทุกคนต้องการมีส่วนร่วมในการอภิปราย และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ในประเด็นปัญหาที่พิจารณา

1.2.2 การมีส่วนร่วมด้านการเมืองทางตรง

จากการศึกษาว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงจะต้องมีกระบวนการกล่อมเกลாதทางการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ ที่บ้าน โรงเรียน ประชาสังคม และสนับสนุนโดยภาครัฐ มีการเชื่อมโยงกับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอยู่เดิม เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกละเลยเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกินไป มีการฝึกฝนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ในครอบครัวก่อนเป็นพื้นฐาน แล้วพัฒนามาเป็นกิจกรรมของสังคม โดยกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า

ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ดังนี้

2.1 เจตนาารมณ์ของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลชัยสมอทอด

จากการศึกษาพบว่า ทุกฝ่ายมีความเห็นทางบวกมีเจตนาารมณ์ความต้องการที่จะสร้างการเมืองภาคประชาชนให้เกิดขึ้นในเทศบาลตำบลชัยสมอทอดเพื่อประชาชนจะได้รับรู้ในด้านบทบาทสิทธิหน้าที่ของตน และของตัวแทนในด้านการเมือง โดยจะให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ พื้นที่สาธารณะ รวมถึงการสร้างสำนึกทางการเมือง การเมืองภาคประชาชนจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน จะทำให้การจัดทำแผนพัฒนา การจัดสรร

งบประมาณของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเกิดประโยชน์แก่ประชาชน แต่ละฝ่ายมีความปรารถนาที่จะให้เปิดพื้นที่ทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมีสิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตย ให้ภาคประชาชนในเทศบาลทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทน ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประชาชนมีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชนก่อให้เกิดประชาสังคม ชุมชนเข้มแข็ง รวมถึงการตรวจสอบควบคุมการทำงานของนักการเมืองอย่างเป็นทางการ การออกนโยบาย แผนพัฒนา เทศบัญญัติ ให้อยู่ในแนวทาง และทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่

2.2 การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่น แนวทางก็จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้นในด้านการกำหนดนโยบายของแต่ละชุมชน การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร โดยเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน สร้างกลไกในการตรวจการทำงานของตัวแทนให้มีประสิทธิภาพด้วยการผลักดันให้เกิดการเมืองภาคประชาชนที่เข้มแข็งเข้ามาเพื่อปกป้องประโยชน์ให้กับชุมชนสังคม นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเมืองในการถ่ายทอดความรู้ ที่จำเป็นต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชนด้วย

ตอนที่ 3 แนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า

3.1 ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้

จากการศึกษาพบว่า เทศบาลจะต้องสนับสนุนการวิพากษ์การเมืองเปิดพื้นที่ให้ประชาชนแสดงออกทางการเมืองมีการเคลื่อนไหวตั้งกลุ่มการเมืองอย่างเสรี ภาครัฐให้การสนับสนุนทั้งด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงโดยไม่มีการปิดกั้น รัฐต้องไม่แทรกแซงการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน

3.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบล
ชัยสมอทอด

จากการศึกษาพบว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอด แต่ละฝ่ายมีความเห็นแปลกแยกกันหลายประการ เช่น

ฝ่ายบริหารไม่ยอมให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด เพราะอาจจะสร้างความแตกแยกให้แก่ชุมชนได้ หรือควรพิจารณาเป็นรายกรณี ถ้าเป็นการเรียกร้องตามสิทธิเสรีภาพ ตามที่กฎหมายกำหนด ก็ควรสนับสนุน แต่ถ้าเป็นการเรียกร้องที่มีกลุ่มผลประโยชน์แอบแฝง ควรดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาดหากมีการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ส่วนรวม ด้านฝ่ายนิติบัญญัติมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีหากเกิดขึ้นได้ เพราะประชาชนจะได้ทำหน้าที่ของภาคพลเมืองไปในแนวทางที่ถูกต้องในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และให้การเคลื่อนไหวนั้นๆ ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎระเบียบ ช่วยกันศึกษาหาสาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งการเคลื่อนไหวอาจจะกระทำขึ้นเพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองของประชาชนให้เป็นรูปธรรม หรือเกิดจากความเดือดร้อน การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากนโยบายรัฐบาล หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาการขาดจิตสำนึกทางการเมือง ภาวะผู้นำของข้าราชการนักการเมือง ที่สำคัญการปฏิบัติหน้าที่ของภาคตัวแทนไม่สนองความต้องการให้กับประชาชนซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของสังคมได้

3.3 แนวทางการลดบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง คือ จะต้องมีการกระจายอำนาจให้กับประชาชน ภาครัฐทำหน้าที่เพียงผู้กำกับดูแลเท่านั้น โดยการกระจายอำนาจมาสู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรได้มีสิทธิและอำนาจอย่างชอบธรรมในการกำหนดนโยบายในท้องถิ่นของตน เพิ่มโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรภาครัฐอย่างจริงจัง สนับสนุนทางด้านวิชาการประสบการณ์ให้กับประชาชน และปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนให้เห็นว่าการกำหนดทางเลือกผลประโยชน์ของตนเองเป็นหน้าที่ของตนเอง โดยรัฐควรจัดสรรงบประมาณแผ่นดินลงสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในการปกป้องรักษาและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติด้วยชุมชนเอง ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ต้องเข้ามาบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นด้วยตัวเอง เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นน่าจะมีศักยภาพและภูมิปัญญาความสามารถที่จะทำได้ การตัดสินใจ และการกำหนดอนาคตของท้องถิ่น ควรจะเป็นเรื่องของคนในท้องถิ่นเท่านั้น เจ้าหน้าที่รัฐไม่ควรเห็นการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มประชาชนต่างๆ เป็นเรื่องผิดกฎหมายหรืออยู่นอกระบบ ควรกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวม และไม่ควรรวบรวมเรื่องในสิ่งที่ตนเองไม่เดือดร้อนโดยตรง

3.4 แนวทางที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ประสบผลสำเร็จ

จากการศึกษาพบว่า แนวทางที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมทอตประสบผลสำเร็จ คือ จะต้องเกิดจากการที่กลุ่มประชาชนรวมตัวกันก่อตั้งขึ้นเองโดยธรรมชาติมิได้จัดตั้งโดยหน่วยงานของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้กับสังคม ชุมชน และส่วนรวม มิใช่เกิดขึ้นโดยการชักจูงโดยกลุ่มผู้แสวงหาประโยชน์ การพัฒนากฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ควรลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง และปลุกจิตสำนึกทางการเมืองรวมถึงเสริมสร้างความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน ปลุกฝังแนวคิดอุดมการณ์ในความเป็นเจ้าชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง การรวมตัวของภาคประชาชนควรอยู่ในกรอบของกฎหมาย หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้อื่น สร้างหลักสูตรการเมืองภาคประชาชน ปลุกจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตยให้กับทุกภาคส่วนเริ่มจากครอบครัว บ้าน ชุมชน โรงเรียน สถานที่ทำงาน ให้มีการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ศาสนธรรมให้กับผู้ที่ทำหน้าที่ทางการเมือง และปลุกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้นักการเมืองให้เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ของตนเอง และตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนที่คือโอกาสมากที่สุด จะต้องสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของชุมชนประชาคมร่วมกันเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบใหม่ เพื่อให้ประชาชนมีศรัทธาและตระหนักในคุณค่าของการเมืองภาคประชาชน มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหามหาของเทศบาลได้อย่างแท้จริง ปลุกจิตสำนึกประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ที่ถูกต้อง สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนช่วยตรวจตราและสอดส่องการทุจริตเลือกตั้งหรือด้านงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาล

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมทอตจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยจะขอนำเสนอข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้คือ

2.1 ขั้นตอนและวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน ผู้ศึกษาวิจัยจะขออธิบายดังนี้

2.1.1 ขั้นตอนการสร้างการเมืองภาคประชาชน มี 2 ขั้นตอน คือ

1) การให้ความรู้ทางการเมือง คือ การที่ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย เพิ่มบทบาททางการเมืองให้กับประชาชนมากกว่าการทำหน้าที่ในการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวทางการเมืองภาค

ประชาชน เป็นการพัฒนาด้านสิทธิของประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน ชุมชน ให้มีพลังเข้มแข็งเพียงพอที่จะไปคานอำนาจกับพรรคการเมือง ที่จะมาแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ และผลประโยชน์ของประชาชนไป ซึ่งปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้องตามครรลองประชาธิปไตยได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใด เนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบลคือเทศบาลตำบลชัยสมอทอดเป็นการเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาในด้านนี้

2) การสร้างความสำนึกทางการเมือง คือ การร่างหรือพัฒนากฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนดเป็นนโยบายให้เป็นรูปธรรม โดยให้องค์กรต่างๆ ในชุมชนกับเทศบาลร่วมกันจัดทำแผนงาน โครงการกำหนดแนวทางร่วมกัน ลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน สร้างประชาสังคมชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน ในปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นทางการเมืองเนื่องมาจากการที่ประชาชนเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตน ขาดจิตสำนึกทางการเมืองเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมไม่คำนึงถึงประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ดังนั้นต้องปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน ในขณะเดียวกันเร่งสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนักการเมืองให้รับบทบาทหน้าที่ของตน มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน ทำหน้าที่เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใด เนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบลคือเทศบาลตำบลชัยสมอทอดเป็นการเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาในด้านนี้

2.1.2 วิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน มี 2 ขั้นตอน คือ

1) การอบรมให้ความรู้ทางการเมือง ควรจัดให้มีหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญในด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย จัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน ให้ประชาชนได้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทางการเมืองการเมืองที่ถูกต้องในเรื่องสิทธิหน้าที่ของตนเองในด้านการเมืองการปกครองตามระบอบ

ประชาธิปไตย ในปัจจุบันยังไม่หลักสูตรด้านการเมืองภาคประชาชนที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพทางสังคมประเทศไทย และไม่เปิดกว้างให้โอกาสประชาชนในระดับล่างที่มีสนใจทางการเมืองได้เข้าถึง ส่วนหน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมมุ่งเน้นรับเฉพาะนักการเมือง นักธุรกิจ และชนชั้นนำซึ่งบุคคลเหล่านี้มีเงินทุนมีอำนาจเมื่อได้รับการอบรมก็ยิ่งรู้ทางหนີที่ไต่มากกว่าที่นำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้น ต้องระดมความคิดจากทุกภาคส่วนเร่งสร้างหลักสูตรการเมืองภาคประชาชนให้สอดคล้องกับสังคมไทยในปัจจุบัน และจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างถึง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ซึ่งการศึกษาอบรมทั้งในระบบและนอกระบบเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและการปลูกฝังบ่มเพาะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้เพราะกระบวนการศึกษาสามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใดเนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบลคือเทศบาลตำบลชัยสมอทอดเป็นการเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาในด้านนี้

2) การมีส่วนร่วมด้านการเมืองทางตรง ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร ให้ความเห็นว่า ควรมีกระบวนการกล่อมเกลாதทางการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ที่บ้าน โรงเรียน ประชาสังคม และสนับสนุนโดยภาครัฐ ขณะที่ ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ ให้ความเห็นว่า ควรเชื่อมโยงกับ ทักษะคิด ความเชื่อ ค่านิยม ที่มีอยู่เดิม เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกินไป แต่เป็นการให้ความรู้สึกว่า การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นสิ่งที่ใกล้เคียงกับความคิดเดิมๆ เช่น การเสนอร่างกฎหมาย คือ การเสนอความคิดในการพัฒนาหมู่บ้านตำบล ที่เดิมเคยพูดคุยกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในวงสนทนานั้นเอง โดยที่ผู้นำท้องถิ่นภาคประชาชน ให้ความเห็นว่า ควรมีการฝึกฝนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่ในครอบครัวก่อนเป็นพื้นฐาน แล้วพัฒนามาเป็นกิจกรรมของสังคม แล้วจึงเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและมีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง เช่นการเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการภาครัฐ หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในโดยไม่ผ่านตัวแทน ซึ่งตรงกับแนวคิดประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ประชาธิปไตยทางตรงเป็นระบบที่ให้ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้วยตนเอง หรือร่วมใช้อำนาจอธิปไตยโดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ (1)ประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม โดยการริเริ่มนั้นมีสภาพบังคับให้มีการเริ่มต้นกระบวนการ และ (2) ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย ประชาธิปไตยทางตรงจึงเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ที่สุดของการเมืองของพลเมือง เพราะพลเมืองเป็นผู้มีส่วนร่วมโดยตรงในการเมืองด้วยการลงมติตัดสินใจของตนเองด้วยตนเองและเพื่อตนเองทุก

เรื่อง โดยไม่มีตัวแทนปกครองแบบประชาธิปไตยสมัยเริ่มแรกที่เกิดในนครรัฐเอเธนส์ของกรีกโบราณ เมื่อประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล นั่นเอง

2.2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน ผู้ศึกษาวิจัยจะขออธิบายดังนี้

2.2.1 เจตนารมณ์ของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลห้วยสมอทอด

ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และภาคประชาชนมีเจตนารมณ์ที่จะสร้างการเมืองภาคประชาชน โดยมีความต้องการที่จะสร้างการเมืองภาคประชาชนให้เกิดขึ้นเพื่อประชาชนจะได้รับรู้ในด้านบทบาทสิทธิหน้าที่ของตน และของตัวแทนในด้านการเมือง การสร้างความสำนึกทางการเมือง (Political Awareness) ควรจะให้สร้างส่วนเชื่อมโยงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น ให้ภาคประชาชนในเขตเทศบาลเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทน ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประชาชนควรมีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชน ก่อให้เกิดประชาสังคม เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน ชุมชน และกลุ่มคนที่หลากหลายทำให้เกิดองค์กรที่มีคุณภาพ รวมถึงการตรวจสอบควบคุมการนักเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ ด้าน ผู้นำท้องถิ่นภาคประชาชน มีแนวคิดที่หลากหลาย ทั้งในด้าน การตรวจสอบการมีจิตสำนึก ประชาสังคม และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากความคิดที่มาจากความต้องการของผู้นำท้องถิ่นภาคประชาชนซึ่งส่วนใหญ่มีได้มีตำแหน่งในทางการเมืองจึงมีความต้องการให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมเต็มที่ในการสร้างการเมืองภาคประชาชนทั้งในด้าน การตรวจสอบ การมีจิตสำนึก ประชาสังคม และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นนิมิตหมายที่ดีเนื่องจากผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่นมีความเห็นทางบวกต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชนดังนั้นการทำให้เป็นรูปธรรมก็คงเกิดขึ้นได้หากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมผลักดัน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใดเนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบลคือเทศบาลตำบลห้วยสมอทอดเป็นการเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาในด้านนี้

2.2.2 การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่น

การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่น แนวทางก็จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้นในด้านการกำหนดนโยบายของแต่ละชุมชน การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร โดยเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน สร้างกลไกในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทนให้มีประสิทธิภาพด้วยการผลักดันให้เกิดการเมืองภาคประชาชนที่เข้มแข็งเข้ามาเพื่อปกป้องประโยชน์ให้กับชุมชนสังคม ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ของผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร ที่มีความคิดเห็น

เกี่ยวกับแนวทางที่จะผลักดันให้เปิดพื้นที่ทางการเมืองภาคประชาชน ในหลายแง่มุม และน่าจะตรงกับปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน ในทุกประเด็นกล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาททางการเมืองในการกำหนดนโยบาย การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร โดยเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ รวมถึงการให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นนั้น ย่อมเป็นการผลักดันให้มีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองภาคประชาชนได้เป็นอย่างดี ด้านผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ ยังให้ความสำคัญในเรื่องจิตสำนึกทางการเมืองเป็นสำคัญ ผลักดันให้เกิดผู้นำทางการเมืองเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองจากเดิมที่เชื่อว่าประชาธิปไตยมีแต่การเลือกตั้งเท่านั้นให้เป็นรูปแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ด้วยการให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองโดยตรงและสร้างค่านิยมที่ว่าประชาธิปไตยท้องถิ่นชุมชนที่เข้มแข็งด้วยการเมืองภาคพลเมืองหรือการเมืองภาคประชาชน การเปิดโอกาสให้คนหลากหลาย กลุ่มที่แตกต่างทั้งทางความคิด ความเชื่อและปฏิบัติการ ได้มีโอกาสเคลื่อนไหวอย่างเสรี การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ต้องสังกัดพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับภาคประชาชน ที่ให้การการสนับสนุนให้เกิดผู้นำทางการเมืองเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองจากเดิมที่เชื่อว่าประชาธิปไตยมีแต่การเลือกตั้งเท่านั้นให้เป็นรูปแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ด้วยการให้ประชาชนเข้ามาบทบาททางการเมืองโดยตรงและสร้างค่านิยมที่ว่าประชาธิปไตยท้องถิ่นชุมชนที่เข้มแข็งด้วยการเมืองภาคพลเมืองหรือการเมืองภาคประชาชน เปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ต้องสังกัดพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดๆ ด้วย เพราะอาจทำให้ผู้ติดกับผลประโยชน์ของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมากกว่าผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใดเนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบล คือเทศบาลตำบลซับสนอบทองเป็นการเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีมีการวิจัยในด้านนี้

2.3 แนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน ผู้ศึกษาวิจัยจะขออภิปรายดังนี้

2.3.1 ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้ เทศบาลจะต้องสนับสนุนการวิพากษ์การเมืองเปิดพื้นที่ให้ประชาชนแสดงออกทางการเมืองมีการเคลื่อนไหวตั้งกลุ่มการเมืองอย่างเสรี ภาครัฐให้การสนับสนุนทั้งด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงโดยไม่มีการปิดกั้น รัฐต้องไม่แทรกแซงการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน ในปัจจุบันประชาชนยังไม่มีกรวิพากษ์การเมืองจะมีเพียงแต่พูดคุยในวงสนทนาในกลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มอาชีพเดียวกันเท่านั้น จะต้องเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ประชาชนได้แสดงออก

กล้าวิพากษ์ วิจารณ์ เสนอแนะการปฏิบัติงานของนักการเมืองและประชาชนซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินการที่ถูกต้องตามแนวทางของประชาธิปไตยได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใดเนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบล คือเทศบาลตำบลซำหมอตลอดเป็นการเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีการวิจัยในด้านนี้

2.3.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาล

ตำบลซำหมอตลอด แต่ละฝ่ายมีความเห็นแปลกแยกกันหลายประการ ฝ่ายบริหารไม่อยากจะให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองในเขตเทศบาลตำบลซำหมอตลอด เพราะอาจจะสร้างความแตกแยกให้แก่ชุมชนได้ ด้านฝ่ายนิติบัญญัติมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีหากเกิดขึ้นได้ เพราะประชาชนจะได้ทำหน้าที่ของภาคพลเมืองไปในแนวทางที่ถูกต้องในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และให้การเคลื่อนไหวนั้นๆต้องอยู่ในขอบเขตของกฎระเบียบ ปัจจุบันการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลนั้นยังไม่ปรากฏเด่นชัด จะมีแต่เพียงเรียกร้องปัญหาความเดือนร้อนที่เกิดขึ้นในเรื่องที่อยู่อาศัย และสวัสดิการที่รัฐจัดสรรให้ เช่น เงินช่วยเหลือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยคนพิการ ซึ่งส่วนใหญ่ที่มาร้องนั้นไม่เข้าใจในระเบียบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับ การร้องปัญหาอีกด้านหนึ่ง คือ เรื่องน้ำท่วมในซอยเทศบาล 9 เนื่องจากเป็นซอยที่อยู่ต่ำกว่าที่อื่นน้ำจะไหลมาจากที่อื่นเข้ามา ซึ่งอยู่ระหว่างแก้ไขปัญหายอยู่ ดังนั้น เทศบาลจะต้องใส่ใจดูแลในเรื่องปัญหาความเดือนร้อนของประชาชนและแก้ไขปัญหาลงตรงตามความต้องการของประชาชนในการนี้จะต้องให้ประชาชนเข้ามาร่วมประชุมวางแผนพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน มิเช่นนั้นหากประชาชนได้รับปัญหาความเดือนร้อนมากๆอาจจะเกิดการเรียกร้องและยกระดับเคลื่อนไหวให้สูงขึ้นได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใดเนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบล คือเทศบาลตำบลซำหมอตลอดเป็นการเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีการวิจัยในด้านนี้

2.3.3 แนวทางการลดบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม

ในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง จะต้องมีการกระจายอำนาจให้กับประชาชน ภาครัฐทำหน้าที่เพียงผู้กำกับดูแลเท่านั้น โดยการกระจายอำนาจมาสู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรได้มีสิทธิและอำนาจอย่างชอบธรรมในการกำหนดนโยบายในท้องถิ่นของตน เพิ่มโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรภาครัฐอย่างจริงจัง สนับสนุนทางด้านวิชาการประสบการณ์ให้กับประชาชน และปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนให้เห็นว่าการกำหนดทางเลือกผลประโยชน์ของตนเองเป็นหน้าที่ของตนเอง ในปัจจุบันการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐบาล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและ

ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับตามมาตรา 30 (4) กำหนดว่า "การจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่น ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่า ร้อยละยี่สิบห้า และโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็น สัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า โดยการจัดสรรสัดส่วนที่ เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ด้วย จะเห็นได้ว่าการกำหนดสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 30 (4) ซึ่งในปัจจุบันมีการถ่ายโอนภารกิจให้มากมายแต่การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับท้องถิ่นไม่ ตรงตามที่กฎหมายกำหนดคือไม่ถึงร้อยละสามสิบห้า ซึ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหา ด้านงบประมาณเป็นอย่างมาก เพราะการที่จะพัฒนาประชาธิปไตยจะต้องเริ่มที่ระดับท้องถิ่นให้ เข้มแข็งก่อนแล้วจึงจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชาติได้ การศึกษาวิจัยในครั้ง นี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใดเนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบล คือ เทศบาลตำบลชำสมทอดเป็นการเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีการวิจัยในด้านนี้

2.3.4 แนวทางที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบล

ชำสมทอดประสบผลสำเร็จ จะต้องเกิดจากการที่กลุ่มประชาชนรวมตัวกันก่อตั้งขึ้นเองโดย ธรรมชาติมิได้จัดตั้งโดยหน่วยงานของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมที่จะก่อให้เกิด ประโยชน์ให้กับสังคม ชุมชน และส่วนรวม มิใช่เกิดขึ้นโดยการชักจูงโดยกลุ่มผู้แสวงหาประโยชน์ การพัฒนากฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม และปลูก จิตสำนึกทางการเมืองรวมถึงเสริมสร้างความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน ปลูกฝัง แนวคิดอุดมการณ์ในความเป็นเจ้าชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง สร้างหลักสูตรการเมืองภาคประชาชน ปลูกจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตยให้กับทุกภาคส่วนเริ่มจากครอบครัว บ้าน ชุมชน โรงเรียน และสถานที่ทำงาน ในปัจจุบันการรวมตัวของประชาชนส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่ภาครัฐเป็น ผู้กำหนดให้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งจัดตั้งเป็นการเฉพาะกิจพอเสร็จสิ้นภารกิจกลุ่มก็ สลายตัวขาดความต่อเนื่องเนื่องจากประชาชนไม่ได้เป็นผู้จัดตั้งเอง ดังนั้นภาครัฐต้องปรับเปลี่ยน วิธีการทำงานใหม่การดำเนินการใดๆ ในท้องถิ่นจะต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นกำหนดเลือก ทางเอง ตัดสินใจกันเอง ภาครัฐมีหน้าที่เพียงให้คำปรึกษาและเสนอแนะเท่านั้น การศึกษาวิจัยใน ครั้งนี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใดเนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา

กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบล คือเทศบาลตำบลชำสมอทอดเป็นการเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีการวิจัยในด้านนี้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเทศบาลตำบลชำสมอทอดในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากการวิจัยพบว่า เทศบาลต้องมีการให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องแก่ประชาชน โดยหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเมืองภาคประชาชน และด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นจึงควรพัฒนาองค์ความรู้การเมืองให้แก่ประชาชนในทุกรูปแบบ ทั้งในและนอกระบบ คือ การศึกษาในทุกระดับ การสื่อสารในรูปแบบต่างๆ การประชุมสัมมนาทางการเมือง การมีกิจกรรมที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสในการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอดจนภายในชุมชนและนอกชุมชน การศึกษาดูงานจากชุมชนที่เข้มแข็งแล้ว เป็นต้น

3.1.2 จากการวิจัยพบว่า เทศบาลต้องมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆ ด้าน ดังนั้น จึงเสนอแนะให้มีการสนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล เช่น การเข้าร่วมประชุมสภาเทศบาล ให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ การรับทราบหรือเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างในกิจการของเทศบาล เป็นต้น

3.1.3 จากการวิจัยพบว่า เทศบาลต้องสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน ดังนั้นจึงเสนอแนะให้มีกิจกรรมที่แสดงออกถึงความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน เช่น การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตน

3.1.4 จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการหรือนักการเมือง ควรจะเป็นเพียงผู้เข้ามาเสริมมาสนับสนุน และเป็นที่ปรึกษา ส่วนการตัดสินใจ และการกำหนดอนาคตของท้องถิ่น จะเป็นเรื่องของคนในท้องถิ่นเอง ดังนั้น จึงเสนอแนะให้ข้าราชการหรือนักการเมืองวางตัวอยู่ในฐานะที่ปรึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจด้วยตนเอง

3.1.5 จากการวิจัยพบว่า ควรมีกระบวนการกล่อมเกลางานการเมือง เริ่มตั้งแต่ที่บ้าน โรงเรียน ประชาสังคม และสนับสนุนโดยภาครัฐ โดย นำทฤษฎีการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึก และการลงมือปฏิบัติ และเพื่อให้ได้ผลในทางปฏิบัติ ควรนำแนวคิดทางพุทธศาสนา คือ การใช้อริยสัจ 4 ซึ่งประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค มาปรับใช้ นั่นคือ ทุกข์ คือการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน เพราะนั่นคือ ความทุกข์ ได้แก่ การสั่งการของ

ราชการที่ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ส่วนสมมุติ คือ การหาสาเหตุหรือต้นเหตุที่เกิดปัญหาดังกล่าว เช่น การที่ประชาชนไม่สนใจในการเมืองไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง และเมื่อได้ต้นเหตุของปัญหา ก็จะสามารถหาวิธีแก้ไขปัญหามาได้ตรงจุด คือ นิโรธ และสุดท้าย มรรค คือ การดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งต้องให้ทุกภาคส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหามีให้มีหน่วยใดดำเนินการโดยลำพัง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 จากการวิจัยพบว่า ควรลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยว่า ควรลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง ในเรื่องใดบ้าง และควรเพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น ในเรื่องใดจึงจะมีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติสูงสุด

3.2.2 จากการวิจัยพบว่า ควรมีการสร้างความรู้ความสำนึกทางการเมือง (Political Awareness) โดยขึ้นอยู่กับระดับหรือฐานะทางเศรษฐกิจทางสังคม ของแต่ละบุคคลตามความเหมาะสม ดังนั้นจึงควรควรศึกษาวิจัยว่า ปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการสร้างความรู้ความสำนึกทางการเมือง (Political Awareness)

3.2.3 จากการวิจัยพบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน เกิดจากความเดือดร้อนหรือการไม่ได้รับความเป็นธรรม จากนโยบายรัฐบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากความไม่เข้าใจขององค์กรภาครัฐต่อความเดือดร้อน ปัญหาจิตสำนึกทางการเมือง และภาวะผู้นำของข้าราชการและนักการเมือง รวมถึงการที่องค์กรภาคตัวแทนไม่สามารถควบคุมการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง หรือการทำงานภาคผู้แทนไม่สนองความต้องการให้กับประชาชนส่วนใหญ่โดยมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องนั้น อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยว่า ในเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด มีปัญหาใดที่อาจสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนที่อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมถึงศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่

3.2.4 จากการวิจัยพบว่า ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงประชาชนโดยประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย เพราะพลเมืองเป็นผู้มีส่วนร่วมโดยตรงในการเมืองด้วยการลงมติตัดสินใจของตนเองด้วยตนเองและเพื่อตนเองทุกเรื่อง โดยไม่มีตัวแทนปกครองแบบประชาธิปไตยสมัยเริ่มแรกที่เกิดในนครรัฐเอเธนส์ของกรีกโบราณ ดังนั้น ควรศึกษาวิจัยต่อว่า ควรมีเรื่องใดบ้างที่เหมาะสมและไม่ขัดกฎหมายในการให้อำนาจโดยตรงแก่ประชาชนในการปกครองตนเองในรูปแบบประชาธิปไตยโดยตรง เช่น การทำประชามติในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อ

ประชาชน และผลการทำประชามติครั้งนี้มีผลใช้บังคับด้วย เป็นต้น หรือการเสนอเทศบัญญัติการ
ซึ่งการที่เทศบาลมีขนาดเล็ก น่าจะไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

3.2.5 ควรมีการศึกษาวิจัยว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดบ้างมีความเหมาะสม
ในการสร้างการเมืองภาคประชาชน ในรูปแบบประชาธิปไตยโดยตรง เพราะถ้าทำได้ทั่วประเทศ
จะทำให้เกิดความแข็งแกร่งของระบอบประชาธิปไตย ในระดับชาติ เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ
อย่างสูงสุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษฎา บุญชัย (2547) “ชิปโก้ ขบวนการนิเวศประชาชนยุคบุกเบิกกับบทเรียนการเคลื่อนไหวต่อ
สังคมไทย” *ฟ้าเดียวกัน* 2,1 (มกราคม-มีนาคม 2547): 182-193
- ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2546) "พลวัตทางสังคม ผ่านสายตานักวิชาการไทย" ใน *60 ปีฉลาดชาย
รมิตานนท์* หน้า 24-28 เชียงใหม่ ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมูลนิธิผู้หญิง กฎหมายและการพัฒนาชนบท
- ชูชัย ศุภวงศ์, ยุวดี คาคการณ์ไกล บรรณาธิการ (2541) *ประชาสังคม: วรรณชนกนักคิดในสังคมไทย*
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร มติชน
- เชาวนะ ไตรมาศ (2547) “ศาลรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบนิติรัฐ ใน
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” ใน *รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาล
รัฐธรรมนูญชุดที่ 3 เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบนิติรัฐ*
หน้า 81-114 กรุงเทพมหานคร สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- ณรงค์ บุญสวยขวัญ (2552) *การเมืองภาคพลเมือง บทวิเคราะห์แนวคิดและปฏิบัติการท้าทายอำนาจ
การเมืองในระบบตัวแทน* กรุงเทพมหานคร เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์
- ทินพันธุ์นาคะตะ (2516) "ประชาธิปไตย: ความหมาย ปัจจัยเอื้ออำนวย และการสร้างจิตใจ"
วารสารธรรมศาสตร์ 3, 2 (กุมภาพันธ์) : 9-12
- _____. (2538) *รัฐศาสตร์: ทฤษฎี แนวความคิด ปัญหาสำคัญและแนวทางการศึกษา
วิเคราะห์การเมือง* กรุงเทพมหานคร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2546) "ประชาธิปไตย: เส้นทางเดินจากประชาธิปไตยโดยตรงสู่
ประชาธิปไตยแบบตัวแทน" *รัฐศาสตร์สาร* 24: ฉบับพิเศษ (พฤศจิกายน): 11-15
- ชเนศวร์ เจริญเมือง (2547) *รัฐศาสตร์ที่ยังมีลมหายใจ แนวคิดประชาธิปไตย การเมืองไทย และ
แผ่นดินแม่* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ฟ้าราบ
- ชเนศ อารณสุวรรณ (2540) *ประชาสังคม: พัฒนาการและนัยยะแห่งอนาคต [จุลสาร]*
กรุงเทพมหานคร สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา
- ธีรยุทธ บุญมี (2547) *ทิศทางประเทศไทย : เมื่อโลกหยุดค้อมหัวให้ตะวันตก* กรุงเทพมหานคร
มติชน
- บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา (2553) “สำนึกพลเมือง.....หัวใจสำคัญของประชาสังคมไทย = Citizen
consciousness.....The core of Thai civil society .The core of Thai civil society”
วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา 2,3 (มกราคม-มิถุนายน): 16-21

- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) *พลิกความคิดเป็นปัญญา : รวมบทความจากปาฐกถาวิชาการ*
 วชิราวุธวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผู้จัดการ
- ประกาศ ปิ่นตบแต่ง (2553) “การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะโดยภาคประชาชน” คืบคลานวันที่ 25
 มกราคม 2553 ใน www.polpacon7.ru.ac.th.
- _____. (2541) *การเมืองบนท้องถนน 99 วัน สมัชชาคนจน และประวัติศาสตร์การ*
เดินขบวน ชุมนุมประท้วงในสังคมไทย กรุงเทพมหานคร ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา
 มหาวิทยาลัยเกริก
- ประกาศ ปิ่นตบแต่ง และคณะ (2546) *นโยบายรัฐกับการละเมิดสิทธิชุมชน* กรุงเทพมหานคร
 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ประกาศ ปิ่นตบแต่ง และอนุสรณ์ อุณโณ (2543) “ขบวนการเครือข่ายประมงพื้นบ้านภาคใต้
 กรณีศึกษาสมัชชาชาวประมงพื้นบ้านอันดามัน” ใน *การสัมมนาของโครงการเมธีวิจัย*
อาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร “ขบวนการทางสังคม: พลวัตเศรษฐกิจ
การเมืองไทย พ.ศ. 2543 วันที่ 9-10 ตุลาคม 2543 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ป๋วย อึ๊งภากรณ์ (2529) “ประชาธิปไตยของไทย” *สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับครบรอบ 30 ปี*
 ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (2540) *ประชาคมตำบล* กรุงเทพมหานคร สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา
- มณีรัตน์ มิตรปราสาท (2545) *ขบวนการของชาวล้มในประเทศไทย* ม.ป.ท. (อัสสัมชัญ)
- ยุติธรรม ศิริอุเทน (2544) “การเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองของชาวนาอีสานกรณีศึกษา มูลนิธิ
 เกษตรกรไทย” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เรนจิ จี โรเซฟ (2546) “ขบวนการรากหญ้าอินเดียแนวสันติวิธี บทสัมภาษณ์ โดยธีรวินี วงศ์ทอง
 สรรค์และคณะ” *วารสารฟ้าเดียวกัน* 1, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม): 153-159
- วิวัฒน์ เขียมไพรวัน (2548) “วัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองไทย” ใน *เอกสาร*
การสอนชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย หน่วยที่ 11 หน้า 1 - 36 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- วิสุทธ์ โภชิตแทน (2524) *ประชาธิปไตย : แนวคิด และตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ*
 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศยามล ไกยูรวงศ์, กฤษณา บุญชัย, และอัจฉรา รักยุติธรรม (2545) “ขบวนการเครือข่ายกลุ่ม
 เกษตรกรภาคเหนือเพื่อพิทักษ์สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
 ชำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์” ใน ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ *วิถีชีวิตวิถีสู้ ขบวนการ*
ประชาชนร่วมสมัย เชียงใหม่ ตรีสติน

- สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2544) *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง = Political development theory* พิมพ์ครั้งที่ 9
กรุงเทพมหานคร ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุชุม นวลสกุล (2529, 12 กรกฎาคม) "ความสำคัญของนโยบายพรรคการเมือง" *แนวหน้ารายวัน*
หน้า 7
- สุชุม นวลสกุล, วิทยา ภาศิริกุลกิจและวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ (2529) พิมพ์ครั้งที่ 4 *การเมืองและการ
ปกครองไทย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุจิต บุญบงการ (2542) *การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทาง
การเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน* พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขและ
เพิ่มเติม กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โสพล ศิริไสย์ (2545) *บนเส้นทางสู่ความเป็นประชาสังคมของชาวบ้าน: จากสมัชชาเกษตรกร
รายย่อยภาคอีสานสู่สมัชชาสังคม นครปฐม สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ
พัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา*
- อภิวัฒน์ วิลาวดีไกร (2546) *ซาปาติสตา กองทัพปลดปล่อยแห่งเม็กซิโก* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์กลุ่มเพื่อนประชาชน
- อมร รักษาสัตย์ (2541) *การศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร เจริญผล
- อโนชา วิปุลาก (2544) "ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอยภายใต้แนวคิด
ประชาสังคม : กรณีศึกษาชุมชนกำแพงเมือง เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง"
การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับ
สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2542) *ประชาสังคม : ในมุมมองตะวันตก* กรุงเทพมหานคร อัมรินทร์บุ๊ก
เซ็นเตอร์
- โอภาส ปัญญา และ พิเชษฐ์ หนองช้าง บรรณาธิการ (2542) *ประชาคมรากหญ้า ขบวนการคนกล้า
สร้างบ้าน วันใหม่: ประสบการณ์จริงจากชุมชนเข้มแข็ง ระดับตำบล 4 ภาค*
กรุงเทพมหานคร สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา
- Almond, Gabriel A. and Powell, G. Bingham Jr. (1966). *Comparative Politics: A Development
Approach*. Boston: Little, brown & Co.
- Almond, Gabriel A. and Powell, G. Bingham Jr. (1980). *Comparative Politics Today: A World
View*. Boston: Little, brown & Co. Cohen, William (1971). *Democracy*. New York:
The Free Press.
- Robert A. Dahl. (1989). *Democracy and its Critics*. New Haven: Yale University Press.

Dawson, Richard E., and Prewitt, Kenneth. (1969). *Political Socialization*. Boston: Little Brown and Co.

Langton, Kenneth P. (1969). *Political Socialization* . London : Oxford University Press.

Pye, Lucian. (1962). *Politics, Personality, and Nation Building: Burma' s Search for Identity*. New Harven: Yale University Press.

Ranney, Austin. (1958). *The governing of men : An introduction to political science*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

Riggs, Fred W. (n.d.). *Bureaucrats and Political Development: A Paradoxical View*. [S.l. : s.n.]

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายบริหาร ผู้นำท้องถิ่นฝ่ายนิติบัญญัติ และตัวแทนภาค
ประชาชน โครงการวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของ
เทศบาลตำบลชัยสมรทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์”

ชื่อ(ผู้ถูกสัมภาษณ์).....ชื่อ(ผู้สัมภาษณ์).....
สถานที่สัมภาษณ์.....วันที่.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างให้ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวท่าน

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 25 – 34 ปี

2. 35 – 44 ปี

3. 45 – 54 ปี

4. 55 – 64 ปี

5. 65 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

1. ต่ำกว่า ป.4

2. ชั้น ป.4 – ป.7

3. ม.ศ.1- ม.ศ.3 หรือ ม.1 – ม.3

4. ม.ศ.4-ม.ศ.5 หรือ ม.4-ม.6 หรือ ปวช.

5. ปวส. หรือ อนุปริญญา

6.ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

7. ปริญญาโทขึ้นไป

ส่วนที่ 2

ตอนที่ 1 ขั้นตอนและวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน

1.1 ขั้นตอนการสร้างการเมืองภาคประชาชน

1.1.1 ท่านแนวคิดอย่างไรเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

1.1.2 ท่านมีแนวคิดอย่างไรเกี่ยวกับการสร้างความสำนึกทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

2.1 วิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชน

2.1.1 ท่านมีทรรศนะอย่างไรเกี่ยวกับการอบรมให้ความรู้ทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

2.1.2 ท่านมีแนวคิดอย่างไรกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชน

2.1 ท่านมีเจตนาที่ว่าจะให้มีการเมืองภาคประชาชนเกิดขึ้นหรือไม่

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านในฐานะผู้นำท้องถิ่นจะสนับสนุนการสร้างการเมืองภาคประชาชนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แนวทางข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชน

3.1 ท่านมีความคิดเห็นในเชิงข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการอย่างไรกับการสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้

.....

.....

.....

.....

3.2 ในทัศนะของท่านเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลชัยสมอทอดอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.3 ในทัศนะของท่านควรลดบทบาทอำนาจของภาครัฐอย่างไร เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

3.4 ท่านมีแนวทางข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอดประสบความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์

.....

นายสายัญ จิตตา

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และวันเวลาการสัมภาษณ์

ฝ่ายบริหาร

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วันที่ให้สัมภาษณ์	หมายเหตุ
1.	นายทวีศักดิ์ อินทรานุกูล	นายกเทศมนตรี ตำบลซับสมอทอด	11 พฤษภาคม 2553 10.00-12.00 น.	
2.	นางสาวพรทิพย์ ตั้งประเสริฐศรี	รองนายกเทศมนตรี ตำบลซับสมอทอด	15 มิถุนายน 2553 13.00-15.30 น.	
3.	นายชาติชาย แพงวงษ์	รองนายกเทศมนตรี ตำบลซับสมอทอด	8 มิถุนายน 2553 09.30-11.30 น.	
4.	นายพีระพงษ์ กมลเสถียร	ปลัดเทศบาลตำบล ซับสมอทอด	12 พฤษภาคม 2553 14.00-16.00 น.	

ฝ่ายนิติบัญญัติ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วันที่ให้สัมภาษณ์	หมายเหตุ
1	นายประวัติ สงวนเพชรจินดา	ประธานสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	16 มิถุนายน 2553 09.30-11.30 น.	
2.	นายคมกฤต คุณาสกุลเลิศ	รองประธานสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	11 มิถุนายน 2553 10.00-12.00 น.	
3.	นายนิติ รุ่งเจริญกิจ	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	18 พฤษภาคม 2553 14.00-16.00 น.	
4.	นายสกุล นาคี	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	9 มิถุนายน 2553 13.30-15.30 น.	
5.	นายวรพงษ์ กอสูงเนิน	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	12 พฤษภาคม 2553 10.00-12.00 น.	
6.	นายคำรณ คงกลิ่นดี	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	10 มิถุนายน 2553 13.00-15.00 น.	
7.	นายเมี้ยน กิริยา	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	15 มิถุนายน 2553 10.00-12.00 น.	
8.	นางสาววัฒนภรณ์ โพธิ์ทอง	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	25 พฤษภาคม 2553 13.00-15.00 น.	
9.	นายสุเทพ ดีงาม	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	22 มิถุนายน 2553 10.00-12.00 น.	
10.	นางสุวรรณ ไสยนารถ	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	16 มิถุนายน 2553 13.00-15.00 น.	
11.	นายบรรจบ เอम्मะโน	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	11 พฤษภาคม 2553 13.30-15.30 น.	
12.	นายประกรณ์ ชูสงค์	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลชัยสมอทอด	29 มิถุนายน 2553 14.00-16.00 น.	

ภาคประชาชน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วันที่ให้สัมภาษณ์	หมายเหตุ
1.	นายสมศักดิ์ สิงห์กุล	กรรมการชุมชน ชัยสมอทอดเหนือ	18 พฤษภาคม 2553 09.00-11.00 น.	
2.	นายประสิทธิ์ พงษ์ประยูร	ประธานกรรมการ ชุมชนบึงสามพัน	26 พฤษภาคม 2553 10.00-12.00 น.	
3.	นางนงลักษณ์ กันทะพรหม	ประธานกรรมการ ชุมชนน้ำซับเจริญ	23 มิถุนายน 2553 10.00-12.00 น.	
4.	นายน้อย เลหะวัน	รองประธานกรรมการ ชุมชนชัยภู	9 มิถุนายน 2553 09.30-11.30 น.	
5.	นายสุเทพ สาทอง	ประธานกรรมการ ชุมชนศาลเจ้า	20 พฤษภาคม 2553 10.00-12.00 น.	
6.	นายสิทธิศักดิ์ พุ่มพวง	ประธานกรรมการ ชุมชนคาวนิมิต	25 พฤษภาคม 2553 10.00-12.00 น.	
7.	นายสนั่น อุดาสา	ประธานกรรมการ ชุมชนเกาะแก้ว	27 พฤษภาคม 2553 14.00-16.00 น.	
8.	นายชาญ พลเสนา	ประธานกรรมการ ชุมชนเกาะแก้วสามัคคี	8 มิถุนายน 2553 13.00-15.30 น.	
9.	นางสุรินทร์ บุญช่วย	รองประธานกรรมการ ชุมชนตลาดสัมพันธ์	10 มิถุนายน 2553 10.00-12.00 น.	
10.	นางจรรยา แก้วบุญมา	กรรมการชุมชน คลองยาว	20 พฤษภาคม 2553 13.00-15.00 น.	

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสายัญ จิตตา
วัน เดือน ปีเกิด	22 พฤศจิกายน 2517
สถานที่เกิด	อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่าน พ.ศ.2533 มัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่าน พ.ศ.2536 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ.2542
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเทศบาลตำบลชะบะสมอทอด จังหวัดเพชรบูรณ์
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่บริหารงานทะเบียนและบัตร 7 ว
ทุนการศึกษาวิจัย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

